

SLOVENSKI NAROD

Plačana vsak dan popoldne tvežemli nedelje in praznika. — Inzerati do 20 petih urst & Din 2, do 100 urst & Din 2.50, od 100 do 300 urst & Din 3, večji inzerati petih urst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davki posebej. — Slovenski Narod plača mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101; SLOVENJ GRAD, Slomškova trg št. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.353.

Nemško-italijanska arbitraža na Dunaju

Rumunija mora odstopiti Madžarski večji severni del Transilvanije, ki ga mora izprazniti v 14 dneh — Italija in Nemčija sta prevzeli jamstvo za nove rumunske meje

DUNAJ, 31. avg. r. Včeraj je padla odločitev v sporu med Madžarsko in Rumunijo zaradi Transilvanije. Nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski zunanji minister Ciano sta izrekli svojo razsodbo, na katero sta Madžarska in Rumunija pristali.

Kmalu po 14. uri so se v dvorcu »Belvedere« ponovno sestali Ribbentrop, Ciano, Csaky, Teleki in Manoilescu s svojimi delegacijami, ob 15.30 pa so v zlatem salonu palače »Belvedere« sprejeli novinarje, ki jim sporočili sprejete sklepe.

Opis dokumentov

Po nagovoru nemškega zunanjega ministra Ribbentropa in italijanskega zunanjega ministra Ciana, ki sta oba poudarjala nepristranost Nemčije in Italije v madžarsko-rumunskem sporu ter željo obeh držav po ohranitvi miru na jugovzhodu Evrope, kakor tudi, da sta Madžarska in Rumunija pristali na arbitražni sklep, so se državni ukamili v sosedni salon, kjer so podpisali sklenjene dogovore.

Prvi dokument, ki priča, da sta se Madžarska in Rumunija odločili za razsodbo Nemčije in Italije, se glasi:

»V razgovorih, ki sta jih imela italijanski zunanji minister grof Ciano in nemški zunanji minister von Ribben-

trop z madžarskim zunanjim ministrom Csakyjem in rumunskim zunanjim ministrom Manoilescu glede transilvanskega problema, sta zastopnika Madžarske in Rumunije izrazila željo, da bi se to sporno vprašanje uredilo z arbitražo zastopnikov Italije in Nemčije. Zastopnika Rumunije in Madžarske sta izjavila, da sta se obe njuni vladi odločili brez pridržka pristati na tako odločitev ter jo sprejeti zase kot obvezno.

Zunanji minister kraljevine Italije in Albanije, grof Ciano ter zunanji minister Nemčije v Ribbentrop sta se izrazila pripravljena, da sprejmeta željo rumunske in madžarske vlade ter sta po ponovnih razgovorih z rumunskim zunanjim ministrom Manoilescu in madžarskim zunanjim ministrom grofom Csakyjem danes na Dunaju v dvorcu »Belvedere« proglasila zaželeno arbitražno odločitev z vsemi prilogi in zemljepisno karto, ki določa potek nove meje. Odločitev je bila sestavljena v dveh originalih, v italijanskem in nemškem ter izročena zastopnikom rumunske in madžarske vlade. Zunanji ministri Rumunije in Madžarske sta sprejela arbitražno odločitev in priloge na znanje ter sta znova izjavila, da sprejmeta to odločitev kot definitivno in brez rezerve kot obvezno za svoji državi, ki bosta poskrbeli, da bo odločitev čimprej izpolnjena.

BUDIMPEŠTA, 31. avg. e. (Trans. Con. Press.) Madžarska delegacija se je snoči ob 23. vrnila z Dunaja v Budimpešto. Na postaji je delegacijo slovesno pričakovala velika množica ljudstva, ki ji je privedla burne ovacije. S postaje se je delegacija odpeljala v svečanem sprevedu skozi mesto. Pred nemškim in italijanskim poslanstvom je množica obstala in privedla živahne ovacije. Ob tej priliki sta govorila narodna poslanca Arany in Miklos Mester.

Jamstvo Nemčije in Italije

BUKAREŠTA, 31. avg. r. Italija in Nemčija sta sporočili Rumuniji v posebni noti

Pristanek rumunskega kronskega sveta

BUKAREŠTA, 31. avg. e. V tukajšnjih službenih krogih so pri odhodu zunanjega ministra Manoilesea na Dunaj mislili, da se bo dunajski sestanek omejil samo na določitev skupne podlage za doseg sporazuma med Madžarsko in Rumunijo in da ne bo prišlo do arbitraže zunanjih ministrov držav osi Rim—Berlin, ker ne bi nobena odločitev popolnoma zadovoljila niti Madžarske niti Rumunije. To pričakovanje so potrjevale tudi vesti iz Rima in Berlina, ki so odklanjale arbitražo. To mnenje pa se je spremenilo, ko se je zvedelo, da so na Dunaj prispeli vsi nemški strokovnjaki za vprašanja evropskega jugovzhoda.

Kaže se, da sta grof Ciano in Ribbentrop po razgovoru s Csakyjem in Telekijem ter nato še z Manoilescu videli nepremostljive težave, na katero so nalezela pogajanja med Madžarsko in Rumunijo in nemogućnost, da bi dosegel sporazum z direktnimi pogajanjmi. Glede na nujnost hitre rešitve spora sta se odločila za naglo arbitražo ter sta o tem obvestila rumunjskega zunanjega ministra. Ob tej priliki sta mu tudi izročila ultimativno noto, da jo dostavi vladi v Bukarešti. Takoj po izročitvi te note, v kateri sta zahtevala od Rumunije, naj pristane na njuno arbitražo, se je rumunska vlada sestala v dvorcu k seji pod vodstvom kralja Karola. Na seji je bilo sklenjeno, da takoj pokličejo na dvor kraljeve svetloce ter prav tako bivše šef političnih strank. Včeraj ob 3.30 zjutraj je bil sprejet končni sklep, da se sprejme ultimativna nota Rima in Berlina glede arbitraže za razdelitev Transilvanije in je bil o tem obveščen tudi Manoilescu.

Na podlagi dunajskega sklepa dobi Madžarska severni del Transilvanije s približno 44.000 kvadratnih kilometrov od skupne površine 102.000 kvadratnih kilometrov, ki jih obsega Transilvanija. Demarkacijska črta, določena po arbitraži, seveda še ni definitivna, temveč se bodo v teku razmejitve, ki bo izvršena najkasneje v 14 dneh, napravile še nekatere korekture v prid ene ali druge strani.

Vest o arbitraži se je včeraj popoldne razširila v Bukarešti z bliskovito naglico. Listi so objavili posebne izdaje o nočni govorniški seji v dvorcu. Težak vtis v javnosti in političnih krogih je bil kolikor toliko ublažen po vesti, da bosta državi osi Rim—Berlin zajamčili nove meje Rumunije. V obveščenih krogih so ob tej priliki zatrjevali, da so se v Rimu in Berlinu odločili za ta nepričakovani korak v zadnjem času in sicer z namenom, da z arbitražo razčistita napeti položaj med Rumunijo in Madžarsko glede na ohranitev stališča, ki ga v zadnjem času zavzemata obe sili na Balkanu.

S tem v zvezi trdijo tudi v obveščenih bucareških krogih, da je Molotov izročil rumunskemu poslaniku v Moskvi Gafencu noto sovjetske vlade, v kateri sovjetska vlada zahteva pojasnila glede zadnjih obmejnih incidentov. Obnemem je Gafencu obvestil rumunjsko vlado, da mu je Molotov pri zadnjem razgovoru obljubil, da si bo Rusija prizadevala ohraniti dobre odnose z Rumunijo in da bo vlada v ta namen izdala navodila obmejnim oblastem. Ta vest je napravila ugoden vtis v Bukarešti.

Ponoven sestanek kronskega sveta

BUKAREŠTA, 31. avg. e. Vest, da se precejšnji del Transilvanije po dunajski arbitraži odstopi Madžarski, je napravila v rumunski prestolnici nenavadno močan vtis. Po sprejemu te vesti so zaprli vsa zabavišča in javne lokale, meščani pa so se ukamili v svoje domove. Iz Transilvanije prihajajo razburljive in mučne vesti iz raznih krajev. Odgovorni krogi si z vsemi močmi prizadevajo, da se ublaži napetost in izogonejo zapletljajem. Opolnoči je bilo

svoje jamstvo za nedotakljivost njenih mej. Italijanski zunanji minister Ciano je poslal rumunskemu zunanjemu ministru Manoilescu naslednjo noto:

»Ekselencija! V imenu in po nalogu vlade imam čast sporočiti vam naslednje: Italija in Nemčija prevzemata začenši z današnjim dnevom jamstvo za nedotakljivost ozemlja rumunske države. Blagovolite sprejeti, ekselencija, izraze mojega najglobljega spoštovanja.«

Rumunski zunanji minister Manoilescu je odgovoril, da rumunska vlada z zadovoljstvom sprejema na znanje sporočilo in sprejema jamstvo, ki je bilo dano Rumuniji.

ponovno sklican kronski svet. Pričakovati je, da bo prišlo še danes do rekonstrukcije vlade. Po nepotrjenih vesteh je Jurij Bratianu dobil živčni napad, ko je zvedel za razdelitev Transilvanije. Njegovo stanje je zelo resno.

BUKAREŠTA, 31. avg. e. Opolnoči se je zopet pričela seja kronskega sveta pod vodstvom kralja Karola. Vse politične osebe, ki so prisostvovala včerajšnji seji, ki prisostvujejo tudi danes. Zatrjujejo, da je bil navzoč tudi Julij Maniu. Na seji pretresajo sklepe dunajske arbitraže. V Cluju je bil včeraj popoldne shod, na katerem so se čuli ostri protesti proti dunajski arbitraži. Pričakovati je, da bo danes objavljen komuniké o delu in sklepih kronskega sveta.

BUKAREŠTA, 31. avg. e. (United Press). Službeni komuniké o sprejetju rešitve vprašanja Transilvanije pravi, da je Rumunija sprejela arbitražo osi, ker je v Bukarešto najprej prispela nota ultimativnega značaja. Obveščeni krogi so izjavili dopisniku »United Press«, da pomeni rumunjski pristane na arbitražo izročitev velikega dela Transilvanije Madžarski. Ta novi sporazum bo izvršen obnemem z rumunsko-bolgarskim sporazumom in sicer čim hitreje. V Rumuniji sami se pričakuje politični vihar. Ta vihar naj bi izzval vojna narodne zaraniščne stranke Julij Maniu skupaj z drugimi politikmi, ki niso pravočasno prispeli na odločilno sejo kronskega sveta, na kateri so sklepali o arbitraži. Doznava se, da so bili ti politikmi vsi

noč v posebnem vlaknu, da bi se lahko udeležili seje kronskega sveta, ko pa so prispeli v Bukarešto, je kronski svet že pristal na arbitražo. Takrat, ko je bil službeni komuniké prečitán po radiu, je bil Julij Maniu še vedno v dvorcu, kjer ga je sprejel kralj Karol.

BUKAREŠTA, 31. avg. s. (Reuter). Po dunajskem sporazumu pride pod Madžarsko po približnih cenitvah okoli 800.000 Rumunov.

Veliko zadovoljstvo na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 31. avg. e. V Budimpešti so zvedeli za rezultat dunajskih razgovorov okrog 15. Vest se je z največjo hitričnostjo raznesla po vsem mestu. Popoldanski listi, ki sicer niso še objavili novih meja, so bili v hipu razprodani. Kmalu nato so posebne izdaje objavile nove meje. V dobro obveščenih političnih krogih so takoj po objavi dunajskih sklepov izjavljali: Madžarska je kot dobra evropska država v interesu ohranitve miru na Dunaju odstopila od mnogih svojih zahtev. Reči se mora, da Madžarska sedaj po dunajski arbitraži smatra ves trianonski problem za odstranjen. Nadalje se lahko ugotovi, da sta državi osi Rim—Berlin bili popolnoma solidarni glede Madžarske in sta omogočili s svojo odločitvijo, da se bo Madžarska v bodoče ojačena pridružila kot tretja država osi Rim—Berlin. Madžarska, ki se danes smatra za tretjega člana osi, je z največjo hvaležnostjo sprejela prijateljsko podporo držav osi Rim—Berlin pri reševanju spora z Rumunijo. Madžarska ve, kje je sedaj dokončno in za vedno njeno mesto. Poleg tega v Budimpešti ugotavljajo, da je to, kar se je sedaj odigralo na Dunaju, posledica razgovorov, ki so bili 10. julija v Monakovu.

Madžarski listi še ne komentirajo dunajskih dogodkov. Posebne izdaje listov ugotavljajo samo, da poleg Ribbentropa in grofu Ciano Madžari dolgujejo večjo hvaležnost tudi ministroma Telekiju in grofu Csakyju, ki imata ogromne zasluge za Madžarsko. Poudarjajo kot značilno, da sta oba državnika po svojem poreklu iz Erdelja, ki je zopet v okrilju domovine. Ogromni uspeh, ki je bil dosežen na Dunaju, pomeni tudi ogromno moralno moč za vlado, za katero stoji ujedinen ves madžarski narod. V madžarski javnosti vlada prav posebno zadovoljstvo, da dobi Madžarska tudi mesto Kolozsvar (Cluj), zgodovinsko mesto Erdelja in sekijskega področja. Tako je bil Madžarski vrnjen velik del Karpatov, kjer so pred tisoč leti Madžari prvič stopili na sedanja madžarska tla in se naselili.

Letalski boji nad Londonom

Bitke v zraku so bile največje v dosedanji vojni — Letalski napadi na London so se tudi jutraj nadaljevali

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Trikrat so včeraj podnevi Nemci skušali napasti London. Napadi so imeli največji obseg v dosedanjem poteku vojne. Protiletalska obramba je vse napade na mesto samo uspešno preprečila, pač pa so nemška letala nato napadla več vojaških letališč v takozvanih »domačih grofijah«, namreč onih, ki meje neposredno na London. Resna škoda pri teh napadih povečini ni bila povzročena, pač pa je bilo več ljudi ubitih in ranjenih. Edino v nekem industrijskem mestu je škoda resnejšega značaja.

Ponovno so bile včeraj letalske bitke v neposredni bližini Londona. Zlasti o priliki tretjega nemškega napada so bile bitke zelo ogorčene. Nad enim samim okrožjem v neposredni bližini mesta je bilo sestreljenih 10 nemških letal, nad drugim pa 6.

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Snoči je bil v Londonu zopet letalski alarm, že četrty v teku včerajšnjega dne. Nočni alarm je trajal polnih 6 ur in pol. V središču mesta se je čulo streljanje protiletalskega topništva in videti je bilo mnogo svetlobnih žarkov žarometov. Prav tako so se čule hude detonacije, ki so izzivale brčkone od eksploziv težjih bomb. Uro za uro so se letala pojavljala nad Londonom ter so ponovno preletela tudi središče mesta. Prebivalstvo se je med alarmom zateklo v protiletalska zaklonišča.

Davi je bil v Londonu zopet letalski alarm. LONDON, 31. avg. s. (Reuter). V včerajšnjih letalskih bitkah je zelo uspešno nastopila tudi kanadska lovška eskadrila. Kanadski piloti so uporabili angleška lovška letala Hurricane. V teku ene ure so Kanadci sestrelili 12 nemških aparatov in sicer 8 lovskih letal tipa Messerschmitt in 4 bombnike Heinkel.

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Tuleča nemška bomba je ponoči padla na glavno ulico nekega londonskega okrožja. Dve hiši sta bili demolarani in več trgovin je bilo

razdejanih. Na neko drugo okrožje so padle 4 eksplozivne bombe ter mnogo zažigalnih. Nastalo je več požarov, ki pa so bili hitro pogaseni.

Napad na Manchester

LONDON, 31. avg. s. (Ass. Press.) Nemška letala so včeraj napadla Manchester. Bil je to doslej najhujši napad na mesto. Število žrtev je veliko.

Angleško uradno poročilo

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo sta objavili davi naslednji komuniké:

Preteklo noč so vrgla nemška letala na ozemlje Londona več močno eksplozivnih in zažigalnih bomb, očividno brez cilja.

Nadaljevanje na II. str.

34. ZAGREBŠKI SEJEM

1940

31. VIII. DO 9. IX.

Na železnih brezplačen povratek, na ja-dranskih parobrodih višji razred za ceno nižjega, na avionih 10% od 26. VIII. do 14. IX.

Povzročena je bila škoda na hišah in zgradbah v nekaterih stanovanjskih okrajih. Bilo je nekaj človeških žrtev.

Sovražni letalski napadi so se preteklo noč raztezali tudi na mnoga raztresena okrožja Anglije. Čeprav je bilo pri napadih znatno število nemških letal, ni bila povzročena večja škoda. Na mnogih mestih so bile poškodovane hiše in zgradbe in je bilo tudi nekaj človeških žrtev.

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je davi objavilo, da je bilo v teku večeršnjih letalskih bitk nad Anglijo po zadnjih podatkih streljenih 62 nemških letal in sicer so jih 58 sestrelili angleški lovci, 4 pa protiletalsko topništvo. Angleži so v teku dneva izgubili 19 lovskih aparatov, vendar je 10 pilotov rešenih.

Nemško poročilo

BERLIN, 31. avg. s. (DNB). Včeraj so se nadaljevali obsežni nemški letalski napadi na Anglijo. Prišlo je do mnogih velikih letalskih bitk. Po dosedanjih podatkih je bilo včeraj streljenih oziroma uničenih najmanj 80 angleških letal. Nemške izgube znašajo 15 lovskih aparatov.

O včerajšnjih letalskih bitkah hporočajo naslednje podrobnosti:

Opoldne je prišlo nad Sussexom do dramatične letalske bitke. Najprej je priletela nad Anglijo nemška predstraža dvomotornih lovskih letal, ki se je zapletla v boj z angleškimi lovci tipov Spitfire in Hurricane. Za to predstražo je večja skupina nemških bombnikov prodrla skozi obroč angleških protiletalskih topov ter se usmerila proti južnemu Londonu. Tedaj so se razvile zopet velike letalske bitke, ki so segale vse od Dovra do Eastbournea. Mnogo letal je bilo streljenih in več izmed njih jih je padlo na ulice v Dovru. Z obeh strani Kanala so nemški in angleški reševalni čolni odhiteli reševati ponesrečene letalce.

Skupina nemških bombnikov je nato napadala letališče Farnborough pri Aldershotu. Poškodovane so bile zgradbe na letališču in je bilo več angleških letal na tleh uničenih. Pri povratku so nemški bombniki v nizkem poletu napadli več protiletalskih baterij ter jih prislili k molku.

Popoldne so nove skupine nemških bombnikov napadle vojaške objekte v južni Angliji. Na raznih mestih je zopet prišlo do letalskih bitk, v teku katerih so nemški lovci pokazali premoč nad angleškimi. Mnogo angleških letal je bilo sestreljenih.

BERLIN, 31. avg. s. (Stefani). Pri včerajšnjih letalskih bitkah nad Anglijo je neka nemška ambulančna ladja rešila 8 ponesrečenih angleških letalcev in 2 nemška pilota.

Odklonitev nemške note

LONDON, 31. avg. s. (Reuter). Angleška vlada je nedavno prejela od nemške vlade preko švicarske vlade noto, v kateri sporoča, da namerava za reševanje ponesrečenih letalcev določiti 64 posebnih reševalnih ladij, opremljenih z znaki Rdečega križa.

Angleška vlada je sedaj preko švicarske vlade obvestila nemško vlado, da nemška obvestila ne more vzeti na znanje. Angleška vlada je pripravljena upoštevat i imuniteto običajnih bolnišarskih ladij, ki ustrezajo vsem mednarodnim predpisom glede Rdečega križa, ne more pa priznati imunitete ladjam, ki bi utegnile za reševalnimi deli ovirati pomorske ali vojaške operacije. Tudi Anglija sama uporablja za reševanje svojih letalcev rešilne čolne in ladje, ki niso označeni z Rdečim križem. Angleška vlada ugotavlja nadalje v svojem odgovoru, da so Nemci ponovno napadli angleške bolnišarske ladje ter je o tem Anglija preko Švice že dne 12. julija v posebni noti obvestila nemško vlado. Zlasti je ob tej priliki angleška vlada protestirala proti potopitvi treh angleških bolnišarskih ladij, ki so bile označene po vseh mednarodnih predpisih. Na svojo prostestno noto ni prejela od danes angleška vlada nobenega odgovora. Zato se

Spori v Petainovi vladi

Lavalova pogajanja z Nemci v Parizu — Nevzdržne posledice zapore med zasedeno in nezasedeno Francijo

Zeneva, 31. avg. j. (DNE). Že delj časa latentna vladna kriza v Franciji se je po vsteh iz Vichyja v zadnjih 48 urah, odkar se podpredsednik francoske vlade Pierre Laval mudi v Parizu, še prav posebno poostila. Po videzu sodeč gre za interne boje za premoč v vladi sami. Veliko vlogo igrajo pri tem baje francoski vojaški krogi, ki ostro kritizirajo politiko, kakršno vodi podpredsednik vlade Laval.

Vichy, 31. avg. s. (Ass. Press.). Podpredsednik francoske vlade Laval se je po štirinajdnem bivanju v Parizu, kjer se je potovetval z zastopniki nemške vlade, vrnil v Vichy.

NEW YORK, 31. avg. s. (Tass) United Press javlja iz Vichyja, da se je podpredsednik francoske vlade Laval o priliki svojega obiska v Parizu pogajal z nemškimi oblastmi tudi o normalizaciji prometa med zasedeno in nezasedeno Francijo ter o možnosti preselitve francoske vlade v Pariz ali Versailles. Nemška vlada je baje sporočila, da do konca vojne ne more pristati na preselitve francoske vlade v Pariz. Sedaj namerava francoska vlada prenesti svoj sedež v Lyon.

Stockholm, 31. avg. j. »Svenska Dagbladet«, poroča iz Vichyja, da postaja položaj v Franciji zaradi ostre razdelitve na dva pasova, nezasedeno in zasedeno Francijo, od dneva do dneva bolj nevzdržen. Dočim so nemške oblasti pred tremi tedni ustavile slerni poštni promet med obema pasovoma, se je samo v nezasedenem delu Francije nabralo na meji nad 60 milijonov pisem, ki so jih morali vrniti odpošiljateljem.

List »L'effort« je dobil od francoske vlade dovoljenje, da sme pridobiti članek, v katerem predlaga Nemčiji, naj bi razširila svojo kontrolo do španske meje ter na Sredozemsko obalo, kot protiuslugo pa dovolila nekatero olajšave v prometu med zasedenim in nezasedenim francoskim ozemljem. List naglašaja, da bi bila boljše popolna zapora Francije napram inozemstvu, kakor pa zapora med zasedeno in nezasedeno Francijo. Nikarkšen napačni ponos, pravi list, ne bi imel ovirati take ureditve, ker stoji na kocki edinstvo Francije. Kakor prodira v javnosti vse bolj spoznanje o glavnih potrebah Francije, tako bi morali tudi posredovalci med Francijo in Nemčijo priti na jasno, da je trenutno smotnost francoskega ozemlja potrebnejša

Prvi veliki ruski film v Ljubljani in otvoritev Kina Matice!

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 15., 17., 19. in 21. uri. — Predprodaja vstopnic dnevno od 11. ure dalje!

Danes premiera!

Po znamenitem, v 49 svetovnih jezikov prevedenem knjižnem delu Alekseja Tolstoja, vnuka velikega genija, pisatelja Leva N. Tostoja!

Peter Veliki

Grandiozen film, ki v polni meri reprezentira umetniško in kulturno višino ruskega filma! Film o legendarnem carju, graditelju Petrovgrada in ustanovitelju Velike Rusije!

Krstna predstava za vso državo DANES v Ljubljani!

KINO MATICA — Tel. 22-41

smatra angleška vlada upravičeno, da tudi ne prizna omejenim nemškim ladjam pravice bolnišarskih ladij, zlasti, ker je značaj teh ladij dvomljiv.

Angleški bombniki nad Berlinom

NEW YORK, 31. avg. s. (Reuter). Po poročilih ameriških novinarjev je trajal letalski alarm preteklo noč v Berlinu dve uri. Angleške bombe so povzročile v Berlinu dva večja požara. Zadata je bila tudi neka električna centrala. Po uradnih nemških podatkih je bila na vojaških objektih povzročena neznatna škoda.

BERLIN, 31. avg. i. (DNB). Preteklo noč so se angleška letala zopet pojavila nad Berlinom. Po polnoči je bil letalski alarm, ki je trajal dve uri. Več angleških letal je preletelo Berlin in na raznih mestih metalo zažigalne in eksplozivne bombe. Bombe so porušile nekaj hiš v notranjosti, ponekod je izbruhnil tudi požar. V okraju Neukölln sta padli na bolnišnico dve bombi, porušena je bila tudi Kristusova cerkev. Vojaški objekti niso bili zadržati. Zaradi discipliniranosti prebivalstva to pot ni bilo žrtev, razen treh oseb, ki so bile hudo in tleh, ki so bile lažje ranjene.

Bombardiranje Junkerovih tvornic v Dessau

London, 31. avg. AA. (Reuter) Obveščevalna služba letalskega ministrstva sporoča, da so v sredo zvečer angleška bomba letala vrgla preko 15 ton rušilnih in zažigalnih bomb na veliko tovarno letal znamke »Junkers« v Dessau. Bombardiranje je trajalo pol ure. Opaziti je bilo veliko požarov in slišalo se so močne eksplozije. Zdi se, da je tovarna močno poškodovana.

Boji v Afriki

KAIRO, 31. avg. s. (Reuter). Včerajšnji komunikacije poveljstva angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu poročajo, da so v četrtek južnoafriški bombniki izvršili uspešen napad na motorna vozila v Mogadisciu v italijanski Somaliji. Napad je cilj zadržal skupina, so se dvigali nad prizoriščem napadov gosti oblaki dima 1000 metrov visoko. V središču koncentracije motornih vozil je bil opažen velik požar. Vse kaže, da je bilo več sto vozil uničenih. Vsa angleška letala so se vrnila. Italijanska letalska letala niso mogla preprečiti napadov.

V Massauj v Eritreji so napadli angleški bombniki mornariške delavnice ter so z direktnimi zadetki bomb povzročili 3 velike požare.

Velike formacije italijanskih bombnikov so v spremstvu lovskih letal včeraj zopet napadle Malto. Napad je povzročil nekaj škode samo na civilni lastnini. Šest civilistov je bilo lažje ranjenih, sicer ni bilo žrtev.

RIM, 31. avg. s. (DNB). Po italijanskih informacijah so bile pristaniške naprave v Aleksandriji zaradi ponovnih italijanskih bombnih napadov v veliki meri uničene. Zaradi tega je postala luka v Aleksandriji deloma neuporabna ter so bile mnoge ladje, ki so bile doslej zadržane v Aleksandriji, prepeljane v Suez.

»Popolo di Roma« javlja, da so italijanski bombniki pri nedavnem novem napadu na Haifo poškodovali petrolejski daljnovod Mosul—Haifa.

„Učiteljska samopomoč“

Ljubljana, 30. avgusta O poklicnih stanovskih ustanovah, ki so se morale v poslednjih časih izredno hudo prizadevati za svoj obstanek spričo pravilnika trgovskega ministrstva, je bilo v našem listu že govora. Med najvidnejše predstavnice stanovskega humanitarnege dela spada »Učiteljska samopomoč«, ki nima za seboj le tradicije, marveč mnogo docela stvarnega, praktičnega dela za učiteljski stan. Njena samopomoč sega tako visoko, in njena blagodat je tako pomembna, da lahko iz delovanja US pravilno presodimo, kako ogromna škoda v naših socialnih prizadevanjih bi bila, ako bi morale humanitarne ustanove prenehati s svojim delom. Samopomoč šteje 2640 zadržnikov, na posmrtninah pa je bilo izplačanega v vsem 563.300 din. V okviru Samopomoči delujeta socialni in starostni sklad, ki sta v najlepši meri izpričala svojo potrebnost.

Redno letno skupščino je US letos že imela. 10. marca so se zbrali zadržniki

v Novem mestu in so se pogovorili o vsem, kar je bilo za nadaljnji provcit in delo te humane ustanove potrebno, prihodnje nedeljo pa se zbero zadržniki zopet. Tokrat v Ljubljani, v Šoli na Grabnu, k izredni letni skupščini, katere naloga bo, da sprejme nova pravila, ki morajo biti prilagodena zakonu o gospodarskih ustanovah. Skupščina prične s svojim delom ob 9., ako pa bi tedaj še ne bilo zbranih dovolj zadržnikov, je po določbah zadržnikov pravi pol ure kasneje sklepna skupščina ob vsakem številu članstva. Prvotno je bila najavljena skupščina pomotoma za 3. september, bo pa, kot rečeno, 8. septembra. Nova pravila bodo upoštevala zahteve zakona o gospodarskih zadrugah, hkrati pa bodo tudi prilagodena onim težnjam, ki se dajo slutiti, da bodo dobile svojo zakonito veljavo z uveljaviteljem pravilnika o stanovskih humanitarnih ustanovah, od strani socialnega ministrstva. Izredna letna skupščina bo pomembno razdobje v delu US, ki si prav tako, kakor vse ostale humanitarne poklicne ustanove žele tihega in nemotenega dela za socialno pomoč svojemu članstvu.

Jutri vsi na kašeljso žegnanje h Gradu!

Avtobus bo vozil vsako uro izpred Mestnega doma.

Kakor med vojno...

Naših gospodinj, ki hodijo na trg, se polšača nervoznost

Ljubljana, 31. avgusta Mnogih gospodinj se že nekaj časa več ali manj upravičeno polšača nervoznost kakor se jih je med vojno. Manj nervoznosti bi prej koristilo kakor škodovala.

Tako prihajajo zadnje čase mnoge gospodinjne na zivilski trg še celo prej kakor mesarji, ki začno delati na stojnicah navadno ob 6. Gospodinj čakajo na mesarje že pred 6., da bi se lahko založile s slanino. Čakajo pred stojnicami kakor med vojno, ko so kupovale na nakaznice in ko je vedno primanjkovalo blaga. Tedaj je pa v resnici včasih bilo celo lažje kupiti nekatera živila, ker se ni mogel nihče zalagati tež mero, a zdaj nekatere gospodinj kupujejo brez potrebe po več kilogramov slanine. Prav zaradi tega mnogi slanine več ne dobe, saj je navadno do 8. že skoraj vsa razprodana, kar seveda še povečuje nervoznost. Zadnje dni je bilo sicer še vedno premalo slanine naprodaj, vendar je bilo nekoliko več kakor pred tednom, a pomanjkanje so povečali požrešni kupci, ki se tako strasno tresejo za svoje trebuščke. Mesarji se ne upajo zameriti svojim odjemalcem, zato jim prodajajo, kdor pač prej pride, po več kilogramov slanine, namestu, da bi sami racionalizirali razdeljevanje. Mnoge gospodinjje tudi plačujejo vnaprej po nekaj dni slanino, tako da jim mora mesar rezervirati ter zato ne more postreči drugim kupcem.

Trg je vedno dovolj dobro založen s sovcijem in zelenjavo, pa tudi krompirja ni tako malo, kakor bi človek pričakoval glede na cene. V splošnem je po 2 din kg, a nekatere prodajalke skušajo srečo, da oia prodale še dražje. Tržni organi se zanimajo vedno za prodajo krompirja in njihovi avtoritete je treba pripisovati, da se krompir še ni bolj podražil. V resnici pa tržno nadzorstvo ne more določati cen. Tržno nadzorstvo bi pa lahko odpovedalo prostore nekaterim prodajalkam, ki očitno

navijajo cene, saj je zdaj stiska za prostor in bi zato lažje prodajale tiste prodajalke, ki ne izkoriščajo sedanjih časov. To bi bilo treba drznim navjalkam cen povedati, da bi jim ne rasel preveč greben.

Kmetice so podražile krompir v glavnem zaradi tega, ker jim je nekdo začel prišepetavati, da bomo izvažali tudi mnogo krompirja ter da bo zelo drag. Zato jih mnogo čaka v upanju, da bo krompir zopet zneje še dražji. Mislijo tudi, da se bo krompir jeseni podraževal tako kakor lani. Toda iz teh računov ne bo nič. Letos bo pridelanega mnogo več krompirja kakor lani, ker je boljša letina za krompir in ker so ga tudi mnogo več sadili. Spekulacije s krompirjem se letos ne bodo tako lahko posrečile. Nekateri kmetje pravijo, da bodo s krompirjem raje krmili živino, kakor da bi ga poceni prodajali, vendar bo krompirja dovolj naprodaj, saj je prodaja vendar bolj donosna kakor sama poraba za prašiče. Marsikdo bo tudi imel toliko krompirja, da ga pri najboljši volji ne bo mogel vsega porabiti za živino.

Na izvoz se pridelovalci ne smejo posebno zanesti, saj države, ki izvažajo od nas kmetijske pridelke, pridelujejo same mnogo krompirja in potrebujejo mnogo bolj druga živila.

Vreme letos sicer ni ugodno za pridelovanje krompirja in v nižjih legan je krompir v resnici začel gniti, v splošnem pa vendar smemo pričakovati dobro letino.

Danes je bilo prvič od spomladaj zopet mnogo gobanov (jurčkov) naprodaj. Začeli so že rasti tako zvani ajdovčki, ki se navadno pokažejo šele ob koncu septembra. Danes so prodajali najlepše po 15 din kg.

Precej je bilo tudi sadja, največ jabolok, ki so zobj precej lepa po 5 din kg. Med uvoženim sadjem je največ bosanskih sliv, ki so po 6 do 7 din. Grozdja je nekoliko več kakor pred tedni, a je še vedno precej drago, po 12 do 16 din.

Enoletni trgovski tečaj v Novem mestu

s pravico javnosti vpišuje dnevno. Šolnina din 180. Začetek pouka 9. septembra

Iz Celja

— Dograditev planinskega doma pod Tovstom. Mestna občina se je končno odločila, da bo dozdralila planinski dom pod Tovstom, ki je bil v surovem stanju dograjen že pred šestimi leti. Tako bo novo poslopje na tej lepi izletniški točki bližnje celjske okolice slednjici izročeno svojevemu pravemu namenu. Občina namerava planinski dom dograditi in otvoriti še letos.

— Cene svinj naraščajo. Na tržišču v mestni klavnici v Celju so te dni prodajali zaklane prvovrstne svinje po 18.50, drugovrstne pa po 17.50 din kg. Vse kaže da bodo cene v prihodnjih dneh poskočile na 20 din za kg. Seveda se bo zaradi tega podražila tudi slanina in mast.

— Sklepi pekovskih mojstrov. Uprava Združenja pekov v Celju razlašaja, da so peki na širšem sestanku v četrtek sklenili, da vsled podražitve moke in povečanja režijskih stroškov ne morejo več dati predprodajalcom kruha in peciva 10% nametka. Nadalje bodo pobirali pekli za pečenje prinešenega kruha za hleb ali štruco do teže 2 kg 2 din, od 2 do 3 kg 3 din, nad 3 kg pa 4 din. Pekli so tudi sklenili, da odslej ne bodo zavijali strankam kruha in peciva v papir, zaradi česar naj stranke prinesejo papir ali vrečice s seboj.

— Maturanti celjske gimnazije iz 1. 1920. pridelijo skupno z maturanti iz 1. 1918. in 1919. proslavo 20letnice mature v sredo 4. septembra ob 20. v hotelu »Evrop« v Celju. Vsi tovaršiji naj takoli javijo svojo udeležbo tov. Franju Vajdu. Celje. deška meščanska šola.

— Poučen avtobusni izlet iz Celja v Belo Krajino pridrilejo Celjani v nedeljo 8. septembra. Obiskali bodo Kostonjevo, Pieterje, Novo mesto, Metliko, Črnomeli in Dolenske toplice, morda tudi Žužembek, Mokronog in Sevnico. Proga meri ravno 300 km. Prilgase soretoma do srede 4. septembra drozertija »Sanitas« v Celju.

— Bogat sporni spored v Celju. V nedeljo 1. septembra ob pol 10. dopoldne se bo pričel na celjski Glaziji velik nacionalen atletski miting, na katerem bodo sodelovali najboljši slovenski atleti in odlični atleti iz Zagreba. Ta dan bo priridel SK Olimpo svoj sporni dan. Dopoldne bodo člani prodajali po mestu spomin-

ske značke in cvetlice. Ob 15. se bo pričela na Olimpijskem igrišču v Gaberju prijatelj-ska nogometna tekma med kombiniranimi enaistoricama Olimpa in Jugoslavije. ob 16.30 pa prva ligaška tekma med SK Olimpijom in trboveljskim Amaterjem. To zanimivo tekmo bo sodil g. Kopic.

— V celjski bolnici sta umrli v petek 64letni vdova po direktorju Ivka Simovčeva iz Zagreba in 67letna preužitkarica Jera Jeričeva iz Rogatca.

— Nesreča ne počiva. V sredo je padel 46letni sreski gozdar Aloiz Kovač iz Celja na cesti s koleša in si zlomil več reber ter se tudi poškodoval po glavi in levi roki. Ko je 19letni delavec Boleslav Pirč z Zg. Ponikve pri Veliki Pirešici vozil v četrtek gramoz, mu je šlo kolo voza čez levo stopalo in ga zmečarko. V torek je padla 43letna gostilničarka Jožefa Murkova iz Trnovelji pri Celju s koleša in si zlomila desno roko v zapestju. V sredo je padel 18letni lončarski vajenec Ivan Zmahar iz Nove vasi pri St. Juriju ob iuz. žel. s šupe in si zlomil levo roko v zapestju. V Ljubliji pri Mozirju si je 8letna tesarjeva hčerka Veronika Povšetova pri padcu zlomila roko. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— Zdravniško dežurno službo za žlane OUZD bo imel v nedeljo 1. septembra zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici.

— Redni občni zbor Sokolskega društva Celja-matice bo v sredo 18. septembra ob 20. v dvorani Narodnega doma. Dnevni red: Izvolitev dveh overovateljev zaplinskih, nagovor in poročilo brata starešine, poročila tajnika, načelnika, načelnice, prosvetarja in novinarja, blagajnika, gospodarskega odseka, nadzornega odbora, matrkarija ter referatov za Petrovo petletko in socialni odsek, določitev članarine, predloži za župno in savezno skupščino, volitve nove uprave, nadzornega odbora in častnega razsodišča in slučajnosti. Ako bi ob napovedanih uri ne bila navzoča vsaj tretjina članstva, bo občni zbor pol ure kasneje in bo v smislu člena 21. društvenih pravil sklenjen ob vsakem številu navzočih. Pravočasna objava v časopisih in v društvenih prostorih nadomešča dostavo posebnih vabil. Društvena uprava bo sklicala pred občnim zborom na enak način

še poseben članski sestanek, kjer bo imelo članstvo priloško, da se pogovori in posvetuje o vseh vprašanih, ki zadevajo glavno skupščino. Zdravo!

Iz Kranja

Sokol. društvo v Stražišču priredi veliko tombolo na Pantah

v nedeljo 1. septembra ob 15. uri

— Odpust delavstva na cesti Kranj—Brdo. Kakor smo svoječasnno že poročali, je sedaj v gradnji modernizacija ceste Kranj—Brdo z odcepom na Naklo. Vsa dela na omenjenih cestniških izvršuje banovina v lastni režiji. Delo je dosedaj hitro napredovalo in bi bili ob cestniški še letošnje leto dovršeni, da ne bi bili sedaj prisiljeni z delom prekiniti. Banovina je namreč v tem tednu zaradi izčrpanjavanja dosedanjih fondov, ki so bili na razpolago za gradnjo, odpovedala delavstvu (okrog 160 po številu) s 14 dnevnim rokom. Delavci bodo zaposleni s cestnimi deli še prihodnji teden in bodo v tem času dovršili asfaltiranje do Kranja. Tako bo drugi teden končan odsek od Kokrice do Kranja. Drugo polovico, to je od Kokrice do Brda pa bodo pričeli urejevati, ko bodo na razpolago zadostni krediti, ki so že zagotovljeni tako, da bodo vsa dela do Brda tudi ona od Kokrice na Naklo končana do julija prihodnjega leta. Na novo so sedaj postavili v načrt zgraditev novega železobetonskega mosta na Kokrici, ker sedanjí most ne odgovarja potrebam prometa. Dosedaj so ostala cestna dela na obeh odsekih 2.950 tisoč din. K tej vsoti je prispeval okrajni cestni odbor v Kranju 250.000 din, iz banovinskega fonda za javna dela iz l. 1938-39 je bilo porabljenih 350.000 din in iz depozita pa 2.350.000 dinarjev.

— Zeparji na kranjskem trgu. Ni menda tržnega dne v Kranju, katerega ne bi obiskali razni zmikavci in dolgooprstneji. Policija stalno dobiva prijave, da je telj ali oni gospodinj zmanjkala denarnica. Včeraj (petek) je gospa Mlakarjeva kupovala na trgu sadje, pa je že nekmal dolgooprstneji izrazil prliiko in je izmaknil iz zepa denarnico s 150 činarji. Zepar je napravil seveda spreten trik, tako da se je od strani sklonil nad sadje in vprašal za ceno. Z eno roko je potipal jabolka z drugo pa je spretno izmaknil denarnico. Ko je gospa hotela izveči denarnico, te že ni več bilo, pa tudi moški, ki se je tik poprej zanimal za sadje, je brez sledu izginil. To naj bo ponoven opomin gospodinj, naj strogo pazijo na denarnice.

— Kino Šmarčinski dom v Stražišču prikazuje danes in jutri napet film borbe s tihotapci »T-Man« ter »Tarzan junake. Dodatek žurnal in dvojezični film!

— Kino Narodni dom prikazuje danes in jutri Hansa Albersa v filmu »Seržan Berry«.

— Vpisovanje gojencev v Glasbeno šolo se bo vršilo v dnevi od 2. do 5. septembra od 9. do 12. dopoldne v gimnaziji.

— Italijanski in nemški tečaj se prično s 15. septembrom. Pojasnila pri vratarju hotela »Evrope«. 319/9.

— Na državnih realni gimnaziji v Kranju bo vpisovanje učencev za šol. leto 1940/41 2. septembra za I. in II. razred, 3. septembra za III. in IV. razred, 4. septembra za V. do VIII. razred. Pri vpisu mora vsak učenec predložiti zadnje šolsko izpričevalo, za vpis v V. razred je potrebno izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu, in pravilno izpolnjeno prijavo. Prijava mora biti kolkovana s kolkom za 50 din. Novinci, tudi tisti, ki so se do sedaj šolali na kakli drugi gimnaziji, pa morajo predložiti tudi rojstni list. Učenci, ki prihajajo z drugih zavodov, se morajo najprej zglasti pri ravnateljstvu. Vsak učenec mora plačati pri vpisu 20 din za zdravstveni sklad, 10 din za dijaško knjižico in 10 din za zbirko učil. Teh pristojbin ne more biti oproščen noben učenec. Vsak učenec mora pri vpisu predložiti tudi potrdilo pristojne davčne oblasti o višini neposrednega davka roditeljev (očeta in matere) in svojega, če mu je ta predpisan. Šolnino plačajo samo učenci, katerih staršem je predpisano čez 800 din neposrednega davka. Natančnejša navodila so razvidna iz razglašane na objavnih deskah v gimnaziji. Obvezna šolska maša bo 13. septembra ob 8. uri v gimnazijski kapeli, redni pouk se prične 14. septembra.

Smrtna nesreča

Celje, 30. avgusta. Ko se je peljal hlapec veleposelstnice ge. Terezije Šribarjeve v Drešnji vasi pri Celju v četrtek okrog 21. s težkim vozom od doma na državno cesto, so se obesili zadaj na voz trije dečki, med njimi tudi 12letni posestnikov sinček Pavel Gluhak iz Rihov pri Desiniču, ki je bil zaposlen pri ge. Šribarjevi kot obralec hmelja. Ko je vozil voz po državni cesti in je bil oddaljen od doma kakih 30 metrov, je privozil iz Gaberja tovorni avto trgovce ge. Kedlove iz Gaberja pri Celju. Ko je Pavel Gluhak opazil sij žarometov na bližajočem se avtomobilu, se je zbal, da bi ga kdo ne opazil, ker so ga bili že prej opozorili, da se ne sme obesati na vozove. Zato je skočil z voza na levo stran ceste. V tem trenutku je privozil mimo tovorni avto, zadel z vso silo dečka v desno senco in ga odbil.

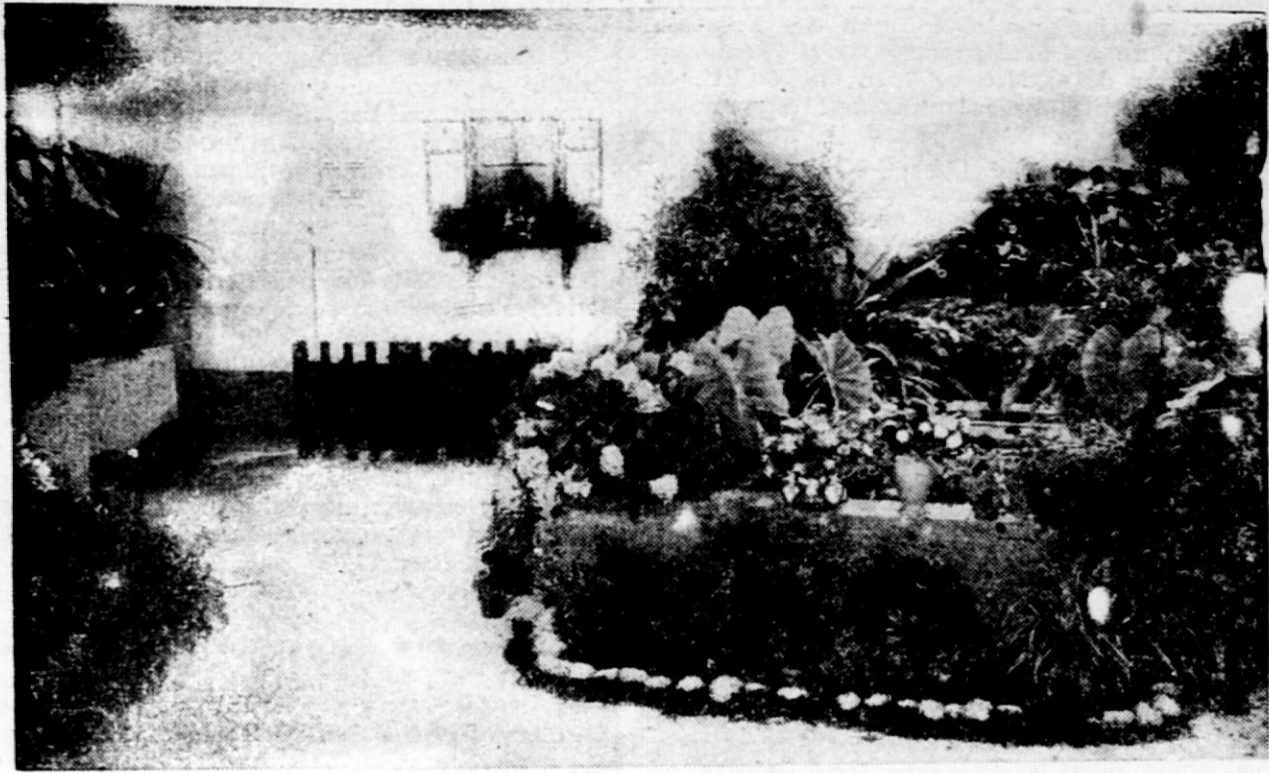
Nesrečnemu dečku je počila lobanja, tako da so izstopili možgani, zlomil pa si je tudi levo nogo in se poškodoval po obrazu. Deček je na mestu izdihnil. Ko je prispela uradna komisija in ugotovila dejanski stan, so prepeljali truplo v mrtvašnico na žalsko pokopališče.

Š A H

— Novi nač. mošter G. VI. Berner je prišel iz Celja v Ljubljano za nekaj dni. Ob tej priliki bo sodeloval na izrednem bratovrnirju, ki ga priredi Ljubljanski š. k. in Centralni š. k. drevi ob 20. v klubski sobi kav. Zvezde. Sodelovalo bo od vsakega kluba po sedem najmočnejših igralcev. Prosimo polne udeležbe!

Zopet so se odprla vrata našega velesejma

Danes dopoldne je bila v prisotnosti zastopnikov civilnih in vojaških oblasti svečano otvorjena jesenska prireditev Ljubljanskega velesejma

Razstava cvetja in povrtine bo na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra

Ljubljana, 31. avgusta
Današnja otvoritev velesejma je bila se tem radostnejši dogodek ker letos redne spomladne velesejske prireditve ni bilo. Vsa naša javnost je pokazala po svojih številnih zastopnikih dopoldne na velesejmišču, da ceni prizadevanja tistih, ki so kljub vsem težavam omogočili sedanjo prireditev. Še nebo je bilo prirediteljem naklonjen in med slovesnostjo pred uradnim poslojem velesejma se je sonce razlilo na številno množico povabljenih gostov.

Sama slovesnost otvoritve je bila letos brez vsakega pompa; bila je tudi najbrž doslej najkrajša.

Zastopniki oblasti in drugi dostojanstveniki so se zbrali na velesejmu kmalu, da se je slovesnost lahko začela brez zamude ob 10. Kmalu po prihodu kraljevega zastopnika generala Ferda Janeža, ki ga je pozdravila godba, je stopil pred mikrofonski predstnik upravnega odbora ljubljanskega velesejma Avgust Praprotnik. Predvsem je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja generala Ferda Janeža, zastopnika vlade bana dr. M. Natlačena, knezoškofa dr. G. Rožmana, komandanta divizijske oblasti div. generala D. Stefanoviča, načelnika ministrstva trgovine in industrije ki je zastopal trgovskega ministra, Trstenjaka zastopnika vojnega ministra polkovnika A. Parfeta, zastopnika poštnega in finančnega ministrstva Žekoviča in Mozetiča, komandanta žandarmerije polkovnika Barleta, konzularni zbor, župana dr. J. Adlešiča, zastopnika zagrebške trgovinske zbornice podpredsednika Dragana Trnskega in tajnika Festicia ter številne zastopnike naših gospodarskih, kulturnih ustanov, organizacij itd.

Med številnimi odličnimi gosti je ob tej priliki zbudil posebno pozornost zastopnik poslanika SSSR Plotnikova Pavel Pravdin, ki mu je bila tudi poverjena naloga, da si ogleda našo velesejsko prireditev.

Govor predsednika A. Praprotnika

Predsednik Praprotnik je orisal pomen sedanjega velesejma tako:

Letošnja pomlad razmere niso dopuščale, da odpremo naš Ljubljanski velesejem, ki je bil že popolnoma pripravljen. Danes smo v srečnem položaju da odpiramo jesensko razstavo Ljubljanskega velesejma, ki jo od početka imenujemo »Ljubljana v jeseni«. Odpiramo danes v nevspešnih časih Ljubljanski velesejem. Dolgotrajna vojna, ki se vodi med največjimi vojaškimi in gospodarskimi silami, povzroča seveda v gospodarskem življenju, v trgovini, v obrti in v kmetijstvu velike motnje, kar je razumljivo, ker je vojna od početka segla v gospodarske temelje same. Proizvodnja in promet ne moreta več po normalnih uglejih potih in povzroča vojna tudi nevtrajnim državam v jugovzhodnem delu Evrope silne težkote in jih stavlja pred najtežje probleme. Od gospodarskih krugov se danes zahteva mnogo več nego kdaj prej. V produkciji, v trgovini in v prometu je treba reševati komplicirana vprašanja, ker niso prizadeti le gospodarski krogi kot taki, marveč je postalo gospodarstvo po svojih nalogah zadeva, ki prizadeva ne samo trgovca in producenta, marveč posredno in neposredno nas vse, saj so z vojnim gospodarstvom tesno povezana prečta socialna vprašanja dalekosežne važnosti.

Naša država Jugoslavija hoče sredi vseh teh težav živeti in vztrajati. Vztrajati, delati in živeti, to je geslo in vodilo za nas vse. V nujni solidarnosti v teh izrednih prilikah izvršuj vsakdo svojo dolžnost v najpopolnejši meri. Gospodarskemu človeku pa sredi vojnega uničevanja pripada nad vse važna naloga, da vztraja pri svojem delu, da gradi dalje in ustvarja nove dobrine. Vse, kar je pozitivnega in konstruktivnega, je v tej dobi posebno dobrodošlo in važno. Med posebno važne ustanove in naprave spadajo danes nesopogrešno tudi velesejmi. Za naš gospodarski življenje je dalekosežne važnosti Ljubljanski velesejem, ki nam daje sliko naše gospodarske sposobnosti in tvornosti, ki je pregledna revija gospodarske pripravljenosti in zmognosti našega naroda. Ljubljanski velesejem kot predstavitelj velikega dela naše gospodarske dejavnosti in naše gospodarske stvarilnosti je znamenita afirmacija naše gospodarske volje in moči ter letošnja jesen zlasti tudi znamenita afirmacija naše kulturne prizadevnosti. Ljubljanski sejem je osobito v naših usodnih dneh važna manifestacija naše gospodarske in kulturne solidarnosti.

Letošnja prireditev Ljubljanskega velesejma, letošnja »Ljubljana v jeseni« je prireditev sredi uničevalne vojne. Navzlic vsem oviram smo si prizadeali izvesti pester, svojevrsten in mnogoličen spored, poučen in zanimiv po svojem sestavu za najširše

plasti prebivalstva. Industrija in obrt sta predstavljeni v splošnem oddelku. Specialna razstava je razstava pohištva in stanovanjske opreme s svojo dolgoletno tradicijo.

Posebne razstave so:

Razstava malega obrta in turizma, ki jo prireja Zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru.

Razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov, ki jo prireja Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani.

»Aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka«, organizirana od Zaščitnega urada mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Razstava zobne tehnike, prirejena od Društva zobnih tehnikov v proslavo 30letnega jubileja.

»Naša vsakdanja prehrana«, ki je prireditev Zveze gospodinj.

»Razstava cvetja in zelenjave«, ki jo pri-

reja Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani.

»Razstava perutnine, golobov in kuncev«, ki jo prireja društvo »Rejec malih živalic« v Ljubljani ter

Razstava likovne umetnosti naših likovnih umetnikov.

Spoštovana gospoda! Izpolnjujem prijetno dolžnost, da se vam, ki naklonjeno, z dobrimi sveti in željami spremljate naše delo in prizadevanje, najiskrenejše zahvalim. Srečni smo, da ima naš velesejem toliko prijateljev in pospeševalcev, saj vsi, ki nas veže ljubezen do te prelepe naše zemlje, vemo in čutimo, da je Ljubljanski velesejem s svojo gospodarsko-kulturno prireditvijo »Ljubljana v jeseni« naša, svojstvena in reprezentativna ustanova, ki služi koristno ne samo naši Sloveniji, marveč celi naši domovini.

Tekom danjega leta je moral sredi izrednih razmer tudi Ljubljanski sejem preko velikih nevspešnosti. Ali je bil na svojo srečo sredi teh skrbi deležen blagohotne naklonjenosti ter velike moralne in gnotne podpore od strani naših prvih gospod. Bodi mi dovoljeno, da se na tem mestu prav iskreno zahvalim gospodu dr. Marku Natlačenu, banu dravske banovine, in gospodu ministru dr. Mihi Kreku. Naša iskrena zahvala bodi izrečena mestni občini Ljubljanski in njenemu predsedniku in županu gospodu Juru Adlešiču, saj smo pri njej našli veliko razumevanja in naklonjenosti ob pripravi načrtov, da preuredimo čas primerno Ljubljanski velesejem ter ga v bližnji bodočnosti pokažemo v novi modernejši ureditvi. Prisrčno zahvalo izrekam vsem številnim strokovnjakom, ki odlično sodelujejo pri našem delu, ter našim dolgoletnim zvestim sodelavcem, številnim razstavljalcem ter našim nam vedno naklonjenim novinarjem.

Našem velesejmu je pokrovitelj naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II., kateremu zaključimo v neomajni vdanosti: »Živle«

Gospod ban, blagovolite odpreti našo letošnjo jesensko prireditev Ljubljanskega velesejma.

Predsednik je po svojem govoru nazdravil pokrovitelju velesejma Nj. Vel. kralju in godba je zaigrala himno, nakar je na-

prosil zastopnika vlade bana dr. M. Natlačena, da otvori velesejem. G. ban je pristopil k mikrofonsu ter spregovoril.

Govor bana dr. Natlačena

Spoštovana gospoda! Razmere, v katerih živimo, gotovo niso niti malo ugodne za prireditev, kakršno danes na tem mestu začenjamo. In nedvomno upravičeno lahko celo trdimo, da se nobena dosedanjih velesejskih prireditev v Ljubljani ni pripravljala in vršila pod tako neugodnimi okolnostmi kakor sedanja. Toda navzlic vsemu: velesejski prostori so zopet oživil, veselo vrvenje jih bo skoro napolnilo in letošnja prireditev se čisto uvršča kot najnovejši člen v dolgi niz dosedanjih velesejskih prireditev.

Zaradi tega smo današnjega dneva tem oolj veseli, zaradi tega smo prirediteljem za njihov trud tem bolj hvaležni in zaradi tega je naše priznanje, ki jim ga za njihov uspeh izrekamo, tem bolj iskreno in prisrčno.

Ta prireditev bi mogla služiti nam in vsemu našem narodu kot bodrilen zgled, kaj premoremo za vztrajno delavnostjo, ki se ne da motiti po nobenih nevspešnostih, ki se ne da plašiti po nobenih ovirah, ki s svojo železno voljo, zaupajoč v samega sebe, premaga vse zapreke.

Ne jadicovane in vzdihovanje, ne nerganje in godrnjanje, ne zabavljanje in brundanje — veselje do dela smotrnega, ustvarjalnega dela, zaupanje v lastno tvorno moč, zdrav optimizem, ki ne išče temnih senc, ampak sončnih potov, nam more lajšati težave sedanjega časa in nas popeljati iz teže sedanjosti v boljše bodočnost.

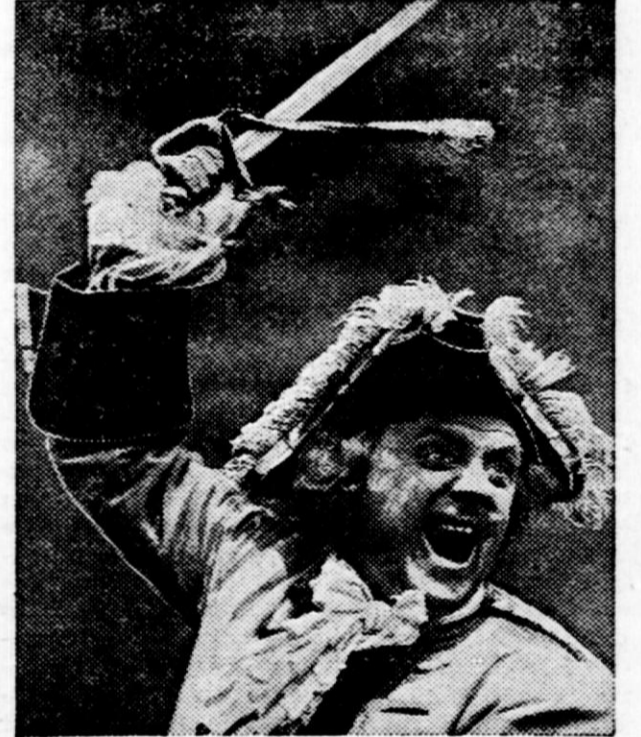
To nam govori in to nas učijo letošnja ljubljanska velesejska prireditev, ki jo s tem odpiram.

Ko je ban proglasil, da je velesejem odprt, so povabljeni gostje pod vodstvom ravnatelja velesejma dr. M. Dularja ogledali z velikim zanimanjem številne razstave. Na posebnih posebno zanimivih in lepih razstavah, urejenih res z veliko ljubeznijo in skrbjo, so se zamudili dolgo. Vsi so se izražali s priznanjem o sedanji prireditvi.

Ruski film Peter Veliki

Ce ima ruski film takšne igralce, kakršen je Simonov, bodo ustvarjene še velike umetnine

Ljubljana, 31. avgusta
Zaradi reklame pač ni treba pisati o ruskih filmih, vsaj ne o takšnem, kakršen je »Peter Veliki«, neprijazna kritika pa bi bila tudi spričo tega dela smešna, če že ne kaj drugega. Seveda pa moramo sprejemati tudi ruske filme kritično, čeprav so po vsem svetu na glasu kot najboljše. Najbrž ni naključje, da je ruska književnost na prvi svetovni višini — najbrž ji gre svetovno prvenstvo — ter da je tudi ruski film dober. V Rusiji je nekaj velikega, veličastnega — ne le v njenem zemeljskem prostornstvu.

Ruski igralec N. Simonov v vlogi carja Petra Velikega

Priznati moramo, da smo v Sloveniji videli še izredno malo ruskih filmov; že zaradi tega naše dobro, dobre ali slabe, ne morejo pomeniti mnogo. Upamo pa vendar

lahko, da kljub vsem prebavnim težavam zaradi ogromne količine razne filmske plaže, producirane na »kulturnem zapadu«, ljudski okus še ni povsem pokvarjen. Ljudje bodo lahko presodili najboljše sami, kako je treba taksiirati film, ki ga bodo drevi videli v »Maticici«.

O nobenem predmetu najbrž še ni bilo izrečeno toliko fraz kakor o umetnosti — tudi o filmski. Kaj vse je moralo pri nas veljati za filmsko umetnost! Ali se vam bo zdelo, da je to filmska umetnost? Ta — lahko bi rekli — filmski vihar, film, ki vam prikazuje življenje s tako številnimi registri učinkovitega izražanja: igralško umetnostjo, sliko, zvokom — tako sugestivno prepričevalno?

Tu je človek, ki ga pozna zgodovina pod imenom Peter Veliki, upodobljen živ, ves človeški, prepoln neugnane življenjske sile, diktator, ki diktira celo usodi in ki prav za prav diktira zgodovino, češ, takšna bodi in nič drugačna; takšnega Petra Velikega je opisal A. Tolstoj (roman je preveden tudi v slovenščino; zadnji del še ni napisan), vendar prihaja v film Petrova osebnost do mnogo učinkovitejšega izraza, njegova kipeča življenjska sila in zanos oblikovalca in dramilca v azijsko spanje pogreznjene Rusije. Če ima ruski film takšne igralce, kakršen je Simonov, bodo ustvarjene še velike umetnine. Režiser Petrov s svojimi pomočniki je ustvaril nekaj, česar še doslej menda ni mnogo filmskih režiserjev. Prizori iz vojne med Rusi in Švedji, dalje povodenj in številne druge epizode bodo marsikomu razodetje. Kakor je Peter Veliki odprl Rusiji oko v Evropo, tako nam je ta film odprl oko v zgodovino; s svojo prepričevalnostjo nas vprav potegne kakor vrtnec za seboj, da se živimo v dejanje kakor začarani.

Ves film prevetava neki posebni zanos in življenjski optimizem, ki buči vero v bodočnost Rusije. Končno Peter napija bodočnosti ruske, nepremagljive flote in iz filma izzevni zanos novega patriotizma, ki se je razživel v zadnji dobi v SSSR.

Dva vlomilca pod ključem

Hitro pojasnjen roparski napad na Mirju

Ljubljana, 31. avgusta
V gostilni »Pri starem mlincu« v Koleziji je pred dnevi poseledel z Gizelo D. starejši, podjeten gospod. Prav dobro sta se zabavala, čeprav sta od nasprotnice mize prežala nanju dva mladeniča, ki nista štedila z opazkami. Ko se ga je starejši kavalir že precej nabral, ga je Gizela zapustila in se umaknila domov. Tedaj sta postala mladeniča še zgovornejša. Končno se je eden umaknil iz gostilne, pa se je kmalu vrnil, pomežiknil svojemu tovarišu in dejal gospodu, da ga Gizela čaka v sosedni ulici. Vrtoglavi kavalir je temu verjel in bil takoj pripravljen oditi z mladeničema, samo da se ponovno sestane z Gizelo. Mlada pokvarjenca sta ga vodila s seboj preko mostiča na Mirje, ko pa so prišli do precej samotnega kraja v Marmontovi ulici, ga je eden podrl, drugi pa mu je bliskoma posegel v žep in mu ukradel listnico s 1800 din. Napadenec se je seveda skušal braniti, a je bil preveč vinjen, tako da sta zlikovca hitro opravila svoj posel in že tudi izginila v temo.

Roparska napadalca sta bila komaj 19letni krznarski vajenec Ivan P. stanujoč nekje na Zaloški cesti in 21letni zidarSKI pomožnik Jože Z. Policija je oba došlo iskala, končno pa je izsledila Ivana P. in ga aretirala v Mencingerjevi ulici. Z njim je bil aretiran tudi 22letni brezposelni sla-

šičarski pomočnik Svojmir R., dočim drugega napadalca se ni mogla prijeti, ker služijo vojake Aretirani Svojmir je priznal, da sta z Ivanom P. nedavno vlomila v podstrešje Lozičeve gostilne v Koleziji, kjer sta ukradla dinamo svetilko, nekaj vreč in žepno uro. Ukradene predmete sta že naslednji dan prodala. Med zasliševanjem je Ivan P. brez oklevanja priznal tudi roparski napad na neznanega oboževalca Gizelo D., izjavil pa je, da je našel v listnici samo 1210 din, od katerih je tak Jožetu Z. 100 din, za ostalo pa si je takoj naslednji dan po ropu kupil novo obleko.

Policija je nevarna mlada zlikovca, ki imata na vesti najbrž še več drugih grehov, izročila sodišču. Ivanovega pajdaša Jožeta Z. pa tudi čaka zasužena kazen.

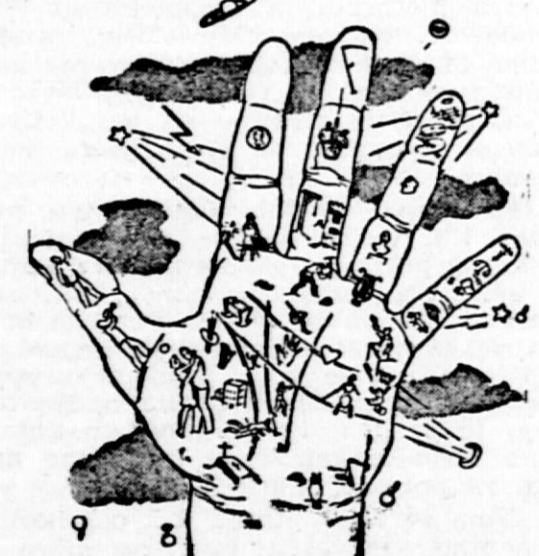
Iz Kamnika

— Vzsko soboto ne, ampak danes, 31. avgusta zvečer, bomo imeli priložnost videti igralce Narodnega gledališča v Ljubljani na odru Narodne čitalnice v Kamniku. Igrali bodo dr. Snuderlove »Lopovščine«. »Ako bi ne bile tako pristne, ne bi verjel, da so delo slovenskega avtorja, tako so te »Lopovščine« imenitne v vsakem oziru, tako je dejal nekdo po premieri v ljubljanskem Narodnem gledališču. Oglejmo si jih danes in mi in pokažimo, da znamo ceniti

trud naših igralcev, ki vršijo veliko kulturno nalogo s tem, da nudijo s svojimi gostovanji izven Ljubljane tudi širšim krogom vpogled v snovanje naših slovenskih dramatikov. Lopovščine so pa tako zanimivo iz življenja zajeto delo, da bi bilo res škoda, če bi jih človek ne videl.

F. T. Karmah v Ljubljani

Eksplozivni psihograf F. T. Karmah je postal v kratkem času znan široko sveta. Analize tega sposobnega Slovence so žele v največjih mestih našega kontinenta odkriti priznanja. Karmah je pred kratkim izdal tudi knjigo »Naš život i okolne tajne«, katera nas seznanja s tako malo raziskanimi in skritimi problemi človeškega življenja. F. T. Karmah se bo zadrževal za časa velesejma v Ljubljani v hotelu »SOKA«, kjer bo sprejemal stranke in jim izdeloval analize rokopa in roke.

Dva vlomila

Ljubljana, 31. avgusta
Včeraj ponoči je bil izvršen skrajno drzen vlom v trgovino z zlatino A. Božič na Bledu. Ponoči, ko je močno deževalo, je vlomilec izrezal v notranjih vratih, ki vodijo v lokal velik kos stekla z diamantom in nato skozi odprtino zlezal v trgovino. Vlomilec je moral biti strokovnjak, kajti izbral si je najboljšo in najdražecnejše kose z vdelanimi dragimi kamni. Ukradel je več prstanov, nekaj zapestnic in ur, dočim je manjvredno blago pustil v miru. Škoda zaradi vlomila znaša precej nad 100 tisoč din.

O vlomilo so bili takoj zjutraj obveščeni blejski orožniki, ki so nemudoma pričeli z sledovanjem drznih vlomilcev obenem pa je bila o vlomilo obveščena tudi ljubljanska policija. Na Bled se je včeraj popoldne odpeljal policijski daktiloskop g. Subarevič.

Našim naročnikom

Zaradi podražitve papirja, tiskarske barve in drugih tiskarniških potrebščin kakor tudi zaradi zvišanja poštne smo bili prisiljeni s 1. septembrom malenkostno zvišati naročnino in sicer za 2 din. Naročnina za »Slovenski Narod« bo znašala torej odslej 14 din in bo v primeri z drugimi listi še vedno zelo nizka. Prepričani smo, da bodo naši naročniki to upoštevali in nam ostali zvesti, mi se bomo pa potrudili, da jih bomo zadovoljili v vsakem pogledu.

UPRAVA

ki je našel na pultu in na posameznih predmetih nekaj prstnih odtisov vlomilca. Za izsleditev drznih svedrovcev je razpisala oškodovana tvrdka 10.000 din nagrade.

Dol. Toplice, 29. avgusta.
V sredo 28. t. m. je bilo v dopoldanskih urah vlomljeno v hišo posestnika Goršeta v Podturnu. Hiša stoji tik pod gozdom tako, da se od te strani ne vidi drugam kakor v gozd. Vsi prebivalci hiše so bili zunaj na delu, doma je bil edino starejši sin kamnosek, ki se je mudil v delavnici. Vlomilec se je neopaženo splazil k hiši in začel svoje delo s tem, da je razbil okno in se tiho splazil v hišo. V delavnici, ki je pod hišo, je starejši sin pač čul ropot, toda mislil je, a je kdo domačih prišel domov zato čudnemu razbijanju ni posvečal nobene pozornosti. Ko pa je čez nekaj časa šel v gorne prostore, je našel v sobi vse razmetano in prevrnjeno.

Takoj je spoznal, da je bil v hiši vlomilec, ki je tako neopaženo, kakor je prišel, tudi odšel. Odsel je je nekaj malega perila in vse kaže, da je iskal le denar, ki ga k sreči ni našel. Vlom je bil takoj naznanjen orožnikom v Dol. Toplicah, ki so šli takoj na lov za vlomilcem, ki pa ni pustil za seboj nobenega sledu. Izginil je najbrž v bližnji gozd, kjer se je lahko nemoteno skrival in je le malo upanja, da bi prišel v roke pravice.

OBISKOVALCEM VELESEJMA

se priporoča restavracija in kavarna

KERŠIČ

Celovška cesta v bližini velesejma, tel. 21-53
Domača hrana. Senčnat vrt. Dobra pijača.
Milan Majcen, restavratorec

Alozij Potokar

Ljubljana, 31. avgusta
Včeraj je umrl v 76. letu starosti g. Alojzij Potokar, načelnik sekcije brzjojava in telefona v Ljubljani. Pokojni je bil prvi Ljubljčanec, ki je svoje rodno mesto ljubljano bil nad vse, ter se je vse do zadnjih dni svojega neumornega življenja živo zanimal za napredek in procvit lepe bele Ljubljane.

Po odlično položenju maturi na ljubljanskem učiteljskem in zrelostnem izpitu je postal učitelj in vršil kulturno poslanstvo med narodom potem pa je vstopil v poštno službo, kamor je bil sprejet 20. septembra 1892. Svoje službeno mesto v Trstu je kmalu zapustil ter nastopil službo v Ljubljani, kjer je služboval do 17. septembra 1924, torej le 15 dni manj kot 40 let. Znana je bila njegova veščnost v službi. Bil pa je tudi pravi oče in prijatelj podrejenemu osebju. Posebno delavci sekcije brzjojava in telefona bi vedeli mnogo povedati o srčni dobroti pokojnega svojega šefa. Vedno in ob vsaki priliki je pokazal, da vidi v svojem delavcu človeka, ki zasluzi, da se mu pomaga pri njegovem napornem delu ter mu da tudi zaslužen priznanje.

Spoštovanja in naklonjenosti pa ni užival le pri svojih podrejenih, temveč tudi pri svojih tovariših, ki so v njem imeli iskrenega, značajnega in poštenega sodelavca. Cenili so pa pokojnega tudi predstojniki ter mu zaupali mnoga častna, a tudi odgovorna mesta.

Pa tudi izven službe, iz katere je izstopil radi izgube vida, je bil skrajno delaven ter je mnoge ure svojega prostega časa posvetil delu. Prav posebno ljubezen pa je imel do slikanja. Izguba vida mu je onemogočila, da bi ustvaril večja dela, toda že iz del, ki jih je v prejšnjih letih ustvaril, se vidi, da je imel smisel in talent za to lepo umetnost.

Svoji družini je bil izredno skrben rednik. Bil pa je tudi pravi narodnjak, ki se ni nikdar sramoval svojega materinega jezika, niti tedaj ne, ko je bilo nevarno javno izpovedovati pripadnost malednu, toda poštenemu narodu. Nad 50 let je bil narodnik »Slovenskega Naroda«, katerega so mu čitali redno vsak dan njegovi domači, ko tega ni mogel več sam.

Naj bodo te skromne vrstice s slovo žuž-poštenjaku, idealistu, ki ni nikdar slišil v ospredje javnega življenja, je pa zato po svoji najboljši vesti služil svoji domovini!

F. K.

DANES PREMIERA ANGLEŠKEGA VELEFILMA TOWERSKI KRVNIK

V glavnih vlogah: Boris Karloff, Basil Rathbone, Barbara O'Neil

Za mračnimi zidovi londonskih trdnjav se skriva zgodovina človeka, ki je krepel po oblasti. Misterije srednjeveške inkvizicije.

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri. — Blagajna odprta danes od 11. — 12. ure in od 15. ure dalje; jutri od 10. — 12. ure in od 14. ure dalje.

KINO UNION — Tel. 22-21

Dancing Nebotičnik

otvoritev danes v SOBOTO z izbranim in zabavnim sporedom

DNEVNE VESTI

Izvoz ječmena bo prepovedan. Letos smo pridelali tudi ječmena znatno manj kakor lani. Prvi ječmen, ki so ga dobile pivovarne, je tako slab, da ga bodo težko porabile. Povpraševanje po sladu je pa letos čimdalje večje, ker ljudje vedno raje kupujejo sladno kavo. Pivovarne rabijo okrog 12.000 vagonov ječmena, toda pridelek je mnogo manjši. Tako sta zašla tudi proizvodnja piva in sladu v težak položaj. Zato bo izvoz ječmena najbrž v kratkem sploh prepovedan.

Veriznišči je treba odločno zatreti. Trgovinski minister dr. Andres je sprejel večerj opoldne novinarje in jim dal dalje svojo izjavo o nadzorstvu nad cenami. Izjavil je med drugim, da je treba veriznišče odločno in brezobzirno zatreti. Nadzorstvo nad cenami bi bilo treba še organizirati, ker v ta namen potrebne aparate sploh ni bilo. Ne zadostuje zato ničesar, če se treba si je istočasno določiti dovolj blaga. Zdej pa že imamo organizacijo, ki omogoča uspešno nadzorstvo nad cenami. Večera popoldne je trgovinski minister odpoval na Dunaj k otvoritvi velesejma.

Plenarna seja Saveza SKJ. Izvršni odbor Saveza SKJ je sklenil sklicati plenarno sejo savezne uprave. Seja bo 7. septembra. Na nji bodo storjeni meritorni sklepi o aktualnih vprašanjih, nanašajočih se na vse jugoslovensko sokolstvo.

Zdravilnost slovenskih zdravilišč in toplje je splošno znana. Lahko se pa trdi, da sloves njih zdravilnosti še ni pridel v vse kroge, tako da vedno in vedno najdemo ljudi, ki tožijo radi dolgotrajnih bolečin in boleznih, ki bi si jih pa bili že zdavnaj mogli ozdraviti v kateremkoli slovenskem zdravilišču. Predvsem so to razne živčne boleznih, kot reumatizem, išijas in nevralgije, pri katerih druga medicinska sredstva skoro dosledno odpovejo, zdraviljenja v zdraviliščih so pa privedla do popolnega ozdravljenja. Zelo razširjene in kljub temu na naravni način malo zdravljene so želodčne in črevesne boleznih ledvic, mehurja in žolča, ki se tudi dajo ozdraviti v slovenskih zdraviliščih z najboljšim uspehom. O slovenskih zdraviliščih ter njih zdravilnosti, o cenah bivanja in zdravljenja v njih, se bodo mogli informirati vsi posetniki ljubljanske velesejma v paviljonu ljubljanske in mariborske Tujskoprometne zveze, ki bosta razstavili na velesejmu kolektivno razstavo slovenskega tujskega prometa.

Pod pazduho potenje boli! — Gregorčič »Boruzno« pomaga. Zahtevajte brezplačen vzorec in drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

ki ga vsako leto tudi izvažamo v velikih količinah. Če bo petrolej za razsvetljavo res zamenjan s kalcijevim karbidom dobimo enoten tip karbidnih svetilk za vsa država. To naj bi se zgodilo že v septembru.

Solsko obvestilo: Christofy učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Glede vpisa in sprejema novih učencev — nk za šol leto 1940/41 ravnateljstvo objavlja: V enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se sprejemajo učenci — nke, ki so dovršili štiri razrede meščanske šole ali gimnazije z malo maturo. Za te učence — nke veljajo vse ugodnosti, ki izvirajo iz priznane pravice javnosti (rodbinske doklade, dijakaške vozne karte itd.). Učenci z nižjo predizobrazbo se pa sprejemajo v Posebni enoletni trgovski tečaj. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo osebno ali pisмено. Interesentom so na razpolago novi ilustrirani prospekti in solsko izvestje. Redno vpisovanje se prične dne 1. septembra in traja do pričetka šole dne 12. septembra. Zavod pripravlja svoje učence za raznovrstno pisarniško službo. Zavod je največji in najstarejši te vrste v naši državi, odobren od ministrstva trgovine in industrije in kr. banske uprave. Pišite po prospekt. (—)

»Kaj moras vedeti o zračnih napadih« je naslov knjižice, ki je izšla te dni v založbi Podmladka Rdečega križa. V knjižici je na lahko umljiv način obrazloženo vse, kar moramo v teh časih vedeti o uspešni obrambi pred zračnimi napadi. Namenjena je sicer predvsem naši mladini, vendar jo bo z zanimanjem in koristjo bral tudi vsak odrasel človek. Zato pridno segajte po nji. Stane samo 4 din. Dobite jo pri Podmladku Rdečega križa na Gosposvetki cesti 2/II, naprodaj pa bo te dni tudi na ljubljanskem velesejmu.

Solska vodstva opozarjamo na letošnji ljubljanski velesejem, ki bo od 31. avgusta do 9. septembra. Velesejem bo v svojem splošnem delu obsegal vse glavne panoge industrijske proizvodnje, pa tudi domača obrt bo prav levo zastopana. Posamezne stroke bodo razporejene takole: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio in elektrotehnika, razsvetljiva in kurjava, bicikli, vozovi in sport, poljedelski stroji in orodje, mlina, lesna industrija, petjarstvo, ščetkarstvo, igrače, tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo, usnje in konfekcija, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, fotografija, živilska industrija, stavarstvo, glasilna, steklo, porcelan, keramika, bižuterija in »razne novosti«. Posebne razstave bo tvorilo: pohištvo in stanovanjska oprema, mala obrt, perutnina, golobi in kuničje, cvetje in zelenjava, zobna tehnika, naša vsakdanja prehrana, obramba pred napadi iz zraka, likovna umetnost. Razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov. Turizem. Ornitološka razstava. Dne 8. septembra bo tekmovalje harmonikarjev. Solskim vodstvom priporočamo, da popeljejo mladino na ogled ljubljanske velesejma od 31. avgusta do 9. septembra.

Poostrena kontrola nad delom v premovalnikih. Vedno bolj se čuti tudi pomanjkanje premoga pri nas. Krivna naj bi bila industrija premoga sama, ker baje računa na podražitev istega. Posebno hudo so prizadeli nekateri industrijski centri. Na merodajnih mestih baje proučujejo vprašanje uvedbe splošne kontrole nad proizvodnjo in razdelitvijo premoga v državi. Najbrž bodo maksimirane tudi cene premoga, za potrebe industrije.

Zima se bliža, treba bo oskrbeti si kožuho. Privoščiti si jo pa more le malo, ker je pač predraga. Ali veste, da je večina kožuhovalne, čeprav to drago kupite, iz kuncjeve krzna (seal, ozeol, leopard, hermelin, činčila, indijski lama, divja mačka, bobber itd.)? Na razstavi malih živali na ljubljanskem velesejmu v času od 31. avgusta do 9. septembra bodo razstavljene najrazličnejše kuncje kožuhovalne in izdelki. Pridite na velesejem, pa se boste na lastne oči prepričali o vrednosti te kožuhovalne. Ko jo boste videli in ocenili, je ne boste več omalovali.

Podražitev mleka v Beogradu. Združenje mlekararjev v Beogradu je obvestilo odjemalce mleka, da bo od 1. septembra mleko na 4 din liter. Združenje pripominja, da se bodo cene mleka vedno ravnale do cenah krme in drugih živinjskih potrebščin.

Hranilni in posejilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, ponovno opozarja članstvo, da bo izredni občni zbor glede sprejema novih pravil, prilagojenih zakonu o gospodarskih združenjih iz leta 1937, v ponedeljek dne 2. septembra t. l. ob 19.30 uri v belih dvorani hotela Union v Ljubljani.

Avtoprevoznik g. Furiš se naproša, da javi svoj naslov g. Rudolfa Miklavčiču, kleparskemu mojstru, Stična.

Belokranjski narodni praznik v Metliki se bo začel danes teden. Cetrtinska vozniša je odobrena. Potrebna je zanjo izkaznica društva Bela Krajina (Gradišče št. 14, tel. 39-31) in železniška izkaznica K 14. Prijavite se čimprej pri društvu ali pri Putniku.

Bogat lov tunov. S Sušaka poročajo, da so imeli ribiči zadnje dni bogat lov tunov. V četrtek zvečer so jih pripeljali na Sušak dobre tri vagona. Ujeli so jih blizu Senja. Večina tunov je šla v Italijo.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo toplejšje, vedro. Večera je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Kumboru. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 27, v Dubrovniku

26, v Kumboru 25, na Visu 23, v Beogradu in na Rabu 20, v Ljubljani 18,4, v Zagrebu 18, v Sarajevu 17, v Mariboru 14,6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,5, temperatura je znašala 6,7.

Nova grobova. Včeraj je umrla v Ljubljani ga. Antonija Lazar, roj. Leban. Pokojnica je bila nad vse skrbna mati. Pogreb bo jutri ob 16. z 2al, iz kapelice sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnici blag spomin. Žalujemo naše iskreno sožalje. — V Velikih Laščah je včeraj umrla po dolgem trpljenju Božica Štibler, dijakinja beogradske realne gimnazije, hčerka g. Miloša Štiblerja, predsednika Zveze nabavljajnih zadrug v Beogradu in vruknja g. Ivana Pucija, ministra v pok. Pogreb bo jutri ob 17. Pokojnici blag spomin, ugledni družini naše iskreno sožalje!

Bivši milijonar in veleposelnik zblaznel v cerkvi. V četrtek dopoldne se je pojavil v Djakovu mož sumljivega vedenja. Hodil je okrog vseh oltarjev in molil, potlej je na slekel suknič in ga vrgel na tla. Iz denarnice je vzel tisočak in ga tudi vrgel na tla, nato pa je kričati in razgrajati. Cerkovnik Medvedarovič ga je hotel odstraniti iz cerkve, toda neznanec je jel še bolj razgrajati in razbijati. Naposled je navall na cerkovníka in ga jel pretepati. Cerkovnik se ga je komaj otresel in zbežal na ulico. Poklicali je ljudi na pomoč. Ta čas je prihitela tudi policija in komaj so razgrajala ukrotili. V njem so spoznali milijonarja in veleposelnika iz Starih Mikancev Ivana Bralo. Mož je pred leti izgubil vse premoženje. Naposled je prišel v Djakovo, kjer je zblaznel.

Krvav ples na zeganju. Na zeganju v vasi Kordusevci blizu Slavonskega Brodu je prišlo v četrtek zvečer do prepira med fanti iz dveh vasi. Iz prepira se je razvil pretep. Mrtva sta obeležala 17letni Ilija Vlaisavljevič iz Vrhovin in 24letni Mato Velikanovič iz Kordusevcev. Ranjeni sta bili tudi obe dekletki, zaradi katerih so se fantje stekli.

Iz Ljubliane

Ij Odpiranje in zapiranje trgovin. Združenje trgovcev obvešča, da stopi s 1. septembrom v veljavo zimski čas odpiranja in zapiranja trgovin in sicer od 7.45 do 12. in od 14. do 18.30. Živilska stroka (specerija) je sklenila, da bo imela svoje obratovalnice tudi v septembru odprte v popoldanskih urah od 3. do 18.30, na kar se kupujejo občinstvo opozarja.

Ij Umri so v Ljubljani od 23. do 29. t. m.: Zor Marija roj. Merjasec, 93 let, vdova vratarja; Česnik Marija roj. Juvančič, 56 let, vdova trgovca in posestnika; Pomgraz Fani, 83 let, graščakinja, Polzele; Skušek Engelbert, 58 let, trgovec; Puzeber Franc, 57 let, kurjač drž. žel. v p.; Farbaš Mančica, 11 let, hči mizarja; Makovec Anton, 33 let, slikar-železničar, Moronica. V ljubljanski bolnici so umrli: Kapš Franc, 22 let, sin posestnice, učni pri Novem mestu; Rihter Franc, 19 let, tesarski vajenec, Firošek, obč. Nova Stifca; Jakopc Martin, 83 let, kazniški paznik v p.; Udovič Marija, 48 let, dninarica, Medvedjek, obč. Tržišče, srez Krško, Gorjup Mirko, 30 let, kamnar, Selo, obč. Vače pri Litiji; Jernejčič Anton, 63 let, učitelj, Lož pri Logatcu; Franko Marija, 56 let, žena mizarja, Godešič pri Škofji Loki; Pavlinič Ana, 57 let, žena viš. kontrolorja drž. žel. Dol pri Mariboru; Skarlovnik Marija, 18 let, sluškinja, Gornji dol, obč. Mislinje; Kramar Pepca, 5 mesecev, hči oglarja, Brezov dol, obč. Ambrus pri Novem mestu; Kovač Matija, 66 let, vpok. nadpaznik TPD, Brnica, obč. Hrastnik.

Ij Towerski krvnik je najmočnejše filmsko delo newyorški Universal Pictures Company, ki je v vsem svetu imelo ogromen uspeh. Film prikazuje misterije londonskih trdnjav, ki skrivajo med svojimi mračnimi zidovi nebroj skrivnosti. Borba kraljevskih rivalov za nadoblast je v filmu prikazana z do sedaj nenadkriljivo dovršenostjo. Kralju pa služi s hlapčevsko vdanostjo krvnik, katerega vlogo pa ni bilo mogoče zaupati drugemu kakor nedosegljivemu nositelju misteričnih kreacij — Borisu Karloffu. Film je umetnina in bo vsakega gledalca v polni meri zadovoljil.

Ij V ljubljanskem biljardnem klubu bo v pričetku prihodnje tedna gostoval mednarodni biljardski mojster g. Sottler, ki uživa evropski sloves. V biljardnici kavarn »Zvezde« bo v torek 3. septembra ob 20.30 tudi predaval o pravilih in tehniki moderne biljardne igre. Predavanje je namenjeno tudi širšemu občinstvu. Zato so k predavanju povabljeni vsi, ki se zanimajo za ta sport. Klub je pridobil g. Sottlerja za dolgovno gostovanje in bosta oba večera na novo preoblečenih biljardnih »Zvezdi« sprloč tega potekla nedvomno v zabavo in korist vsem ljubljanskim biljardistom.

Ij Kino Union obvešča vse svoje cenj. obiskovalce, da si je za novo sezono nabavil serijo odličnih rusko-sovjetskih filmov. Med kupljenimi filmi se nahajajo največje umetnine kakor »Cirkuse«, muzikalno veledelo komponista Dunjevskega, znanega iz filma »Pastir Kostja«, film »Minjin in Požarski«, zgodovinska drama, v kateri sodeluje moskovski simfonični orkester, film »Ukrajinska rapsodija«, zopet muzikalno delo Dunjevskega, nadalje »Pesem mladosti«, film ruske olimpiade, film »Brez dote«, po znanem gledališkem komadu Ostrovskega ter še večje število drugih ruskih filmov, katerih imena bomo objavili. Poleg tega bomo v tekoči sezoni zopet pokazali krasno serijo odličnih čeških filmov, ki so bili napravljeni še vsi pred zasledbo Češkoslovaške; nadalje najodličnejše francoske filme, kakor tudi angleške in ameriške ter nemške filme. Uprava. 2034

Ij Danč se odpre kino Matica! Po skoro dvomesečnem odmoru prične danes kino Matica zopet z rednim obratovanjem. Kot otvoritveni film se predvaja monumentalni ruski film »Peter Veliki«, ki ima obenem danes svojo jugoslovensko krstno predstavo v Ljubljani. »Peter Veliki« je mogočen film velikega formata, s katerim Rusi ponosno dokumentirajo veličino svoje filmske umetnosti. Predstavlja nam naj-

burnejšo dobo ruske zgodovine, lik velikega carja Petra, graditelja nekdanje ruske prestolnice Petrograd, lik velikega vladarja reformatorja, ustanovitelja Velike Rusije, moža, ki je odprl v svoji mogočni državi vrata zapadno-evropski kulturi in civilizaciji. Nad 3 leta so delali Rusi na tem filmu, žrtvovali so mnogo denarnih sredstev, na njem so delali največji, najslavnejši umetniki, nad 50.000 statistov in celo sam avtor romana, po katerem je film delan, Aleksej Tolstoj, vnuk slavnega ruskega genija, pisatelja Leva N. Tolstoja, je režiserji vodil snimanje tega krasnega filmskega dela. Nič se torej ni čuditi, da je bil efekt filma grandiozen! Vseposod, kjerkoli so ga Rusi pokazali, kjerkoli je bil predvajan, je napravil na gledalce neizbrisen utis. Končno je dana tudi našemu občinstvu prilika videti ta velefilm! Prepričani smo, da bo film »Peter Veliki« deležen vsehsplošnega zanimanja in občudovanja mnogoštevilnega občinstva, ki bo te dni posetilo novo preurejeno kino Matica. Za vse današnje predstave vlada v mestu ogromno zanimanje, zaradi česar nujno priporočamo, da si občinstvo nabavi vstopnice že v predprodaji. Opozarjamo, da ima kino Matica novo telefonsko številko 22-41, telefonsko naročene vstopnice se morajo dvigniti pri blagajni vsaj pol ure pred predstavo, za katero so kupljene, ker se bodo v nasprotnem primeru prodale drugim reflektantom. (—)

Ij Kamniški vlak ga je povozil. Ko je šel davi v službo v Ljubljano neki delavec z Ježice, je na progi blizu Vodovodne ceste opazil razmesarjeno truplo. Delavec je takoj obvestil policijo. Komisija je ugotovila, da je povozil 21letni Jože Dominjko. Truplo so po komisijskem ogledu prepeljali v mrtvašnico vojaške bolnice na Zaloški cesti. Dominjko, ki je najbrž po nesreči prišel pod vlak, je bil doma iz Gor. Bistrice v občini Crensovci v Prekmurju.

Ij Gostilna Martine, Zgornja Siska, tel. 41-88. Jutri pečene in cvrte piške. Samo boljša vina. — Koncert. Igra plesni orkester. 321-n

Ij Tatvine. Z nove stavbe v Perličevi ulici za Bežigradom je bil te dni ukraden motor od stroja za mešanje betona, vreden 1550 din. Ukradeni motor, ki je last mestnega stavbnika Franca Furlana, je znamke AEG. — Na Tržaški cesti 93 je nekdo ukradel Ivanu Komarju par novih gozdarjev, vrednih 400 din. — Posestniku Francu Berliču je tat odnesel s poda v Korosčevi ulici odkrog 170 kg semenske pšenice, vredne 650 din. — V Podutiški ulici pa je v neki gostilni ukradel tat Petru Gobeu iz žepa 400 din.

Ij Nesreče. V Koberjevi ulici se je zvalil sod na hlapca Antona Deklevo in mu zlomil levo nogo. — Nekje v mestu je padel s kolesa telefonist Ivan Pečan, zaposlen v Kreditnem zavodu in se huje poškodoval na glavi. — Na Vrhniki je neki kolesar podrl 11letno strojarjovo hčerko Heleno Jeršnovič, ki si je zlomila levo roko v raml. — 64letna posestnica Ivana Pernel iz Poljan nad Škofjo Loko je šla po stonih v klet, kjer pa je padla in se hudo potokla po životu in po glavi. — V bolnici so prepeljali tudi posestnico Ursulo Rus iz Nemške vasi, ki je padla s kolesa in si zlomila desno roko.

Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov

Ljubljana, 31. avgusta

V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih v ta sklad obveščamo javnost, da smo v zadnjem času prejeli še tele zneske: po 1.000 din Zugmayer & Gruber d. d., Slov. Bistrica in Tvornica za dušik d. d. Ruše; po 500 din: »Jugotanine« d. d., Sevnica; po 200 din: Nabavljajna zadruga v Ljubljani; po 100 din: Združene opekarne d. d., Gašpek Ivan, pogrebno podjetje, Mečič & Zankl in Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev, vsi v Ljubljani, Stiger Albert, tovarna olja v Slov. Bistrici, Uprava veleposestva v Snežniku, Stari trg, Niko Jakl, graščina Boštanj, Josip in Ivan Vogler, Slatina Radenci, Okrajna posojilnica, r. z. z. n. z. v Ljutomeru, A. Pogacnik, železarna in livarna, Ruše, A. Domicelj, Rakek, Mestna hranilnica Ljutomer, Peče Alojzij, trgovec, Prevalje in Gostilniška pivovarna, d. d. Laško. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo po imenu navesti vseh onih darovalcev, ki so nam nakazali nižje zneske. Imenovanim kakor tudi neimenovanim darovalcem se v imenu naših najrevnejših bolnikov najiskrenejše zahvaljujemo in se toplo priporočamo njihovi nadaljnji naklonjenosti. Do čim izražamo svoje izredno veselje in zadovoljstvo nad devetm, da e marsikatero industrijsko, trgovsko, in obrtno podjetje v polni meri razumelo naš apel ter blagodušno podprlo našo nujno in prepotrebno nabiralno akcijo, moramo na drugi strani poudariti umetno razočaranje, da leži pri industriji, trgovini in obrti še na stotine naših prošelj nerenosti. Tudi denarni in zavarovalni zavodi se na žalost — z malimi izjemami — niso odzvali. Pričakujemo od vseh teh, ki še niso storili svoje dolžnosti za ohranitev zdravja v našem narodu, da ne nepojmljivo in neumestno zamudoma nemudoma opravijo s čim izdatnejšim prispevkom ter tako pripomorejo k nujno udeležitvi našega visokega cilja: pripraviti vsakemu jetičnemu Slovencu bolnišk opozeljo. — Številka našega čekovnega računa pri poštni hranil-

nici je 15-531. Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

V dopolnitev že objavljenih poročil o prispevkih občin v ta sklad v višini 7.150 din, obveščamo javnost, da so prispevale v zadnjem času še te občine: Senovo 1000 din, Sv. Pavel pri Prebodu 300 din, Vel. Pirešica 100 din, Trzin 500 din, Predvor 500 din, Radeče, pri Zidanem mostu 300 din, Litija 1000 din, Novo mesto 500 din, Sv. Marjeta niže Ptuja 100 din, Bled 1000 d.n, Jesenice na Gorenjskem 1000 din in Ribno 100 din. Doslej torej skupno 13.100 din. Nekatero občino so nam posiale zagotovila, da bodo v prihodnjem proračunu za ta sklad predvideli primerne vsote. Na žalost imamo tudi občine, ki so iz budžetskih razlogov našo prošnjo kar odvrnile: pričakujemo od njih, da bodo ob priliki sestave prihodnjega proračuna to svoje odklonilo stalšče revidirale in se pridružile oni občini, ki so v polni meri razumele naš nujni poziv za ustanovitev tega sklada. Nadejamo se tako, da ne bo niti ene občine v Sloveniji, ki bi prezrla ta naš apel in pričakujemo še nadaljnja nakazila oziroma zagotovila. Zgoraj navedenim občinam se iskreno zahvaljujemo v nadi, da bodo one, ki so prispevale le nižje zneske, s prihodnjim proračunom nakazale višje prispevke. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Koroškimi borcem

Ljubljana, 31. avgusta

Glavni odbor Legije koroških borcev vabi članstvo vseh krajevskih organizacij, da se polnoštevilno udeležijo svečanega odkritja spomenika pokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. na dan 6. septembra v Ljubljani.

Za odkritje spomenika je vsem udeležencem dovoljena četrtinska vozniša na podlagi legitimacije, ki jo izda odbor za postavitev spomenika, in na podlagi žel. obrazca K 14. Legitimacije se dobe pri odboru, na razpolago so pa tudi pri vseh občinah.

Člani Legije koroških borcev ter Zveze Maistrovih borcev se zbirajo med 8.30 do 9. ure dopoldne pred društvenim lokalom na Cankarjevem nabrežju štey. 7, odkoder bo odhod na določeni prostor točno ob 9. uri. Prikljuitev delegaciji po odhodu ne bo mogoča.

Članstvo naj se po možnosti in svečanosti primerno udeleži proslave v temnih oblekah. Vsak član naj ima društveni znak. Praporov ne nosite s seboj, ker se bomo udeležili slovesnosti pod praporom ljubljanske krajevine organizacije. Člani rezervni oficirji, naj se priključijo v uniformah.

Predstavnika Legije in Zveze Maistrovih borcev položita na spomenik skupen venec.

Tovariši borci! Pridite, da se poklonimo spominu svojega prvega Vrhovnega poveljnika Pazite na navodila delovnega odbora, ki sproti obvešča o vsem potrebnem v dnevnem tisku

Glavni odbor Legije koroških borcev.

Šolstvo

— Vpisovanje v enoletno gospodinjstvo šolo »Mladika« v Ljubljani bo 2. in 3. septembra od 9. do 12. dopoldne v pisarni ravnateljstva, Šubičeva ulica 9. Pouk se prične 1. oktobra 1940.

— Glasbena šola »Sloga« ima vpisovanje gojencev od 2. do 7. septembra od 8. do 12. in od 15. do 18. ure v šolskih prostorih, Pražakova ulica 19. — Zavod ima nižjo in srednjo glasbeno šolo in poučuje razen solopetja in klavirja tudi orkestralna glasbila, osnovno teorijo in predmete višje glasbene teorije ter orkestralno igro, komorno glasbo in zborovsko petje. Podrobna pojasnila daje šolska pisarna. Gojenci naj ne odlagajo vstopa v glasbeno šolo na poznejši čas, ker bi pozneje težko sledili pouku v predmetih, ki se poučujejo v slopinah. Šola nudi odlične strokovni pouk.

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 31. avgusta: Rajmund JUTRI: Nedelja, 1. septembra: Egidij

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Peter Veliki
KINO SLOGA: zaprt
KINO UNION: Towerski krvnik
KINO MOSTE: Kronski biseri in Poslednji gangster
KINO SISKI: Carica se zabava

OTVORITEV JESENSKEGA VELESEJMA

PREREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

SOKOL STEPANJA VAS: javni telovadni nastop ob 15. na letnem telovadišču v Štepanji vasi

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Bakarič, Sv. Jakobova trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murnayer, Sv. Petra cesta 78

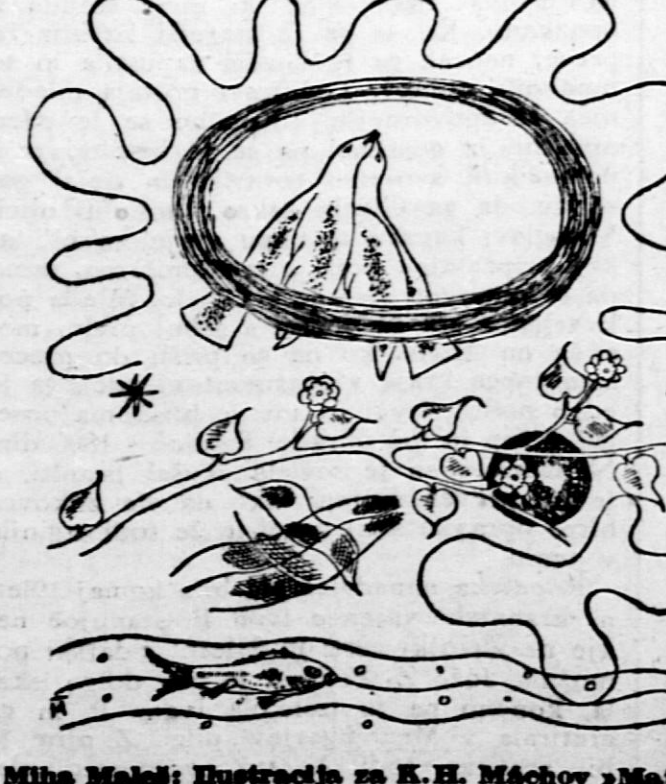
MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljala od sobote od 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestna zdravnica dr. Žitko Josipina, Pietersnikova ulica 13, telefon št. 47-62.

Razstava moderne slovenske ilustracije

Danes se otvori v Galeriji Obersnel na Gosposvetki cesti razstava modernih ilustracij na pesnitve Franceta Prešerna in njegovega prijatelja in sodobnika češkega romantičnega pesnika Karla Hyinka Máche.

Razstavljena so dela naslednjih umetnikov: F. K. Goldensteina, Ivane Koblice, Matevža Langusa, Maksima Sedeja, Franceta Goršeta, Mihe Maleša, Olafa Globočnika, Božidarja Jaka, Augusta Cernigoja, Mire Pregljeve, Hinka Smrekarja, Ivana Vavpotiča, Maksima Gasparija, Adolfa Karpelusa, Alberta Sirka, Jožeta Gorjupa, Frana Pavlovca in Mikulaša Galande.

Vstopnine ni!

Miha Maleš: Ilustracija za K. H. Máchov »Maj«

Kvalitetna optika

Ljubljana PASAŽA NEBOTIČNIKA

Lajec

Razpis zdravniških mest. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje mesto zdravnika uradnika za splošno prakso in mesto pogodbenega specialista serobakteriologa, oboje v Mariboru. Rok za vlaganje prošelj je do 25. septembra 1940.

Še o nabavi bombaža iz inozemstva. Naša država potrebuje letno okrog 2.500 vagonov bombaža, naše prednice pa izdelajo letno 3.000 vagonov bombažnega prediva, kolikor ga tudi potrebuje naša tekstilna industrija. Večino bombaža moramo uvažati. Lani smo ga pridelali samo 36 vagonov in pol, tako da ta nezadnja količina sploh ne pride v poštev za našo precej razvito tekstilno industrijo. Bombaž dobivamo večinoma iz Indije in Amerike, bombažno predivo pa iz Češkoslovaške, Nemčije in Italije. Zaradi vojne je onemogočen uvoz iz teh držav. Zato se je morala naša tekstilna industrija obrniti drugam. Po sklenitvi trgovinske pogodbe z Rusijo se je pokazalo, da bomo dobivali v začetku iz Rusije le malo bombaža. Treba se je bilo obrniti na Turčijo, od koder bomo dobili znatno več bombaža. Iz obeh držav bomo uvozili najprej okrog 3.000.000 kg bombaža, pozneje pa še 6.000.000 kg. Turška žetev bombaža je dala lani okrog 300.000 bal po 200 kg.

Umetnostna razstava na velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra v paviljonu »F«. V Ljubljani v jeseni bo letošnje leto že zato prav zanimiva, ker je pridobila lepo število likovnih umetnikov, ki bodo v paviljonu »F« razstavili okoli 150 svojih del. Obiskovalci se bodo lahko naslajali ob umetninah, podanih v olju in akvarelu, v kamnu, bronu, lesu in žgani glini. Vsa razstavljena dela so visoko kvaliteta, saj med razstavljalci najdemo imena: Rihard Jakopič, Maksim Gaspari, Ivan Vavpotič, Božidar Jakač, Ivan Zajc, Tine Kos itd. Vse mogoče nam bo nudilo 23 naših likovnih umetnikov (motive iz bližnje okolice, z Gorenjske, tihožitja, prizore s trga, planine, kipe itd.). Obiskovalce »Ljubljane v jeseni« opozarjamo posebno na to umetnostno razstavo, ki jo je pripravil g. A. Kos s pomočjo velesejmske uprave v paviljonu »F«.

Kalcijev karbid n'nesto petroleja za razsvetljavo. V vrsti ukrepov, ki jih je že storila ali jih še pripravlja vlada na gospodarskem polju se proučuje tudi vprašanje zmanjšanja potrošnje petroleja za razsvetljavo na mesto petroleja, povsod tam, kjer ni električne razsvetljave. Jugoslavija ima mnogo kalcijevega karbida,

Predstavljamo vam prvake našega plavalnega sporta

Nekaj besed o tistih, ki jih občudujete v vodi in ki jih »v civilu« premalo poznate

Ljubljana, 31. avgusta

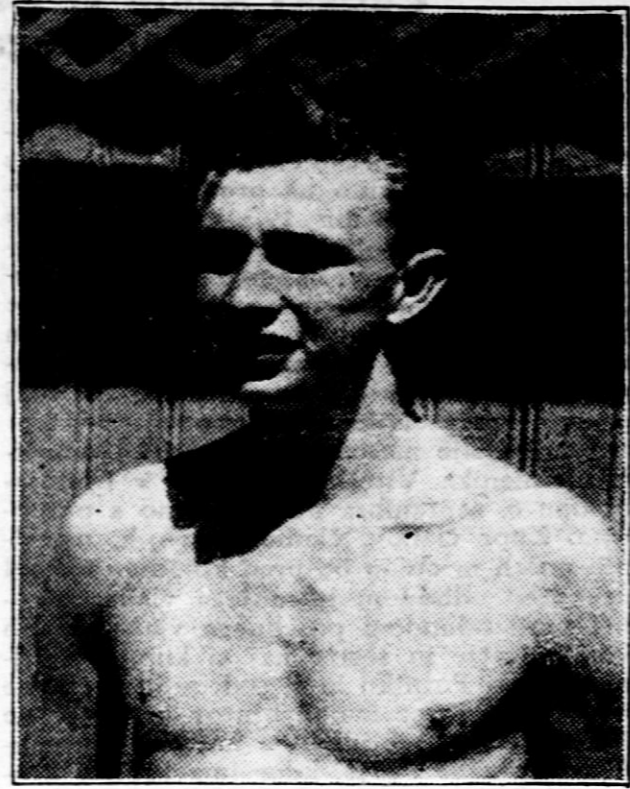
Spet se bliža velik dan, boljše rečeno večer. Ni menda potrebno posebej omenjati, da je to 3. september, ki bo prav za prav največji praznik slovenskega plavalnega sporta v letošnjem letu. Resnično ni majhna stvar, da se v končni borbi srečata dosedanj nosilec naslova državnega prvaka v plavanju in bodoči nosilec, ki so mu še pred začetkom letošnjega ligaškega prvenstva odrekli legitimen vstop v družbo najboljših plavalnih klubov v Jugoslaviji.

Morda je naključje, da se je Ilirija srečala v svoji prvi tekmi ravno z Viktorijo na Sušaku in da je na domačem terenu državnega prvaka pokazala svojo polno vrednost in svojo pravico do ligine družbe. In zopet je morda naključje, da se na svoji zadnji tekmi sreča z Viktorijo, ko bo, upajmo, ne samo potrdila to, kar je dosegla na prvi tekmi, temveč bo na tej svoji zadnji tekmi kronala svoje dosedanje uspehe.

Spet bo ilirjansko kopalnišče nabito polno gledalcev, ki bodo prišli dajat zadnje vzpodbude svojim športnim ljubimcem v finalni borbi. Prav je, da občinstvo spozna ta dekleta in fante ne samo ob električni razsvetljavi in kopalnih oblekah, temveč kakor smo v podnaslovu rekli tudi »v civilu«.

Morda se ne bo posrečilo zadovoljiti vseh bralcev s tem svojim napisanim filmom, ker seveda ta hoče več vedeti o »tem«, oni pa zopet o »oni«. Če pa kdo hoče zvedeti kaj več, naj se potrdi do njih samih. Objubljeni so mi, da bodo radi brezplačno dali naknadno zaželeno informacijo.

so jo opazili, da dobro plava tudi prsno in že jo je trener Groske, ki je ravno iskal zameno za Finčevo Sašo, katera je tedaj »strajkala«, vzel pod svoje okrilje. V Iliriji je od l. 1937; v tej kratki dobi si je že priborila vstop v drž. reprezentanco kot skakačica in rezerva za 100 prano.

Ciril Pelhan

Pritožuje se mi, da trener misli, da namenoma ne hodi točno na trening. Toda ker ne zna nemško, mu ne more sama razložiti, da si odtrga čas za trening med opoldanskim odmorom. Je namreč kljub svojim 19 letom že dve leti privatna uradnica in ne more razpolagati s prostim časom tako kakor druge klubske tovarišice. V splošnem si pa vsako stvar zelo hitro vzame k srcu in je letos, vsaj na videz, že dvakrat hotela prenehati s plavanjem. Prvič, ko se ji je zdelo, da so časopisi pisali, da je Ilirija radi njenega netaktičnega plavanja izgubila za »piko« na Sušaku. Drugič pa radi slabega časa, ki ga je dosegla v plavanju s Poznjakovo na tekmi z Jugom v Ljubljani in so ji nekateri očitali, da zadnje dni pred tekmo ni trenirala in je šla raje na neko »ohcete« na Gorenjsko.

Dana Keržanova

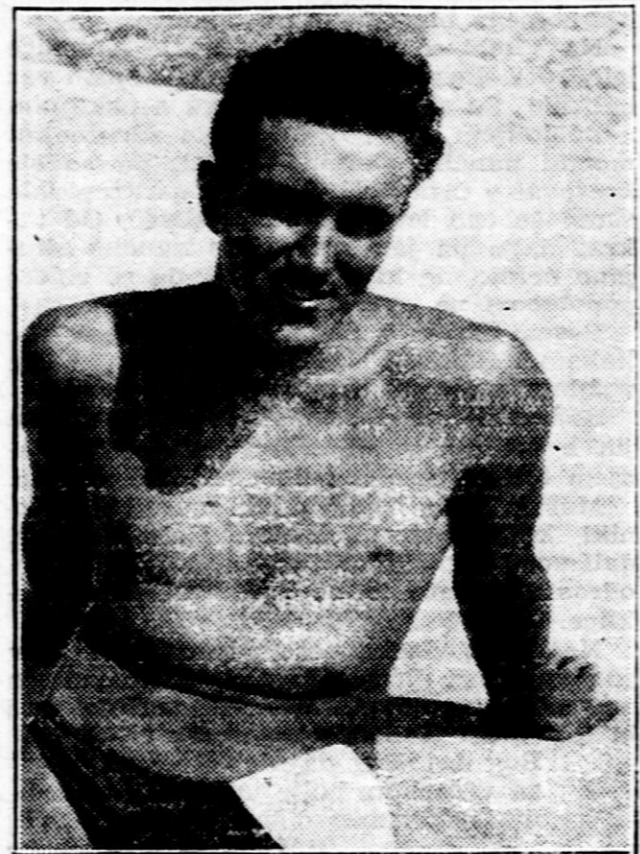
Drugo dekle, ki si mora tudi iskati prost čas za trening med opoldanskim odmorom in zvečer po naporni službi je Dana Keržanova. Tudi ona je privatna namestnica in je pri Iliriji že od l. 1935. Kakor Anda je začela tudi Keržanova kot skakačica in je bila nekaj let zaporedoma seniorska državna prvakinja v skokih in je kot taka zastopala državne barve v damskem dvoboju Italija - Jugoslavija, kjer je zasedla častno drugo mesto. Plava že precej časa, toda z uspehi je prav zadovoljna šele letos. Ko sem jo vprašal, če je bila že kot plavalca v državni reprezentanci, mi je odgovorila, da ne in da kaže, da letos, ko je ona dobra, ne bo nobene meddržavne tekme. To je pač usoda. Zdi se mi, da jo to jezi.

V svoji dolgoletni karieri je bila že večkrat državna prvakinja. Tudi v državni reprezentanci je že nastopila. Torej tudi tu se je dobro izteklo.

Dr. Draško Wilfan

to je človek, pri katerem sem najslabše odrezal. Nobenih izjav niti podatkov nisem izvekel iz njega. Najbrž je navajen, da ga nadlegujejo profesionalni novinarji. Letos se je preselel v Beograd, kjer se kot doktor medicine specializira. Njegovi sportni uspehi so kljub njegovi mladosti — saj ima komaj 26 let — znani. Polno državnih rekordov, nastopov v reprezentancah itd., dovolj pestro krasijo njegovo sportno udejstvovanje. Zanimivo je, da se je, ko je začel plavati pri ASK Primorju, posvetoval z nekim znanim članom Ilirije, ali ima izgleda, da postane plavalec. Isti mu je svetoval, naj se čimprej vrne k lahki atletiki, ki jo je preje gojil, ker za plavanje sploh nima talenta. Toda že naslednje leto se je pokazala ta trditve za zelo pogrešno, ko je Ilirijanom odzemaš na prvenstvih prva mesta.

Morda je oni Ilirijan prvi videl njegov talent, pa ga je radi tega hotel odvrtiti od plavanja. Ko sem ga vprašal, kaj smatra za svoj največji uspeh, mi je odgovoril, da mi tega ne more povedati, da pa bo največji uspeh, če s Pelhanom 3. septembra uspeša proti Curtinju in De Filipisu. Tudi nas zanima, kakšen bo Draškov uspeh, ker mu je komaj pred dvema mesecema duhovnik nataknil na prst desne roke zlat okov, ki sicer ni težak, povzroča pa lahko velike težave.

Tone Cerer

Božo Linhart

Se ena zelo markantna pojava med Ilirijani je water-polo vratar Božo Linhart. Po njegovem nastopu bi mu ne prisodili šele 23 let. Vse njegove kretnje so tako lagodne in tudi trebuh mu že raste, da se

boljša prsna plavalca na svetu, dosegel 3. mesto v svojem do danes najboljšem času. Ko ga vprašam, kako bo šlo z Viktorijo, pravi, da upa, da bodo Ilirijani zmagali. Zase pa pravi, da bo to pot potegnili zares, da bo videl, kaj zmora, ker bo imel nekaj dni pozneje dvoboj z odličnim Madžarom Fabianom na tekmi Jugoslavija - Madžarska, ki bo 7. septembra v Segedu na Madžarskem.

V splošnem pa se mi zdi Tone nekoliko premiren — celo pri dekletih. Opazil sem že večkrat, da se raje pusti »osvajati« kakor da bi on sam »osvajal«. Je pač »fant« od fare.

Pestevšek Tone

Se enega Toneta imamo v Iliriji, to je Pestevšek. Po postavi za skoro polovico manjši od Cererja, sploh najmanjši v ilirjanski četi. Ima 20 let in že dve leti študira v Zagrebu šumarstvo ne »šušmarstva«.

Plavati je začel v plavalni šoli in že l. 1934 so se mu odprla vrata plavalne sekcije. On je poleg Žiže in Cererja eden najbolj flegmatičnih ljudi. Nič ga ne more razburiti, niti to, da pišejo, da dobro obvlada svoj slabi stil. Njegovi rezultati so ga začeli zadovoljevati šele letos. Kljub temu, da je imel že lani uspehe. Najbolj je ponosen na časa 1:16,4 hrbtno v Splitu in 2:27,2 v stafeti v Ljubljani.

Žiža Peter

Najboljši človek v naši najslabši panogi je Žiža Peter — water-polist. Miren — premiren dečko gotovo, da ko se je pred 21 leti rodil, niti zajokal ni. Vedno je resen. Ne vedno — včasih se zgodi, da s svojo remostjo iztiri. Vsak tak primer vzbudi v njegovi okolici veselost in odobravanje, ker je vedno duhovit. Poleg medicine, ki jo študira v Beogradu, se bavi tudi z igranjem klavirja in preference. Zato je strah vseh prenavdušenih »goal-geterjev«, klavirjev in igralnih kart.

Skapin Leo

Njemu sličien je njegov partner v obrambi Skapin Leo, študent kemije, ki je ugledno ljubljansko megljo pred 21 leti. Skoro vse lastnosti poseduje kot Žiža, samo muzikalen ni toliko. To pa ni važno, ker se water-polo ne igra po notah. V Ilirijo je prišel isto leto kakor Žiža, to je l. 1931, samo da se je njemu posrečilo šele letos priboriti si mesto v prvem moštvu Ilirije. Verjetno, da je temu vzrok, da se je hotel postaviti pred svojim zvestim spremljevalcem v križu.

Tisti, ki ne nastopajo vedno

Ko že obravnavamo water-poliste, pogledimo še one, ki so nam preostali in ki ne nastopajo vedno pri vsaki tekmi iz raznih vzrokov.

Jamnik Jože — dedek — ligaškega moštva, diplomiran tehnik je že pred 23 leti prikrical na svet. Trenutno služi domovini kot arterijski podporočnik. Po značaju je velika razlika od zgoraj navedenih dveh. Vedno se smeje in govori posebno z dekleti v pomanjševalnih oblikah. Tako recimo se sliši: daj mi rokco, nogco, gobček itd. To pa ni nič slabega, saj ima njegov dober prijatelj Fux Miran precej iste navade, najbrže zato, ker sta vedno igrala skupaj v moštvu že od l. 1930 dalje. Kakor sta znana sportni javnosti Cerer in Wilfan, tako je znan tudi Fux, če ne po drugem, pa po svoji obilnosti, ki vzbuja pri normalno raščenih pomilovanje, pri suhih pa zavist. Star je 23 let, cand. iuris, in je kot water-polist menda edini Slovenec, ki si je že dvakrat priboril vstop v državno reprezentanco. Prvič je igral že kot junior v državni reprezentanci proti Madžarom v Splitu in drugič je bil v jugoslovenskem moštvu, ki je šlo na berlinsko olimpiado. V začetku, ko je pričel trenirati, je imel uspehe tudi v plavanju in še danes drži en državni rekord, za katerega najbrž redko kdo ve, to je — rekord v 500 urnem plavanju.

Lenard Srečko, ki kakor Mihalek študira na visoki tekstilni šoli v Krefeldu, se je rodil l. 1918. Pri Iliriji je začel plavati l. 1930 in od l. 1934 igra s presledki vedno v prvem moštvu. Znan je po svojem ostrim strelo. Letos radi preneha igrati, ni mogoče igrati, na vseh ligaških tekmah, pa se je zato več udeleževal kot šef propagande o plavalni sekciji.

Dr. Draško Wilfan

Poleg vseh navedenih sta letos startala v ilirjanskih vrstah še dva stara stebra. To sta Ervin Frič in Edita Wernerjeva.

Frič je znano ime v plavanju. Še pred leti je pomenil kot sprinter mnogo, saj je parkrat oblekel državni dres. On je poleg Bradačeve najdelj v plavalni sekciji. Začel je kot Zorka na Ljubljani. Sedaj je v službi v Beogradu pri veleblagovnici Ta-Ta. S plavanjem menda počasi jenjuje, kljub njegovim 25 letom, rajši posveča več pozornosti kot oglašni blagajnik trdka, lepim blagajničarkam kot napornemu treningu. Edita Wernerjeva, kot rečeno za Fuxa, da je v Iliriji najdebelejši za Pestevška najmanjši lahko rečemo v Pelhanovo zadovoljstvo Wernerjevi, da je najbolj drobna. Človek če jo pogleda, sploh ne mora mi-

sliti, kje je jemala še lani toliko moči, da je bila najhitrejša prsačica v državi. Vidim jo, kako letos, ko radi boleznimi ne more startati otoplo hodi po Iliriji in se jezi za izgubljenimi točkami, ki jih brez težke borbe odnašata Poznjakova in Boršičeva. Počakajte! Drugo leto bo drugače. Pred dnevi je srečno prestala lahko operacijo in kmalu bo zopet v vodi. Ko bo prišla v svojo formo, bo zopet lahko pripela državni grb, ki ga je dosedaj nosila že dvakrat. Tudi časa za trening bo drugo leto dovolj. Kot abiturientka se je želela vpisati na visoko telesno šolo v Beogradu, toda bolezen in neke neurejene stvari okoli njene državljanstva so ji to preprečile. Saj je še mlada s svojimi 20 leti ima še dovolj prilike doseči si uspehe tako v sportnem kakor privatnem življenju.

In še najmlajši

K vsem navedenim, ki imajo že dolgoletno sportno kariero, če izvzamemo Pelhana, ki letos šele drugo leto starta in bi ga morali uvrstiti prav za prav med te, ki vam jih predstavim sedaj in ki so kot on izšli večji del iz plavalne šole ter so se letos začeli kljub svoji mladosti uveljavljati v ligaškem moštvu kot odlična zamena za razne stare kanone, ki so dobili oz. počasi dobivajo pravico do pokoja.

Herzog Ivan, sedmošolec, star 18 let, že od l. 1936 pridno plava pri Iliriji. Začel je v plavalni šoli, kjer je bil njegov prvi učitelj plavanja dr. Wilfan. Do letos je plaval crawl. Šele spomlad, ko ni bilo zamene za Hribarja, ga je začel trener g. Köstner preiskovati, če bi se dal uporabiti kot drugi prsač. Proti pričakovanju smo dobili odličnega drugega moža na progi 200 m prsno, ki je že v prvem letu plaval v Splitu skoro pod 3 min. in je dvakrat zmagal nad odličnim Zagrebčanom Dvoržakom. Gotovo bi ga odkrili že lani, če bi ne posvečal preveč pozornosti jadralnemu letalstvu in če ne bi redno, ko je bila glavna plavalna sezona, ušel na Bloke.

Otmar Mihalek

Drugi tak novo odkriti talent je Močan, tudi 18 let star, abiturient. V resnici najnovejšo odkritje s turneje v Dalmaciji, kjer je v Splitu in Dubrovniku plaval na 400 m za začetnika v odličnih časih okoli 5:30. Ker je priden in tudi po postavi smotan, lahko upamo, da bomo v njem dobili odličnega srednje-progasa. Kakor sta ta dva s Pelhanom zastopnika najmlajših moštva, tako sta Banda in Löser med water-poliste. Banda, že znano ime, saj ima, kadar nastopi obilo glasnih navijačev. V waterpolu se je uveljavil čez noč, ko ga je kritika po tekmi Jug-Ilirija v Ljubljani, potem ko je zabil prvi in vodilni gol proglasila za najboljšega moža. Dušan, kakor mu je ime, je petošolec še ne 17 let star. Zgodaj je prišel v prvo moštvo in če se ne bo prevzel in pridno treniral, bo lahko ostal še dolgo v njem. Tudi on je bil že l. 1935 sprejet v klub iz plavalne šole.

Löser Henrik je začel v plavalni šoli. Star je 18 let, osmošolec, v klubu je od l. 1933. Ker s svojo pridnostjo prednjači maldi gardi, upajmo, da bo uspel kot water-polist in kot plavalec.

Kot zadnji naj navedem še najmlajšo članico liginega moštva, t. j. Filipičevo, ki je v ligasi družbi šele od zadnje tekme z Jadranom, ko je s težko priborjenim uspehom dokaj dobro nadomestila Finčevo Sašo. Najmlajša je tudi po letih, saj ji je komaj 16 let in hodi šele v 5. raz. gimnazije.

S tem bi zaključil dolgo vrsto plavalcev, ki reprezentirajo slovenski plavalni sport. Ponosni smo lahko na nje, ko nam tako prepričevalno dokazujejo vrednost našega sporta. Ako bi imeli v naših vrstah še Slovenca žižka, ki starta za Juga, potem bi Ilirija sploh ne imela konkurenta v klubih, temveč bi lahko povabila na dvoboje državne reprezentance. Tudi tako se težko najde v Evropi klub, ki bi imel tako močno moštvo kakor ga ima naša Ilirija.

Zaslužni funkcionarji

Za vse to se pa moramo poleg plavalcem zahvaliti tudi funkcionarjem plavalne sekcije, ki že leta nesebično, kljub vsem neprilikam delajo za prosep kluba. Predvsem naj tu omenim načelnika plavalne sekcije g. Boža Kramaršiča. O njem bi lahko rekli, da je zrastle s plavalno sekcijo. Od prvih početkov na Ljubljani, pa do danes v njej aktivno sodeluje. Nikoli se ni potegoval za vodilna mesta, ker njegovo mesto je bilo pri tehničnem delu. Šele letos je na prošnjo članstva prevzel načelniško mesto. Uspehi kažejo, da se on, ki so ga predlagali, niso usteli. Pod njegovim vodstvom bo Ilirija, lahko rečemo že danes, novi državni prvak v plavanju. Še druga markantna osebnost v vodstvu plavalne sekcije je dr. Skaberne. Vedno marljiv kot mravlja vsako stvar skuša narediti sam. Oni, ki vidijo njegovo delo, lahko cenijo njegove zasluge, ki jih ima tudi on za povzdigo plavalnega sporta.

Na koncu, ko smo omenili vse, ki so količkaj doprinesli k letošnjim zmagam Ilirije, moramo omeniti tudi trenerja g. Köstnerja, ki s svojim mirnim nastopom sigurno vodi treninge in s svojimi izkušnjami pomaga plavalcem do uspehov. **Šek**

Dve plavalni graciji: Martinova in Finčeva

Draguša Finčeva

Premišljeval sem, koga naj začnem najprej »obdelovati«. Ker imajo dame vedno prednost, sem se najprej napotil k najpopularnejši Ilirijanki »Čibici« ali točneje Draguši Finčevi, ki mi je na moja vprašanja začela takole odgovarjati:

Stara sem 17 let, sedaj se pripravljam, da se vpišem na konservatorij. Takoj me je zanimalo, če misli začeti s petjem. Smeje me zavrne, da ne, ker jo bolj veseli vjolina. Plavati je začela, da se točneje izrazimo trenirati že l. 1936 in sicer najprej hrbtno in je tudi nastopila s Smolkovo v državni reprezentanci proti Italiji na 100 hrbtno. Njen talent za crawl so odkrili šele lani na juniorskem državnem prvenstvu, kjer je nepričakovano zmagala nad favoritkama Smolkovo in Krmptičevo. Od tedaj naprej grede njeni uspehi skokoma navzgor.

Predno sem se obrnil do njene starejše sestre Saše, me še zaupno vpraša, če je to za časopise. Ko ji pritrdim, mi takoj ponudi še svojo sliko. Ima pač poleg nekaterih drugih lastnosti, ki jih ne bom izdajal tudi to, da se prerada vidi naslikana v časopisih ali pa v izložbah. Nekateri pravijo, da so jo zadnje čase opazili mnogo postajati pred izložbami, v katerih so za reklamo tekme Viktorija - Ilirija razstavljene med drugim tudi njene slike. Je pač tako, vsi rekorderji so več ali manj častihlepn. A kdo bi ji jo zameril, saj je mlada in deklet od fare!

Njena sestra Saša

Njena sestra Saša je v tem pravo nasprotje »Čibici«, je mirna in resna. Na moje vprašanje, koliko je stara, me začudeno pogleda in vpraša — čemu? Ko ji razložim, zakaj gre, mi zaupa, da je prijokala na svet pred 19 leti, da je že dijakinja ter da pri Iliriji plava že 6 let. V svoji sportni karieri je bila že dvakrat juniorska državna prvakinja na 100 m prsno. Mislija je že opustiti plavanje, saj je lansko leto skoraj nismo videli v kopalnišču. Najbrž pa so jo Dragušini uspehi, skrb za linijo ali pa morda še kaj drugega spet pripeljali v ilirjanske vrste.

Pelhan Ciril

osmošolec, star 18 let visok 1,83 cm, težak 64 kg. se začne razburjati, kaj me prav za prav zanima njegova visokost in teža. Ko mu povem, da sem nekje čital, da normalno človek toliko tehta, kolikor centimetrov je višji od 1 metra, me začne lepo prositi, da mu, če mislim to napisati, narvžem še nekaj kilogramov. Da mu bo ustrezno, recimo, da vaga 70 kg.

Plavati je začel pred dvema letoma v plavalni šoli. Že lansko leto je imel uspehe na juniorskem državnem prvenstvu in pozneje na poedinskem drž. prvenstvu v Bje-lovaru. Med svoje največje uspehe šteje zmago nad Cijanovičem v Ljubljani.

Ko to zapisujem, mi šine v glavo tekma z Viktorijo, pa ga vprašam.

— Kaj misliš s plasmajem na 100 m prosto proti Viktoriji?

Martin Andra

Naša letošnja prsna primadona Martin Andra je začela svojo plavalno kariero kot skakačica. Tri leta zaporedoma je bila juniorska državna prvakinja v skokih. Nekod

Waterpolo moštvo SK Ilirije. Od leve na desno: Loeser, Skapin, Linhart, Frič, Žiža, Skarpa, Jamnik in Banda

Mihalek Otmar

eden najstarejših plavalcev, ne po starosti temveč po letih udejstvovanja. Od svojih 24 let, je pri klubu že 10 let. Med tem časom je bil že večkrat državni prvak in rekordar na 400 in 1500 m ter kot tak že štirikrat v državni reprezentanci. V zadnjem času se zdi precej nervozen, ker si ni na jasnem, če bo lahko nadaljeval svoj študij na visoki tekstilni šoli v Krefeldu. Vedno, ko nanese pogovor na Angleže, pokaže svojo antipatijo do njih, najbrže radi tega, ker so njihovi aeroplani vzbrže radi tega, da ne more v redu nadaljevati svojih študij. Poleg tega, da je med kolegi cenjen kot eden najbolj vestnih in pridnih plavalcev, je za občinstvo sigurno eden najmarkantnejših Ilirijanov, ker ga vsi poznajo kot »expert« za modo in je tudi kot tak mnogim vzornik.

Med svoje največje uspehe šteje čas, ki ga je plaval na 400 m na Sušaku in med največje neuspehe zmago v Splitu, radi katere je klub izgubil 3 točke.

Zorka Bradačeva

vedno strogo resna, vzbuja v človeku spoštovanje. Na kopalnišču vedno zaposlena. Če ne plava, potem pleše ali pa se pusti obstreljevati s strelcami boga Amorja. V resnici sem premišljeval, ali naj tudi nje zastavim enaka vprašanja kakor drugim. Še preden sem se ji približal, me je začela karati, kako sem mogel napisati, da je v stafeti izgubila 6 metrov. Ko sem ji povedal, da tega sam nisem videl in da so mi to povedali drugi ter, da bi bil morda pripravljen dati popravek, se ji je razvedrilo lice in začela je odgovarjati na moja vprašanja:

— Stara sem 24 let in sem slušateljica glasbene akademije. Trenutno sem poleg Friča najdelj aktivna članica plavalne sekcije, v kateri sem že od l. 1928, to je še iz časov, ko so Ilirijani trenirali na Ljubljani.

človek lahko zmoti in mu prišteje še kako leto. Med Ilirijani je že od l. 1931 in v prvem moštvu igra izmenoma že od 1932. Že po naravi, kakor smo že napisali, je zelo komoden in si je najbrže tudi radi tega odločil za vratarstvo, ker je pač tu treba najmanj »garati«. Kljub vsemu pa ima uspehe, saj velja za zameno našega najboljšega water-polo vratarja Mihovlovića in je bil že kot tak določen za rezervo v drž. reprezentanci za tekmo Italija - Jugoslavija na Bledu.

Kot študent je priden in se kljub treningu pridno pripravlja za 2. izpit na juridični fakulteti. Zelo rad ima, če ga kdo pohvali in za pohvalo obljubi in včasih celo da dinar ali pa vsaj 50 par.

Ivo Skarpa

Se eden je, ki bi ga morali prav za prav opisati skupno z Mihalekom in Linhartom, da bi imeli skupaj vse tri mušketirje-osvajalce ženskih src. To je Ivo Skarpa doma iz uskoškega gnezda Senja. Lep plavalos dečko, letos polnoleten, študent kemije, je poleg Mihaleka najbolj vreden in priden plavalec. Tudi v studiju pravijo kolegi, da je tak. Za belo-zelene barve se bori že od l. 1934. Dolgo se je mučil in treniral in šele letos ima prav za prav uspehe. Na vprašanje, če upa na zmago Ilirije nad Viktorijo, mi je z vso prepričevalnostjo zatrdil, da drugače ne more in ne sme biti.

Cerer Tone

Med tem sem opazil Cererja, ki se je odpravil ravno domov v Kamnik. On se namreč, ker je v Kamniku premrzla voda za treniranje, vozi vsako dopoldne v Ljubljano. Vsak ga pozna. Ne samo v Ljubljani, tudi v inozemstvu je znan po svojih uspehih. Star je 22 let in študira na visoki komercialni šoli v Milanu. Med svoje največje uspehe šteje start na evropskem prvenstvu v Londonu, kjer je za odličnika Nemcem, ki sta med drugim tudi naj-

Beseda o viniških Kresnicah

Prispevek k lepim narodnim običajem v Beli Krajini

Ljubljana, 31. avgusta. Poněkod zaigajo na kresni večer kresnice, pri nas v Beli Krajini pa kresujejo na ta večer Kresnice.

Kresnice so pri nas na Vinici po štiri v skupini. To so mlada dekleta, ki so oblečena v preprosto, snažno nedeljsko narodno nošo brez pisanega svilaša in pisanih trakov. Pokrita so z belo pečo, katero si potegnejo globoko na oči, da jim je del obraza skrit. Z njimi hodi mlad fant, zvan vojač, ki spremlja njihovo petje na piščeli. Pred davnimi leti je spremljal Kresnice vojač - diplar, kakor je razvidno s slike Danes pri nas dipal ni več. Narediti bi jih še kdo znal, toda diplati, žal, ne zna več nihče. Leta 1937 je umrla na Goleku št. 5 pri Vinici posestnik Ive Benetič, ki je bil poslednji, ki je znal diplati. Diplat je tako lepo, da so ga poslušali tako radi, kakor poslušamo danes radi harmoniko. Tako mi je zadrževal 64letni Miha Stegne z Goleka.

Ko so diple izginile in diplarji pomrli, je spremljal Kresnice vojač s piščeli, danes pa jih spremlja navadno z muzikami (organicami).

Leta 1902, ko sem preživela prvi kresni večer na Vinici, je kresovalo sedem ali pa še več skupin Kresnic po viniškem okolišu. Vso noč so se vrstile kakor roji večernih vil bele postave po štiri in štiri s svojim vodjo od hiše do hiše in vso noč so valovali po ozračju otožni akordi: »Bog daj, Bog daj dobro leto!«

Bele Kranjce imajo zelo nizke glasove. Če bi jih bujce čul, pa jih ne videl, bi mislil, da pojejo možki ne pa ženske. Pri pesmi Kresnic pridejo njihovi nizki glasovi prav posebno do veljave.

Pri kresovanju so se Kresnice postavile blizu k hiši, navadno blizu vrat, tako kakor je razvidno s slike. V Crnomlju na festivalu tega niso mogle prikazati, ker so kresovale na odprtem prostoru, kjer ni bilo hiš.

Kresnice pri svoji pesmi imenujejo najstarejšega sina pri hiši. Besedilo je naslednje:

Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]
za jutrom je tratornica,
na tratorki posteljica,
na postelji sinko Ive,
stan se gori, sinko Ive,
tvoju rožu drugi trga.
Nek ju trga, mila majko,
hitit ču se preko mora,
preko mora, kraj Dunava,
ulovit ču, moja bit ču.
Fala, fala, mila majko,
lepo ste nas darovali,
daroval Vas Bog, Marija
z lepim žitom in pšenico,
s sladkim vincom in rakljo,
daj nam Bože dobro leto!
Kjer so pri hiši same hčere, kresujejo najstarejšo hčer, in sicer:
Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]

za večerkom bolje jutro,
na to streho rosa pada,
pod to streho devojica,
devojica lepa Mare.
Ona ima dvoje prosee,
dvoje prosee sunce, mesec,
komu bi jo bolje dati,
al mesašču al sunašču,
misačko se pomladuje,
pomladuje, postaruje,
sunašče je zmer jednako,
zmer jednako, Bogu drago,
Bogu drago, bogu milo,
Fala, fala, mila majko.

It'd, kakor zgoraj.
Pred župniščem kresujejo takole:
Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]
višnjeju su obrodile,
na gradu se naklinate,
Ke jih čuva žvarica,
Gospodova službenica,
Tod je pala ozka stozja,
po ke mašnik šetujejo,
svete maše mašujejo,
da živuči k maše hode,
za preminuče Boga mole,
Fala, fala, mila majko,
lepo ste nas darovali,
daroval Vas Bog, Marija
It'd.

Besedilo kresne pesni pa ni po vseh vseh točno enako. Pri nas so kresovali tudi tako:

Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]
za večerkom bolje jutro,
stoji lepa prozenela,
prozlena tratornica,
nanju spava devojica,
devojica lepa Kate.
Ona ima dvoje prosee,
dvoje prosee sunce, mesec,
komu bi jo bolje dati,
bolje suncu neg misecu,
Misačko se pomladuje,
aj sunašče je sve jednako,
sve jednako, Bogu drago,
Fala, fala, mila majko,
lepo ste nas darovali,
It'd.

Se ena varianta:
Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]
za večerkom bolje jutro,
na tratorki hladna senca,
na seneci je posteljica,
na postelji mladi junak,
mladi junak, sinko Janko.
Njegva majka stihla seče,
stihla seče, mlo zove,
stan se rori, mladi sinko,
tvoju rožu drugi trga.
Naj jo trga, naj jo nosi,
preko mora, kraj Dunava,
onde ču jo uloviti,
stisnit ču jo pod peruta,
pod krehlica, pod peruca,
Fala, fala, mila majko.

Ilepo ste nas darovali,
daroval Vas Bog, Marija
z lepim zdravljem in veselju.
Daj nam Bože dobro leto!
Pri hišah, kjer nimajo otrok:
Bog daj, Bog daj dobro večer,
[daj nam Bože dobro leto,]
ranti, ranti, rantitei,
daj nam Bože dobro leto,
Pojte, pojte petelini,
probujajte gospodarja,
gospodarja, gospodinjo,
da nam dajo našo pravdo,
našo pravdo, malo blaga,
Sir, pogačo previjačo.
Fala, fala, mila majko,
It'd.

Med kresovanjem pride gospodinja iz hiše, iz župnišča župnik in prinese dar, navadno dve jajci ali več pa kak dinar. Za darila nosi ena izmed Kresnic košarico, Kjer Kresnic ne obdare, kar se navadno ne zgodi, zapoje namesto »Fala, fala...« tako:
Pred vrati je borovica,
[daj nam Bože dobro leto,]
krepala Vas polovica,
vaša vrata so iz biata,
v vaši hiši sami miši,
vaši vrta sami krta.

Pri kresovanju tudi ni brez vraž. Kresnice pojo tako, da se petje med hišo in hišo nič ne prekine. Na primer, ko pojo »Fala, fala, lepo ste nas darovali...« se že pomikajo k drugi hiši, da tam takoj prične »Bog daj, Bog daj dobro večer...« Kjer pretrgajo, pomeni to, da bodo imeli tam v tistem letu mirlica. Nesrečo pomeni, če se Kresnice smejejo med seboj. Pogovarjati se med seboj tudi ne smejo. Vse se mora vršiti svečano in pobožno, ker je njih pesem prav za prav molitev in klicanje božjega blagoslova na domove.

Na Vinici so zadnjč kresovale Kresnice leta 1912. Pozneje se niso odrasle sploh več oglasile. Po svetovni vojni gva s pokojnim nadučiteljem g. F. Lovšinom z združenimi močmi naučila skupino deklet, da so sie kresovat v Crnomelj, doma pa so kresovale samo še eno leto. Pozneje ne več. Od takrat dalje pa jaz vsako leto naučim skupino deklic, da kresujejo one, da se običaj popolnoma ne opusti.

Pesem Kresnic ni lahka, poje se v nekakem kanonu. Pričneta dve in drugi dve vpadeta s svojim drugačnim besedilom.

Kresnice narod zelo spoštuje. Sprejema jih z velikim veseljem, četudi so v sedanjem času Kresnice samo še male deklice.

Morda bodo belokranjski narodni prazniki, ki jih prireja društvo Bela Krajina, dali novo pobudo, da bodo odslje kresovala odrasla dekleta in ne več samo male deklice.

Naj bi se visoka pesem kresnih večerov razširila čez širne planjave osvobodene in zedinjene Jugoslavije in njen blagoslov naj bi ležal nad sleherno slovensko kočjo!
Bog daj, Bog daj dobro večer,
za večerkom bolje jutro,
daj nam Bože dobro leto!
Bavdek Leopoldina.

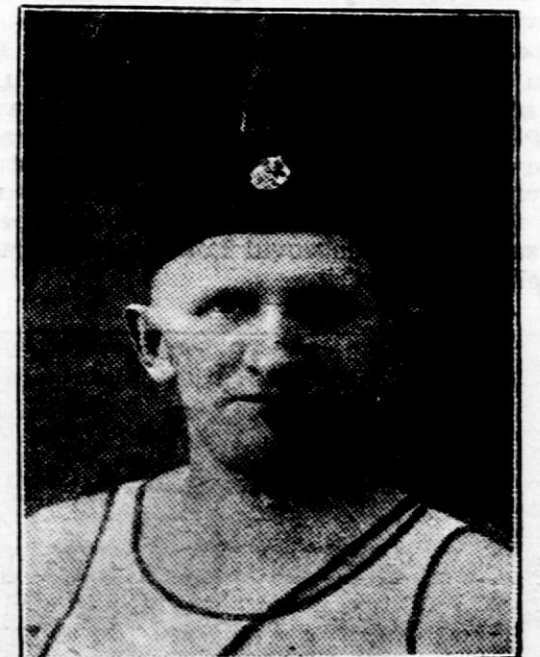
... za sokolskim praporom

Sokoli, jutri v Kamnik!

Kamnik vas vabi in se marljivo pripravlja, da vas gostoljubno sprejme

Kamnik, 29. avgusta. Letni sokolski nastop mora biti revija dela in vzgoje. Naj nastopa manjša ali večja edinica, naj nastopa več edinic skupno, nikoli se ne sme pozabiti na to, da je vedno glavno le, kak je bil nastop in ne kolik je bil. Zanimanje, ki vlada za velike prireditve gre na račun zanimanja za delo samo in njegovo kvaliteto. Težave manjših edinic so zaradi tega velike. Maloštevno članstvo se zman trudi, da bi doseglo večja društva in nudilo ono, kar občinstvo zahteva, namreč nastop večjega obsega. Navsezadnje so tudi edince na sodelovanje in podporo močnejših društev, kar zopet ni v korist stvari same in vendar je mogoče pritegniti tudi širše občinstvo k zanimanju in spoznavanju sokolskega dela. Treba je seveda velike vztrajnosti in pridnosti. Sokolski nastop, tudi manjši, ki bo nudil sitko dobre organizacije, trdne discipline, skladnosti in dela, ne bo zrešil svojega namena; občinstvo bo razumelo, da je to tisto kar treba; vedno odloča notranja trdnost in duh in ne zunanja (številsna) moč, ki je lahko prav trhla. Da mora biti vsak nastop boljši od prejšnjega je zahteva, ki je ni sprejgledati, drugače pomeni nazadovanje društva.

prave, ki pa so povsod tam, kjer je treba prijeti za delo. Saj je še dovolj takih, toda zelo malo jih je, ki bi pri tem delu vzdržali daljšo dobo, bodisi da jih ovira poklic in zahteve življenja, bodisi da opešajo. Naš načelnik br. France Hribar je eden teh redkih ljudi, ki ni nikoli omahoval in ne omahnil. Prihodnje dni bo slavil 50letnico svojega življenja, obenem je že preko 30 let, kar je član Sokola, prav to leto pa obhajata tudi 20letnico skoraj nepretrganega načelnikovanja pri kamniškem Sokolu.

V Zg. Tuhinju je 21. oktobra zagledal luč sveta. Po končani ljudski šoli je prišel v Kamnik, kjer se je pri mojstru Lobodil izučil čevljariske obrti, ki je kot samostojen obrtnik vodi še danes. Že leta 1906 se je vpisal v kamniškega Sokola in je nepretrgoma z izjemo dveh let, ko je služboval v Kranju, njegov član še danes. Vso svetovno vojno je bil v vojaški suknji in še po končani vojni tri mesece na Korokiškem. Vrnil se je zopet v Kamnik in k Sokolu, kjer je od tedaj naprej, kakor že omenjemo, skoraj nepretrgoma načelnik in dostikrat ob pomanjkanju vodnikov za vse oddelke sam. V svojem zasebnem življenju se je moral kot skromen obrtnik boriti z velikimi težavami, katerim so se pridružile še družinske razmere. Pa je vendar ostal vedno isti, vester in priden delavec, ki je ves prosti čas porabil za Sokola. Tudi je vedno našel čas in sredstva, da se je udeležil vseh vsesokolskih in pokrajinskih zletov doma in drugod.

Morda bi si prihrani marsikatero gorje, če bi tega ne delal, toda on je hotel biti to, kar je bil od početka: Sokol. Kot preprost človek je moral prenesti mnogo očitkov od onih »inteligentnih« ljudi, ki smatrajo svojo šolo za osebno zaslug. Tyrsevo načelo »ne časti in ne slav« se je nad našim Francetom Hribarjem v polni meri izpolnilo, ker za vso svojo dolgo dobo poštovnega dela ni dobil prav nikakega priznanja. On pa je kljub vsemu vztrajal in ne bomo ga vprašali, če mu je žal, saj

vemo njegov odgovor. Sokol bo znal ceniti njegovo delo, ki ni bilo stvar računa, ampak srca, kar je gotovo vredno več kakor zunanji uspehi. Toda ne mislite, da teh ni bilo, saj je k dvigu Sokola v zadnjih letih tudi on krepko pomagal. K njegovemu življenjskemu in sokolskemu jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da bi še dolgo načelnikoval našemu Sokolu in bi se še nadalje tako dobro držal in nam ostal zdrav! Pa še nekaj: le dobro se postavlj na nedeljskem nastopu! — Zdravo!

Sokol v Logatcu vas vabi

Kateri Sokol ni z veseljem vsaj enkrat pohitel na prireditev agilnega Sokolskega društva v Dol. Logatcu, saj je sokolska zavdnost te naše obmejne sokolske postojanke vsem dobro znana? In kdor je bil enkrat pri teh notranjskih sokolskih bratih, je gotovo iskal prilike, da se spet vrne med nje. Takšna prilika se vsem Sokolom in prijateljem sokolstva nudi to nedeljo, 1. septembra, ko bo imelo Sokolsko društvo v Dol. Logatcu na svojem lepem telovadišču pred pomnim Sokolskim domom svoj redni telovadni nastop, katerega program bo gotovo zadovoljil vse, ki bodo prihiteli, da vidijo plod vztrajnega dela loških Sokolov.

Spored se začne že ob 9. uri dopoldne, ko bodo lahkotletske tekme članstva v peterboju. Ob 13. uri so na programu glavne skušnje za nastop, ki se začne ob 15.30, tako da je tudi iz oddajene Ljubljane in vseh bližnjih krajev vsem omogočen pravočasen prihod, saj so železniške zveze z Logatcem dobre. Na sporedu telovadnega nastopa so: pozdrav zastavi in petje himne, nagovor in razne telovadne točke. Kakor že doslej večkrat, bo gotovo tudi to pot vzbudila največje zanimanje vrsta Ljubljanskega Sokola, ki bo nastopila s svojimi vajami na orodju. Posebno točko so iz Ljubljane napovedale tudi naraščanje na bradlih, a nastopile bodo tudi z dr. Murnikovo »Polonezo«. Po nastopu bo prosta zabava s plesom, pri kateri bosta sodelovali dve sodbi.

Ker je to na našem obmejnem Notranjskem v letošnjem letu edini letni sokolski nastop, pričakujejo loški Sokoli velik odziv iz vseh krajev Notranjske, zlasti tudi iz Ljubljane. Obisk in sodelovanje so loškemu Sokolu že sedaj napovedala društva z Vica, Trnovca, Ribnice, Vrhnike in Ljubljanske Sokol. Obeta se torej v nedeljo prav lena sokolska zabava v Dol. Logatcu, Sokoli in prijatelji sokolstva vabljani!

Nastop sokolske čete v Laporju

Poljčane, 26. avgusta. Že v začetku junija je delavna sokolska četa v Laporju nameravala proslaviti 10-letnico z razvitjem prapora in z javnim nastopom, kar pa ji je bilo zaradi uredbe o prepovedi zborovanj onemogočeno in se je zato proslava vršila le v internem domačem sokolskem krogu v tesnem sokolskem razredu brez sodelovanja javnosti. To nedeljo pa so vrli laporski Sokoli-četai svoj 10letni obstoj proslavili združen z javnim telovadnim nastopom na letnem telovadišču. Po pozdravu državni zastavi je spregovoril nadvse marljivi starosta brat Logar, ki je na kratko orisal borbenost 10-letnega dela laporske sokolske čete, ki je ena najdelavnejših pohorskega okrožja.

Prapor, dar domačina notarja Ašiča, ima na eni strani zapisano: »Srce in delo domovini« in v tem smislu je usmerjeno tudi udeleževanje laporskega Sokola. Praporščak in načelnik Mastinšek je ob prisotnosti vseh oddelkov in zbrance občinstva obnovil prisego, da bo čuval sokolski prapor in bo dal, če treba zanj tudi življenje. Po petju državne himne, je bil telovadni nastop, ki je vseboval razen predpisanih pro-

stih vaj še posebne skupinske, gimnastične vaje, igre, raznoterosti ter orodno telovadbo. Sodelovali so tudi bratje in sestre matičnega društva St. Bistrica. Po nastopu je zavladalo ob prosti zabavi, ki se je vršila v gostilniških prostorih s. Šiferjeve, pravo bratsko razpoloženje. Zelimo laporski marljivi sokolski četi še v naprej čim večjega razmaha v njenem delovanju in ji kličemo: »Le naprej...« Zdravo!

Sokolska proslava kraljevega rojstnega dne v Celju

Celjski Sokol se korporativno udeleži tudi odkritja kraljevega spomenika v Ljubljani

Celje, 29. avgusta. Sokolsko društvo Celje-matica bo proslavilo rojstni dan Nj. Vel. kralju Petru II. s tem, da bo priredilo na predvečer, v četrtek 5. septembra ob 19.30 na dvorišču mestne osnovne šole poleg telovadnice slavnosten zbor, najbrž skupno z društvom Celje I. Na slavnostnem zboru bosta dve godbeni točki, pozdrav državni zastavi in slavnostni govor. Udeležba na zboru je obvezna za vse pripadnike društva, ki naj pridejo tja v civilu z znakom. Sokol Celje matica se bo udeležil odkritja spomenika Viteškemu kralju v Ljubljani dne 6. septembra korporativno s praporom. Zbor članov, članic v krojih, narodnih nošah in civilu bo pred kočodvorom pol ure pred odhodom jutranjega vlaka oziroma pred odhodom posebnega vlaka, če bo vozil. Bratje in sestre naj si kupijo legitimacije pri Putniku in si tudi sami prekrbe vozovnice. Kdor izmed bratov in sester ne bo mogel v Ljubljano, se naj udeleži slavnostne službe božje, kdor ima kroj, v kroju. V zvezi s proslavo kraljevega rojstnega dne bo sokolstvo priredilo štafeto, ki bo

ponesla iz sedežev vseh 25 žup pozdravno poslanico Nj. Vel. kralju Petru II. Iz Celja odide štafeta v sredo 4. septembra ob 10. uri dopoldne izpred Narodnega doma in bo krenila po Prešernovi ulici, Kralja Petra cesti, Miklošičevi in Gregorčičevi ulici na državno cesto v smeri proti Zalcu in bo predala poslanico v Krašnji tekaču ljubljanske sokolske župe.

Sokolsko društvo Celje matica vabi brate in sestre, da ob progi koder bo tekla štafeta, pozdravijo naše brate, ki bodo nesli poslanico našemu kralju, in pridejo k sprejemu, če jim bo le čas dopuščal. Brate hišne lastnike in sestre hišne lastnice prosimo, da izobesijo zastave, prav tako se pripravljamo tudi ostalemu sokolstvu naklonjenemu občinstvu. Naše sestre naj bi z oken ali kakorkoli obšule brate tekače s cvetjem. Vsa sokolska društva ob progah, kjer bodo tekli prenašalci poslanice, bodo skrbela za dostojen sprejem tekačev, zato je še večja dolžnost pripadnikov matičnega društva, da s svojim sodelovanjem poveličajo prireditev. Zdravo!

Sokolsko društvo Celje-matica

Pomagajmo resnično potrebnim

ob bližajoči se zimi in vedno hujši draginji

Ljubljana, 31. avgusta. Draginja, ki zaradi sedanjih svetovnih razmer narašča tako rekoč od ure do ure, utegne imeti katastrofalne posledice, zlasti za one, ki so brez lastne krivde sploh brezposelni, ali ki nimajo stalnega zaslužka, zlasti pa za družine, ki imajo po več otrok, pa le malenkostne dohodke.

Če kdaj velja, velja sedaj, ko smo že pred jesenjo in šolo izrek: »Kdor hitro da, dvakrat da!«

Do sedaj je še šlo, revni otroci so letali bos, napol oblečeni ali skoro goli. Gozd je nudil jagode, sadja so malo sem in tja »narabotali«, skakali so dostikrat, skoraj po cele dneve od vodi in po nji in tako so na jed skoraj večkrat »pozabili«. Toda tega bo sedaj konec in prično se resne skrbi. Treba bo čevljev, perila, obleke, suknj in najrazličnejših sokolskih potrebščin. Kako dobiti in kje dobiti vse to? Želodec bo zahteval vsak dan svoje, četudi slabo in četudi ni izgledov, da bo draginja popustila. Vzeti ne smes, ker ni dopustno. Prosjakov je tudi že mnogo, številna socialna in karitativna društva tudi ne zmorejo vsega. Občina pa že itak doprinaša velike žrtve. Toda kdo naj prisloži še na pomoč? Državni ali privatni namestenec kljub dobri volji ne more. Kratek odgovor naj bo! Oni, komur je srca tako naklonjena, da ima vsega v izobilju! Ne mislim, s temi vrsticami izjavljati na nikogar in nikakega pritiska, ampak naj bo to nekaj apel na usmiljena in še ne okamenela srca onih ne redkih srečnikov, ki še niso poskusili, kaj se pravi biti lačen, hoditi skoro bos in raztrgan pozimi in v mrazu ter ležati s krulčim žolodcem v nezakurjenih človeških dostojanstva dostikrat nevrednih prostorih.

Kakoj srečni so oni, ki so se lahko že preskrbeli s kurivom, živili vseh vrst, z obleko in obutvijo, tako da se jim ni bati ne lakote, ne mraza. Pri tem si dovoljujem citirati v izveščku nekaj stavkov, ki sem jih leta 1932 objavil s svojim letakom v obliki apela, ki sem ga izdal kot bivši načelnik socialnega odseka nekdanje občine Moste pod naslovom »Občani!«

Tako na primer: »Težke čase preživlja danes svet. Da pa lažje dočakamo izboljšanje, je treba, da smo složni, strpljivi in človekoljubni. To moramo biti vsi! Oni, ki se jim dobro godi, naj hvalijo Boga in usodo, ki jim je naklonjena in naj se spomnijo na svojo dolžnost. Ta dolžnost je: ljubezen do bližnjega! Ta zahteva, da vsi in vsak brez razlike mišljenja in nazorov pomagamo svojemu bližnjemu-človeku, če je pomoči potreben. In to predvsem v današnjih težkih časih! Pri tem ne vprašujemo, kakega mišljenja in katere vere si. Dovolj naj bo, da uvidimo na priložni potrebo in pomagajmo mu radevoljno in s najboljšim namenom itd. Bliža se zima! Bredposelnost bo večja, pridobitnost manjša, preživljanje pa mnogo težje kakor je bilo v letnem času itd. Gotovo je pa v naši občini, kakor tudi v vsaki občini, kaj takih revežev, kateri so podpore ne samo potrebni in tudi vredni, ki se pa ne upajo od hiše do hiše iti prosit. Pogosto pa sploh ne morejo nikamor in trpe največje pomanjkanje doma, ko jih nihče ne vidi in nihče ne sliši itd. Zavedajte se, kajdi je bilo vsem pri srcu, če ste bili že

kdaj v stiskah. Zavedajte se pa tudi, da se vsakemu človeku lahko kolo sreče zasuje in kako bi bilo vam pri srcu, če bi morali čakati na javno pomoč. Naj vam bodo pred očmi besede: »Imejte usmiljenje in usmiljenje boste dosegli!«

Ne bojte se vsled tega prostovoljnega davka za svoje imetje. S tem, da pomagata svojim potrebnim in vrednim, isto ni v nevarnosti. Ravno nasprotno s svojimi dobrimi deli si boste pridobili spoštovanje do sebe in vašega premoženja tudi pri onih, ki vam morda zavidajo srce in ki v svoji bridki usodi dostikrat čez dan niti ne vedo, kam bodo zvečer položili svoje izmučeno in hirajoče telo. Poleg tega niti ne vedo dostikrat, kje in s čim naj si uteše spremljajoč jih nezašulzen glad. V današnjih časih ne koristni ne nerganje, ne zabavljanje, ne rovanje, ampak je treba, da smo res ljudje in da smo preželi dejanskega usmiljenja. Kakor ni ostal takrat ta moj apel brez odziva, tako se ni bati da bi te vrstice naletele na gluha ušesa, kamena srca, ali celo na nerazpoloženje.

Nihče ne more reči, da tako trgovec pa tudi mnogi zasebniki ne storo svoje dolžnosti. Ker pa je današnja stiska tako huda in utegne biti še hujša, se mi je zdelo potrebno, da sprizim te vrstice in upam, da ne bom z njimi nikogar ozlovoljil. Vsak, kdor je dosejad prispeval, bo gotovo upoštevalje nujno potrebno pomagati najpotrebnejšim, sam od sebe in iz najboljšega namena še nekoliko dodal, bodisi v blagu ali denarju in uspeh ne bo izostal. Izostala pa gotovo tudi ne bo hvaležnost podpiranih revežev. Kdor pa dosejad še ni pomagal revežem, naj to stori vsaj sedaj, ko je sila velika.

Socialni urad, ki ima gotovo najpopolnejšo kartoteko vseh ljubljanskih revežev, bo pa gotovo z veseljem in rad sprejel nalogo razdeljevanja po okrajih. Morda bi se to zbiralo pod naslovom: »Izredna pomoč.«

Juh Avgust sodni nadoficial v pokoju.

Posetite jutri sokolsko telovadbo v Štepanji vasi

Z Jesenic

— Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. zv. (v nedeljo tudi ob 3. pop.) vefilm »Tragedija šanghajske s slavnim ruskim igralcem Inkišinovim v gl. vlogi. Med dodatki domač kulturni film »Pionirji obrambe našega neba« ter najnovejši vojni zvočni tehnik. Sledi za praznik »Nevidni sovražnik« (Izgubljena patrola).

SAMO NOREC Čuvaj: Zunaj čaka nekdo in vprašuje, ali nam ni pobegnili iz umobolnice kak norec. Ravnatelj umobolnice: Zakaj? Čuvaj: Mož pravi, da mu je nekdo ugrabil ženo.

Božica

Pekopali bo bomo v Velikih Laščah v nedeljo 1. septembra ob 5. uri popoldne.

VELIKE LAŠČE, dne 31. avgusta 1940.

Družine:
STIBLER, PUČELJ, ILGO,
DE COSTA, ANDOLŠEK

O Plečnikovi ideji „Žal“

Imamo drage žale, nimamo pa praktične mrtvašnice, ki bi bila za 60 — 70 % cenejša

Ljubljana, 31. avgusta

Prejeli smo: Ideja, ki je rodila v Ljubljani žale, ni takšna, da bi jo javnost, čeprav se festum, morala močje odobravati, je to pač izvirna in nabit z edinstveno idejo, toda mrtvašnica ni nobeno poslopje, za katero bi se gledalo na njegov namen bilo treba izmišljati kakršnokoli drugačno obliko, nego je ima v nešteto primerih povsod drugod. Saj vendar ni šlo za to, da bi se ustvarila v Ljubljani kakšna senzacija kot atrakcija za tuje, kakor jo imajo marsikateri za tujski promet važni kraji. Šlo je marveč za mrtvašnico, ki je v prvi vrsti samo praktična in potrebna stvar. Če na se je res hotela napraviti z mrtvašnico senzacija, se je z »Zalami« kot posebnim novim tipom mrtvašnice to temeljito ponesrečilo.

Obstoječi tipi mrtvašnic, ki so si v temeljni zasnovi vsi podobni, so namreč preizkušeni in ni povoda za njihovo opustitev in nadomestitev s kakim novim tipom, najmanj na s Plečnikovim tipom, ki je v arhitektonskem pogledu zrešen, v praktičnem pogledu na docela nepreizkušen. Vse argumentacije, ki so bile pred pričetkom del v prilozi »Zal« iznesene v javnost, so na brez zadostne dokazne moči in se jim več ali manj pozna, kakor da bi bile pri laših privlečene na dan.

Pri vseh dosedanjih tipih mrtvašnic, ki so postali skoraj normalni, bi bilo pač iskati izboljšani v pogledu praktične uporabe, ker je dovolj denarja za luksuz, pa tudi v arhitektonskem pogledu. Za take izboljšave je imela mestna občina na razpolago dovolj podatkov, ki jih je zbrala posebna komisija, ki si je pred leti na občinske stroške ogledala mrtvašnice v več

mestih v inozemstvu. Ves ta drasceni material na je ostal neizkoriščen, ker je bila sprejeta Plečnikova ideja mrtvašnic v obliki vrta s kapelicami, dasi za tako rešitev ni bilo prav nobene vidne potrebe in tudi nobena pametna razloga. Material je bil pač nabran za drugačen tip mrtvašnice in ni za »Zale«.

Dasi so torej »Zale« idejno neutemeljene, so vendar v stanu pri večjem delu občinstva vzbuditi odobravanje ali celo navdušenje. Ta pojav na nikakor ne izhaja iz umetniškega čutenja, temveč nastaja zaradi učinka novosti predmeta, kajti z vsako novostjo se z lahkoto premoči nekritičen gledalec, če je predmet v detailih tako razkošno opremljen, kakor so opremljene »Zale«. Če pa bi se odzvela »Zalame« vsa nepotrebna navlača, bi bilo tudi navdušenja konec in ideja »Zal« bi bila v trenutku pokopana, ker bi občinstvo bilo potem prisiljeno gledati v njej golo praktično stran in jo precejneje gledati na njeno uporabnost. V rabi so sedaj »Zale« komaj par tednov, a že se kaže njih nepraktičnost na vseh koncih.

Prav radi se izvestni krogi sklicujejo na pohvale, ki so jih baje izrekli o »Zalah« nekateri tuji. Toda kdo ve, ali niso bile te pohvale izrečene zgolj iz vpludnosti in samo na podlagi risb, ki so bile nedvomno fino izdelane. Lahko je tudi, da določne osebe niso bile dobro poučene, kakor tudi vsa naša javnost ni bila poučena, ko se je odločalo o primernosti ali neprimernosti »Zal«.

Sedaj imamo v Ljubljani z dragim denarjem zgrajene nepraktične, a razkošne »Zale«, nimamo pa praktične mrtvašnice, ki bi bila za 60—70% cenejša.

Sportni dan v Celju

Jutrišnja nedelja bo bogata na sportu, posebno v Celju. Dopoldne bo na celjski Glaziji velik nacionalni atletski miting, popoldne pa bo važna in prva ligaška tekma v sezoni med SK Olimpiem in trboveljskim Amaterjem. Tudi za to tekmo vanja vlada izredno zanimanje, predvsem zaradi tega, ker sta si nasprotnika po znanju približno enaka. Obe moštvi se od kujeta s svojo izredno borbenostjo in bo res sreča odločala, kdo bo izšel kot zmagovalc iz tega dvoboja. Želimo, da bi zmagalo boljše moštvo, ta zmaga pa naj bo dosežena na sporten način. Fredtekmno b glavni tekmi bosta odigrali kombinirani enajstorični Olimpa in Jugoslavije. Dopoldne bo SK Olimpi prodajal po mestu spominake značke in cvetlice v spomin na izletnico obstoja kluba. Nogometni tekmi bosta ob 15. in ob 16.30 na Olimpijevem igrišču v Gaberju.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V SISKI, telefon 41-79

Krasen letalski film
Velika iluzija
V glavni vlogi: Dita Parlo

Predstave: danes ob 14.9. uri, jutri ob 5. 7. in 9. in v ponedeljek ob 14.9. uri

Prihodnji spored (v petek 6. IX.):
Rosalie

Iz Zagorja

Brzoturnir, ki ga je priredil loški klub SK Svoboda v nedeljo na svojem lepem igrišču ob sodelovanju domačakega SK Disk, SK Hrastnika in SK Radeč in ki ga je gladko vodil s. s. Pušenjak, je privabil lepo število gledalcev in nudil mestoma lep športni užitek, v celoti pa brez neokusnosti in izpadov, kakršni, žal, še vedno pre pogosto spreminjajo naša igrišča v divje arene. Odigranih je bilo šest tekem s sledečimi rezultati: Radeč : Svoboda 0:3, Hrastnik : Disk 2:3, Svoboda : Hrastnik 1:1, Disk : Radeč 1:1, Radeč : Hrastnik 0:1 ter slednji Svoboda : Disk 2:0, s čimer si je prireditelj priboril prehodni pokal. Ugotoviti je treba težnjo zagorskih nogometašev, ki bi radi ustanovili oziroma na novo oživili SK Zagorje za jim manjka primerno igrišče. Ker ima občina iz naslova telesne vzgoje zadavne obveznosti, naj bi pristopila k rešitvi tega vprašanja ter obema kluboma zagotovila vsestransko podporo.

— **Pletarsko domačo obrt** bo izvrševal na pol slepi domačin g. Suštar Milan v Zagorju in prosil blagohotne naklonjenosti.

— **Težke smrti** je umrl 50 let stari Jože Stupnikar, ki je bil zaposlen pri rudniku, stanujoč v vasi Topolcih. Pred leti se mu je pri padcu z avtomobila, na katerega se je obesil ubil edenček, marljivo učenček Joško, kasneje sta z ženo zgradila še drugega otroka, za katerima sta oba silno zalovila in je posebno žena zbujala mnogo sočutja. Pokojnik je bil zadnje čase telesno in duševno strl, lotila se ga je poleg tega še huda bolezen, kateri je končno podlegel. Zapišča neotlažljivo ženo, ki ji izrekamo naše toplo sožalje.

— **Pokopališče** 80 let starega, uglednega in priljubljenega rudarskega upokojenca g. Kovača Alojzja z Lok, Tekom 40 let trajajočega zaposlenja pri rudniku je vzgojil število svoje družine od katere so trije sinovi v službi pri rudniku, eden teh, g. Pavle, je upoštevan jamski paznik. Pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču mu je zapelo žalostinke pevsko rudarstvo »Loški glas«, v sprevidu je igrala rudarska godba, ki ga je s preštevili njegovimi prijatelji in znanci vred spremljala na zagorski pokopališče. Pokojnika bomo ohranili v toplim spominu. Preostali izrekamo naše sožalje.

— **Sokolaki** prasniki, čigar osrednja točka bo odkritje kraljevega poprsja pred Sokolskim domom s popoldanskimi telovadnimi nastopi ob sodelovanju vojskova bo neprekinjeno v nedeljo 8. septembra s slavnostno akademijo prejšnji večer. Za to priliko je prav te dni prišla iz tiska lepo in bogato opremljena društvena spomenica, ki je na razpolago pri društvenem tajniku g. S. Ivancu. Dovoljena je polovična vozina na vlakih. Pozivamo bratska društva, da pravočasno pripravijo svojo udeležbo ter s svojo navzočnostjo povzdignemo slavje ob slatnem jubileju sokolskega dela v črnem revirju.

Odkritje kraljevega spomenika

Slavnostna akademija vojnih dobrovoljcev

V okviru odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. in proslavce rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. priredi Sreška organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani na predvečer dne 5. septembra ob pol 21. uri slavnostno akademijo v ljubljanskem opernem gledališču z izbranim umetniškim sporedom. Na akademijo naših vojnih dobrovoljcev, ki bo pod pokroviteljstvom Odbora za postavitev spomenika, opozarjamo že sedaj vso našo javnost. Podrobni spored akademije bo pravočasno objavljen. Vstopnice po znižanih, ljudskih cenah se bodo dobile pri blagajni v operi od 3. septembra naprej. Posebnih vabil za akademijo ne bo.

Dijaštvo

Pri svečanem odkritju spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedmitelju v Ljubljani 6. septembra 1940 ne sme manjkati mladine; nasprotno, za velike udeležbe naj mladina ponovno manifestira svoja patriotska čustva in neomajno voljo, da bo sledila svetlim vzorom Velikega pokojnika in očevala našo skupno domovino.

Glede na velik državni in narodni pomen te slavnosti in z odobravitvijo kralj. banske uprave

VABIMO

dijaštvo srednjih in trgovskih šol ter gojence učiteljske in tehnične srednje šole, da se udeležijo v čim večjem številu te svečanosti.

Zato naj se na dan odkritja 6. septembra 1940 zberejo dijaštvo in gojence v svojih zavodih najkasneje do 8.30. Od tam bodo v spremstvu profesorskih zborov odšli urejeno na slavnostni prostor na Kongresnem trgu, kjer bo zanje odredeno posebno mesto.

Pripominjamo, da zamudniki ne bodo mogli priti na slavnostni prostor, ker bo posameznikom zabranjen dohod. Gg. ravnatelje in profesorje pa prosimo, da privedejo dijake in gojence urejene v štiristopih po Vegovi ulici na slavnostni prostor najkasneje do 9.30.

Delovni odbor za odkritje spomenika.

— **Rezervnim oficirjem.** Za rezervne oficirje, ki so dolžni prisostvovati na rojstni

dan Nj. Vel. kralja Petra II. službi božji in ki se pozneje udeležijo odkritja spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I., je predpisana službena uniforma to je šapka ali kapa, sablja in čsarpa ali pa šajkača z opasacem, oprtačem in nožem, sive rokavice in eno (najvišje) odlikovanje. Kdor nima primerne uniforme, naj pride v temni civilni obleki z znakom Udruženja. Odobrena je četrtinska vozina na železnici. Izkaznico za znižano vozino dobe rezervni oficirji pr svojih občinah ali v bišetar-nicah Putnika. Zbor bo 6. septembra ob 8.30 pred spomenikom kralja Petra pred magistratom, kjer padoži Udruženje rezervnih oficirjev venec, potem pa odkorakajo rezervni oficirji z zastavo udruženja na Kongresni trg k odkritju kraljevega spomenika. Svečanosti se udeležijo tudi predsednik UROIR ing. Nikodije Bogdanovič.

— **Važno za fotografe in fotoamatere.** Fotografsko snemanje odkritja spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedmitelju v Ljubljani 6. septembra bo dovoljeno le na podlagi posebne dovoljenja in v to svrhu izdane izkaznice delovnega odbora za odkritje spomenika. Dovoljenje in fotografska izkaznica se še lahko dobi v torek, dne 3. septembra t. l. od 10. do 18. v pisarni delovnega odbora za odkritje spomenika, »Zvezda«, Kongresni trg 1-II. Pripominjamo, da bomo le še ta dan izdajali fotografom potrebne legitimacije. Pozneje jih ne bo mogoče več dobiti.

KINO MOSTE
Danes ob 20.30, jutri ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri dva veličina:

Kronski biseri
monumentalno zgodovinsko delo o borbi za ogrlico Marije Medicejske

Poslednji gangster
Edvard Robinson v veličini iz new-yorskega podzemlja
Vojni in ruski journal!

POZOR! Od ponedeljka dalje predstave ob delavnikih vsak dan ob 20. uri
V torek: Otvoritev medtedenskega obratovanja

»ZENA USTVARJA ZGODOVINO«

Novomeški vodovod svarilo za Maribor

Prispevek k vprašanju okuženja vode in njega posledic

Maribor, 30. avgusta

»Pri nas pričemo vrtiti po navadi šele takrat, ko nam že teče voda v irči. In ta voda je žal, kužna.« Ta zaključni stavek v »Jutru« od 21. t. m. o vodovodu in tifusu v Novem mestu me kot tu živečega dolenskega rojaka živo spominja na veliko borbo, ki jo je preстал novomeški vodovod še ko je padla odločitev za njegovo izgradnjo, zlasti pa po že dovršeni napeljavli, ko je prvo deževje prineslo vodo, kot jo vidam v naši Dravi po vsakem nalivu. Spominjam se tudi nadaljnje boja v mestnem svetu zaradi čistilnika, o čemer sem poročal tudi »Slov. Narodu« kot tedanji novomeški dopisnik.

Glede tifusa samega se pri tej priliki še bolj živo spominjam še na nekaj drugega, kar naj velja za splošen oopinin, a posebno še za naše okoličane, in seveda tudi za Mariborčane.

Pred nekako 40 leti sem prišel na obisk svoje taktar v Irči vasi stanujoče matere. Ta vas leži visoko nad Krko in ima svoj studenec, do katerega hodijo (ozdr. so taktar hodili) tudi vaščani iz četrh ure oddaljene moje rojstne vasice Drške. Tu so se pritoževali, da je voda iz tega studenca po vsakem deževju neuzitna in da je nabit tudi nezdrava, ker je dogmarno, da se v studenec izteka podtalna voda tudi iz Drške. Mene je zanimalo in preiskal sem vse mogoče podatke. Sicer na sem lahko sam videl, da je studenec veliko nižji kot je površina Krke že v normalnem stanju. Čim pa je Krka le malo narastla, je šel velik del nesnaze (naparali so tudi živino) nazaj v studenec. In kaj se je zgodilo?

Iz vsega tega sem po svojem zdravem razumu sklepal, da mora biti ta voda okužena in da se je bati — tifusa. Opozoril sem na to tudi vaškega moža kot zastopnika občinskega odbora Šmihel-Štepiče. Mož mi je v polni meri pritrdil, češ, da mi je hvaležen, če kaj prispevam za odpravo preteče nevarnosti okuženja vse vasi. Spravil sem vsjo stvar v — časovis. Bil sem zopet v Ljubljani, ko mi mati vsa obupana piše, kakšno razburjenje da sem s svojim dopisom povzročil v vsi vasi, a njej na žalost in očitek, da ima takega sina, ki se briga za stvari, ki mu niso nič mar. Na osnovi moje kritike je namreč oblast odredila komisijski ogled na mestu, kjer so ugotovili, da odkar najstarejši vaščani pomnijo, ni bilo v Irči vasi in na Drski nikdar nobene take bolezni, ki bi se morla nanašati na ta izvrsen studenec. Kdor pa misli, da ta voda ni zdrava, pa naj pije — vino, vsaj le poceni...

Minila so leta, pozabili so na to razburjenje, le jaz sem še med vojno večkrat moral misliti na to, kjerkoli sem imel tudi službeno opraviti s pitno vodo. Kar me nekega dne — mislim da je bilo na galitski fronti — opozori na časopisno vest, da je v moji vasi izbruhnil tifus kot posledica okuženega studenca...

Baš ta doživljam mi je bil ponovno dobrodošel tudi pozneje pri napeljavi novomeškega vodovoda. Tudi tu nisem bil med zadnjimi, ki so ponovno opozarjali na vidne hibe novomeškega vodovoda — glede vprašanja okuženja zlasti še od tedaj dalje, odkar sem raziskaval ime in brezna tudi v okoliših povirja teza vodovoda in našel na dnu — segnita ali še gnijoča živalska trupla.

Imajoč oba ta dva in druge dolenske primere okužene pitne vode pred očmi, sem se s posebno vneto lotil tudi vprašanja obnove mariborskega vodovoda, o katerem je »Slov. N.« že objavil potreben uvod, čigar nadaljevanje še sledi. P.

SPORT

Revija najboljših atletov

Celjska Glazija bo jutri pričela poslednjega nastopa naših atletov. V kratkem bo namreč zrasla na prostoru, kjer se je bilo že toliko sportnih borb v Celju, sodna palača in sportniki se bodo pač morali umakniti drugam, da bodo lahko nadaljevali svoje telesnovzgojno udejstvovanje. Kakor nalašč bo jutri Glazija za zaključek doživela borbe, kakršnih najbrž še ni ves čas, odkar služi sportnim svrham. Jutri bodo zbrani na njej v plemeniti medsebojni borbi najodličnejši slovenski in hrvatski atleti, ki bodo skušali dati iz sebe vse za dosego najboljšega uspeha. Prijave, ki so prišle za to tekmo vanje, so izredno številne. Iz Zagreba bodo prišli Kotnik, naš novi rekorder na 3000 in 5000 m, dalje Markušič, Krakar in Jurek. Iz Ljubljane je javila Planina svojo elito s Koširjem, Mavsarjem in Kilnarjem na čelu, dalje Ilirija z inž. Stepičnikom, Račičem, Oberskom in svojo dosedaj nepremagljivo štafeto ter Primorje v Kienom in Gojkovičem. Mariborski železničar pošlje tudi lepo število tekmovalcev z Zorkom, ki bo skušal doseči svojo najboljšo znamko v skoku v daljavo, nadalje s Hladetom, Gracijanskim in drugim ter Maratom s Lončarovičem, ki je že v Celju, ter Lužnikom, Smerdelom in še nekaterimi. Da ne bodo manjkali tekmovalci jeseniškega Bratstva, je tudi poskrbljeno. Celje bodo zastopali njegovi najboljši, kakor Goršek, Pleterski, Urbančič, Hanza, Agrež, Reberšek, Kodre in drugi. Torej bo res zbrano vse, kar danes nekaj pomeni pri nas v atletiki.

Za tekmo vanje je pripravljeno vse, da bo prireditelj potekla v najlepšem redu. Ker bo prireditelj propagandnega značaja, bo tudi vstopnina temu primerna. Otroci do 14 leta imajo prost vstop.

Celjane vabimo, da se polnoštevilno odzovejo in se s svojo navzočnostjo oddolžijo SK Celju, ki je poskrbel za tako redko prireditelj. Pričetek tekmo vanja bo točno ob 9.30 dopoldne.

— **Pletarsko domačo obrt** bo izvrševal na pol slepi domačin g. Suštar Milan v Zagorju in prosil blagohotne naklonjenosti.

— **Težke smrti** je umrl 50 let stari Jože Stupnikar, ki je bil zaposlen pri rudniku, stanujoč v vasi Topolcih. Pred leti se mu je pri padcu z avtomobila, na katerega se je obesil ubil edenček, marljivo učenček Joško, kasneje sta z ženo zgradila še drugega otroka, za katerima sta oba silno zalovila in je posebno žena zbujala mnogo sočutja. Pokojnik je bil zadnje čase telesno in duševno strl, lotila se ga je poleg tega še huda bolezen, kateri je končno podlegel. Zapišča neotlažljivo ženo, ki ji izrekamo naše toplo sožalje.

Ksenija Tulajeva:

Pod težkim sumom

Bogata večerja, ki jo je priredil premožni industrijalec Anderson v proslavo zaroke svoje hčere, se je razvijala živahno in veselo. Diskretno osebe je nosilo na mizo izbrana jedila in izborno pijačo gostom iz bogatih industrijskih ter uglednih umetniških in vojaških krogov. Gostitelj, navdušen zbiralec starih novičev, se je med gostitjo pobahal z dragocenim novičem. Na videz je bil to neznamen srebren kovanec, ki pa je imel neizmerno vrednost. Bil je malone unikat, ki so ga poznali samo še v treh primerkih v muzejih in pa v štirih primerkih v rokah zasebnih lastnikov.

Anderson je izročil kovanec svojemu sosedu, da je krožil okrog mize. Večina gostov, v kolikor niso bili sami zbiralec starih in redkih novičev, si je ogledala kovanec samo zato, ker je bil tako redek po neznamnem številu primerkov, kolikor jih je bilo še na svetu.

V družbi, kakor je sam gostitelj vedel, so bili pa tudi dobri poznavalci starih novičev in tem je bil v prvi vrsti namenjen za najnovejši plen tovarnarja Andersona, da bi jih z njim presentil. Med njimi je bil tudi bogat

trgovec iz Argentine, lastnik dragocene zbirke starega denarja. Mudil se je pravkar na trgovskem potovanju na Svedskem.

Med večerjo se je pogovor gostov zopet zasukal drugam in na dragoceni noviči bi bili povsem pozabili, če bi se ne bilo zgodilo nekaj povsem nepričakovanega.

Dragoceni novič, ki je jel krožiti iz rok njegovega lastnika med gosti, se je naenkrat izgubil. Čim ga je namreč gostitelj omenil, ga ni bilo mogoče najti. Nihče ni vedel, kdo ga je zadnji imel v roki in kdo ga je potem izročil naprej.

Služabniki in gostje so se udeležili vnetega iskanja, toda zaman. Gostitelj ni mogel spraviti zabave v prejšnji tir, čeprav si je prizadeval prikriti neprijetni vtis, ki ga je bila napravila nanj izguba tako dragocenega noviča, kakor na vse navzdoč. Ta čas, ko je služinčad pospravljala z mize, je nekdo krepko pozvonil z nožem ob čašo. Tako je polkovnik Joensen, star samec s košatimi sivimi zalisci prisilil goste, da so umolknil. Vstal je in nagovoril prisotne z resnim glasom takole:

— Spoštovana gospod! Morda se vam bo zdel mogoč predlog nekoliko trd. Oprostite, na vas se obrača star vojak. Novič se je izgubil tu za mizo, med

nami, o tem ni dvoma.

Pri vsi taktosti našega gostitelja se ne morem otresti vtisa, da je nekdo izmed nas novič ukradel. Oprostite mi te besede! Služinčad ne prihaja v poštev. Za te ljudi je taka stvar brez pomena. Zato predlagam telesno preiskavo vsakega izmed nas. Z obraza našega gostitelja in njegove soproge čitam odločne znake protesta, kakor tudi v obrazov nekaterih izmed vas. Priznati pa morate, da je to edina pot, ki jo moremo ubrati. Preiskavo dam bo ljubiznivo prevzela spoštovana gostiteljica, gospodov pa gostitelj sam.

Po tem nagovoru je povzel besedo gostitelj. Toda njegovo prizadevanje, da bi nekoliko ublažil neprimeren način ugotovitve, da je izginil novič, ki je bil njegovo veliko vrednost sam označil, je izzvenelo v prazno. Prvotni odpor, ki se je bil pokazal pri nekaterih proti preiskavi, je takoj izginil in vsi so bili s tem zadovoljni.

Lahko si pa mislimo presenečenje vseh gostov, ko je naenkrat vstal bogat trgovec iz Argentine in izjavil, da se ne bo podrgel preiskavi iz razlogov, ki jih ne more povedati. Obljubil je, da ne bo zapustil hiše svojega gostitelja, dokler se dragoceni novič ne najde. Telesno preiskavo je pa odločno odklonil.

Umrla nam je naša najvse ljubljena soproga, mama, stara mama, tača in teta, gospa

Lazar Antonija

roj. Leban

po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vero.

Na zadnji poti jo spremimo v nedeljo, dne 1. septembra 1940 ob 4. uri popoldne z žal, iz kapelice sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu k večnemu počitku.

Ljubljana, Kal, dne 30. avgusta 1940.

Zalujoči ostali:

Andrej, soprog; Albina por. Schoss, Berta, Ida, Zora, hčerke; Ferdo, Milan, sinova; Jelka Lazar, roj. Batjel, snaha; Schoss Karel, zet; rodbine: Batjel, Schoss, Leban, vnuki in vnučkinje ter ostalo sorodstvo.

Nastala je mučna tišina. Sum, da je ukradel novič argentinski trgovec je bil tem težji, ker je bil mož sam zbiralec redkih novičev. Nekaj gospodov in dam je hotelo takoj zapustiti družbo, gostitelj in njegova soproga sta bila vsa obupana, nevesta se je pa malone zjokala zaradi neprijetnega dogodka, ki je pokvaril vso gostitjo. Kar je prihitel stari sluga povedat, da se je novič našel. Našli so ga v kuhinji, ko so pomivali posodo. Prijel se je bil dna vinske čaše.

Seveda se je razpoloženje gostov takoj zboljšalo. Zopet je zavladala prejšnja družabna zabava, med katero je gostitelj sam vprašal argentinskega trgovca, zakaj je odklonil telesno preiskavo. To je čisto enostavno, je odgovoril trgovec. Gospod gostitelj, mimogrede rečeno moj zelo dober prijatelj, me je prehitel, ko se je danes pobahal s svojim dragocenim novičem. Hotel sem sam storiti to po gostitji, ker spadam med redke ljudi, ki so tudi v posesti takega noviča. Imam ga celo pri sebi.

Pri teh besedah je potegnil iz žepa škatlico in vzel iz nje drugi primerek pogrešanega noviča.

II. obrtniška tombola v Kranju

v prid »OBRTNEGA DOMA«
bo dne 8. septembra t. l.

Zbranih je že nad 35 tombol in nad 500 drugih dobittkov. Dobitki bodo razstavljeni od 1. — 8. sept. t. l. v tukajšnji telovadnici. — Tablice se le po 4. — 8. dn, preskrbite si jih!

Kadar ugašajo filmske zvezde...

Koliko zaslužijo filmski igralci in igralki — Ali morejo kaj prihraniti, če imajo zelo velike dohodke?

Ne pripeti se pogosto, da izve občinstvo resnico o razmerah in možnosti zaključka filmskih igralcev in igralk v Hollywoodu. Pretiravanje in senzacija so namreč podlaga filmske industrije. Vendar se pa nekaterim novinarjem včasih posreči nekoliko odgrniti zastor, zakrivajoč dejanski položaj in točne številke. Filmske igralki in igralci bi lahko razdelili v več skupin: mladostni predstavitelji, navike, moške zvezde, ženske zvezde, igralci starih vlog in otroci.

toliko, da porabijo malone vse svoje dohodke. Slava in uspehi komikov so odvisni skoraj izključno od filmov, ki v njih nastopajo. V. Heeler in Buster Keaton sta izginila, ker njuni zadnji filmi niso bili dobri. Sicer pa zaslužijo predstavitelji komične vloge v filmu, ki je privlačnost sezone, med vsemi filmskimi zvezdami največ. Lahko ustanovi lastno filmsko družbo in zasluži 100.000 dolarjev, kakor se je to posrečilo Haroldu Lloydju.

Filmski otroci imajo kratko, toda dobro donosno življenje. Shirley Temple je začela s tedensko plačo 50 dolarjev, zdaj ima pa 4.000 dolarjev tedensko in pri filmu ostane najmanj še leto dni. Čeprav ji je komaj 10 let, ji je bila že davno dolžna dijeta. Mlečne zobke je že izgubila in pri filmanju si je morala pomagati z umetnimi. Ko se poslovi od filma, bo imela lepo premoženje. Imela pa ne bo nobenega upanja, da bi se mogla vrniti k filmu. To se ni posrečilo še nobenemu filmskemu otroku. V najboljšem primeru bi lahko priložnostno nastopala v varietej. Spomnimo se Jacki Coogana ali Baby Peggy in mnogih drugih. Samo pri Freddie Bartholomeju je možnost, da postane izjema v pravilu, kakor kaže s svojim razvojem.

Starejše zvezde, kakor je May Robsonova ali Lewis Stone, bodo lahko služile ti-sočake dokler bodo hotele. Take zvezde so vsaki filmski družbi dobrodošle. Njihovi dohodki znašajo med filmanjem 30.000 dolarjev tedensko, kar znaša okrog 2.000 dolarjev tedensko v delovnem letu 40 tednov.

Kaj se pa zgodi s filmsko zvezdo, ko začne bledeti? To je zelo žalostno poglavje. Dobro ga opisuje M. Selsnik, agent mnogih slavnih filmskih zvezd, na primeru filmske igralki splošno znanega imena. Ob koncu svoje slave je zaslužila skoro dve leti 5.000 dolarjev tedensko. To je lep denar. Še preden ji je pa potekla pogodba, je začela njena slava pojemati. Zato pogodba ni bila obnovljena. Šest ali sedem tednov si je prizadevala skleniti pogodbo pri drugem ateleju, pa ni šlo. In tedaj za tednom je težje pojasniti svetu, da počiva prostovoljno. Slednjic je pisala Selsniku, naj pride k nji. In njemu se je posrečilo preskrbeti ji ponudbo na 50.000 dolarjev za 12 tednov. Zgledal se je pri nji, čakaj jo je pol ure, potem jo je pa zagledal vso in krzno in draguljih. Najprej je zaslišal običajno frazo, da so skovali proti nji umeten odpor. Ko ji je pokazal ponudbo, se je razjezila, da ji niti v sanjah na misel ne pride sprejeti jo. In Selsnik se je filozofsko poslovil.

Čez dva meseca je poslala znova ponj, toda tedaj je bila ponudba padla že na 25 tisoč dolarjev. Ogorčenje se je ponovilo in filmska zvezda se je napolnila v New York k gledališču. Ob prihodu jo je spre-

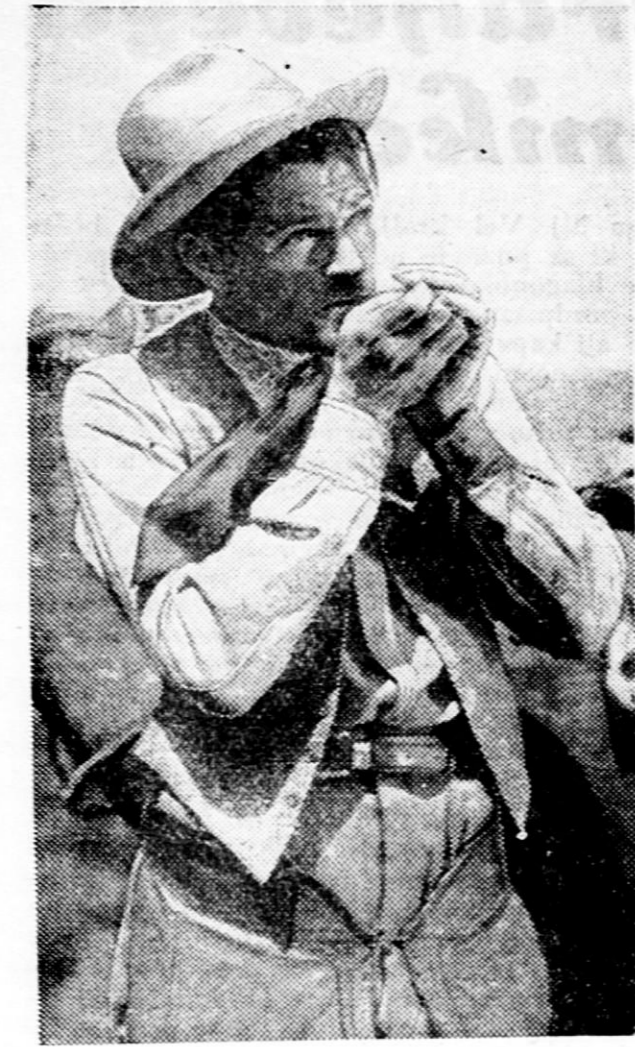
jela velika množica, kajti New York kar nori za hollywoodskimi filmskimi igralci-tudi ko njihova slava že blede. Stanovala je v najlepšem hotelu in vse jo je obkroževalo. Omamljena po dozdnevni popularnosti je pisala Selsniku, da je trdno prepričana, da je on zakrivil vse s svojo neročnostjo. Takih pisem je pa agent vreden in zato je romalo v koč. Toda filmski igralci, ki je hotela prevzeti glavno vlogo v gledališču na Broadwayu, se to ni posrečilo. Zato se je napolnila v Evropo, kjer je šest tednov res žela slavo. Že je upala, da njena zvezda še dolgo ne bo zatnila.

Shirley Temple

Z luksuznim parnikom se je vrnila v Ameriko. V newyorškem pristanišču jo je sprejela množica reporterjev. Bila je vsa srečna, misleč, da objavi drugi dan vsi listi njeno sliko. Toda lahko si mislimo njeno razočaranje, ko so priobčili newyorški listi naslednjega dne samo kratke beležke o njenem povratku nekje na zadnjih straneh. To je bila pogrebna pesem njene karijere.

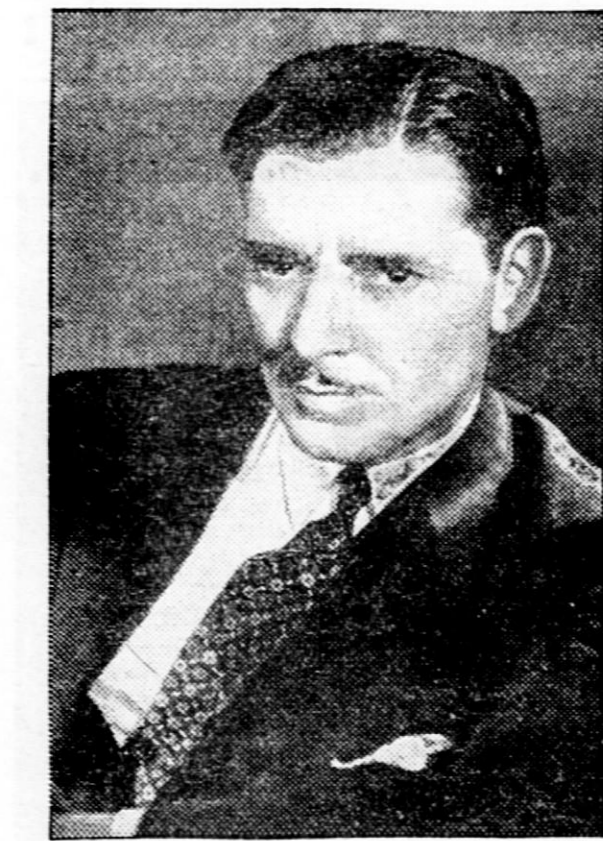
Enaka usoda zadene tudi mnoge filmske igralki. Ti se vračajo v Hollywood in dočim so imeli poprej v ateleju največje garderobe, morajo biti zdaj zadovoljni, če lahko kot statisti zaslužijo nekaj dolarjev. Pogosto morajo celo prositi svoje tovariše, naj jim pomagajo z denarjem. Tate prošnje so večinoma uslišane, saj ni nobena filmska zvezda zavarovana pred bedo. Prej ali slej pride vsaka v stisko, ko potrebuje tuje pomoči.

Gary Cooper

Mladostni predstavitelj, kakršen je Mickey Roney, začari nenadoma liki meteor in zatonje najpogosteje v petih letih. Začenja s prejemki okrog 300 dolarjev tedensko in z vsakim letom se zvišuje njegova tedenska plača približno za 100 dolarjev, tako da prejema v zadnjem letu do 1.000 dolarjev tedensko. Če so pa njegovi filmi izredno uspešni, ni izključeno, da družba na predlog njegovega agenta njegovo staro pogodbo razveljavi in mu takoj poviša plačo na 2.000 do 3.000 dolarjev tedensko. Povprečno porabi tak igralec zase tedensko okrog 400 dolarjev.

Moške zvezde, kakor so Gary Cooper, William Powell, Ronald Colman in drugi ki imajo obraze že nekoliko nagubane, se lahko drže tudi 15 ali 20 let pri plačah 3.000 do 5.000 dolarjev tedensko. Njihovo delovno leto šteje najmanj 40 pogosto pa tudi 52 tednov. Navke so lahko srečne, če dobe 2.000 dolarjev tedensko. Njihovo filmsko življenje je zelo kratko. Spomni-

Ronald Colman

mo se Mary Brianove, Betty Bronsonove, in drugih. Kdo ve kaj zdaj o njih? Samo Mary Pickfordova in Jeanneta Gaynorova sta se obdržali. Ženske zvezde kakor so Greta Garbo, Mariena Ditrich, Katarina Hepburnova, Jeana Crawfordova in Marie Oberonova so dosegle kot gledališke igralki malo ali pa sploh nič uspehov. Večina izmed njih nima gledaliških izkušenj. Njihova slava traja največ 10 do 12 let, toda za nakit, krzno in obleko morajo potrošiti

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Grof de Ferneuse je odgovoril: Dobro, to me še bolj veseli. Med nama se torej pričinja odkrit boj. Vedite, da pojdem povsod tja, kamor pojedete vi. Kar storite, storim tudi jaz ob vaši strani. In če odkrijete vprico mene to kar morate sporočiti v Evropo, se spoprimej z orožjem v roki z vami za to. Tisti naju, ki se polasti dragocenega prstana, bo moral priti do njega čez truplo svojega nasprotnika.

Pri teh besedah svojega sina je grofica vzkliknila:

— O junaški Herve, ubogi moj otrok. Nisem mislila in nisem te hotela poslati v tako borbo. Zakaj se nisi obrnil na pomoč na policijo. Zakaj nisi poslal za tem človekom vohunov? Dejali so mi, da se za denar v tej deželi vse dobi. Sicer se je pa moral zdeti ta mož sumljiv oblastem samim.

— Obrniti se na policijo — je ponovil Herve smeje. — O, mati, vi ne poznate te dežele, kjer

Nov medij ali nova sleparija?

Čudni pojavi v hiši Bellove rodbine v Ameriki

Nekaj mesecev je tega, ko so presenetili Bellovo rodbino v Ameriki čudni pojavi. Pohoščeno se je jelo premikati, vrata so se sama odpirala in zapirala, slišalo se je trkanje, razbijanje itd. Kmalu se je izkazalo, da se je vse to dogajalo samo, če je bila doma 13-letna Bellova hči Alice, kakor da so strahovi držali nje. Spiritistični in okultni krožki so se zelo razveselili, ko so zvedeli za te pojave. Končno se je torej zopet pojavil nov medij. Številno medijev zadnje čase namreč občutno pada in vendar se da dobiti zveza s skrivnostnim onostranstvom samo z njihovo pomočjo. Med raznimi odposlanci tajinstvenega zagrobnega življenja se je pa našlo sčasoma mnogo sleparjev. Izkazalo se je od njih, da bodisi sami ali pa njihovi impresariji ljudi varajo.

Tako je vzbudil veliko pozornost primer medija, ki je o sebi trdil, da čuti magnetično izžarevanje. V posebnem zavodu stockholmske univerze so delali s tem medijem poskuse več tednov. Posadili so ga v bližino ogromnih elektromagnetov v drugem krilu poslopja so pa vključili zdaj ta zdaj oni magnetični aparat. Medij je vedno točno povedal, iz katerega prihajajo magnetični žarki, čeprav njih normalen človek sploh ne čuti. Zdelo se je, da ima dotični človek nadnaravno lastnost, ki se ni pojavila še pri nobenem drugem človeku.

Tedaj je pa prišlo nekemu na misel dati dozdnevna medija röntgenizirati. In izkazalo se je, da ima v želodcu železno kroglico. In medij je priznal, da pred vsakim poskusom požre tako kroglico, ki se med poskusom pomika proti aparatu. Tako

je lahko po svojih občutkih sklepal odkod prihajajo magnetični žarki. To je samo po sebi drzno delo, toda nobeno nadnaravno čudo. Če bi tega ne dokazovala cela vrsta znanstvenih aktov, bi niti ne verjeli, da je kaj takega mogoče.

Med mediji se pojavljajo izredno spretni sleparji, akrobati in ljudje govoreči s trebuchom. Ti znajo potegniti za nos še tako previdne učenjake. Res so tudi mediji, ki se jih ni posrečilo razkrinkati in ne bilo bi prav smatrati za sleparja vsakega, kdor ima sposobnost okultnih pojavov. Toda po sedanjem stanju znanstvenega proučevanja moramo biti do takih ljudi nezaupljivi. To je očitno dalo okolici Alice Bellove pobudo, da so takoj razpisali 10.000 dolarjev nagrade tistemu, ki bi dokazal da gre za sleparijo, ko so sklenili javno demonstrirati njene skrivnostne zmožnosti.

Vprašanje izplačila te nagrade pa še ni postalo aktualno. Ne zato, ker bi se ne bilo posrečilo dokazati, da gre za sleparijo, temveč ker kletica ne nudi nobene prilike, da bi se ljudje prepričali kaj je z njo. Skrivnostni pojavi v zvezi z njo so namrekar prenehali in učenjaki iz New Yorka, ki so se zarimali za nje, morajo zdaj čakati prekriznih rok. Kdaj bo začelo v Bellovi hiši zopet strahiti.

TEGA PA ŽE NE

— Če se hočeš rešiti svojih denarnih težkoč, morda vsaj nekaj časa živeti v mekih svojih dohodkov.
— V mekih svojih dohodkov? — Teza pa že ne. Sem sicer siromašen, toda tako slabo se mi še ne godi.

človeško življenje ničesar ne pomeni, kjer si kroji pravico vsak sam. Red vlada tu samo na videz. Na moža, ki vam je obljubil zvestobo se lahko zanesete, pa naj bo še tak siromak. Če vam pa drugi prišeje smrt in čeprav spada med belokožce, mu nikar ne hodite na pot. Ne hodite v hišo, če vidite njegovega konja privezanega pri vratih.

— Kaj pa sodniki? Pravica?

Herve se je nasmehnil in nadaljeval svoje pripovedovanje:

Med njim in Mathiasom Gaelom so se odigravali dogodki tako kakor je bil mladenič dolotil. To je bila borba prebrisanosti in nasilja. Vsak je imel okrog sebe svoje Indijance, hrabro in čuječo stražo. In vsaka straža je bila pripravljena braniti svojega gospodarja do zadnje kaplje krvi in služiti mu do zadnjega diha.

Indijanci niso delili z grofom de Ferneusem pomislekov glede vohunstva in nihče ne zna vohuniti tako imenitno kakor Indijanci. Eden je prinesel nekega dne Herveju trak papirja, nad katerim je dolgo videl belega nasprotnika razmišljati in nekaj ččkati. Ta listek vržen v ogenj pod milim nebom, potem pa napol sežgan, odnesen po vetru, je prišel končno Indijancu v roke. Pol dne in vso noč je moral čakati na preži, da se ga je polastil.

Ta papir je bilo prvo, kar je Herve poiskal, ko se mu je vrnilo zdravje. Našel je nedotaknjena v svoji torbici. Njegovi gostitelji se ga niso bili dotaknili, kakor se niso bili dotaknili kraj njegove ležečih bankovcev.

Dekleta, ne kadite

V Ameriki imajo ligo proti kadilkam. Tam je namreč med ženskimi svetom kaj silno razširjena. Statistiki so izračunali, da 60% Američank kadil in sicer 35% še strastneje od moških. Zato je liga pokrenila borbo proti kajm med ženskimi svetom. Oglasili so se pa nekateri, ki pravijo, da se kajja ni tako razširila v zadnjih letih, temveč da so kadilce že davno poprej skrivali, dočim kade zdaj javno.

Liga deli po ulicah, parkih in kinematografih letake, s katerimi svari ženske pred škodljivimi posledicami nikotina. V prvi vrsti jih opozarja, da kajja škoduje koži. — Ne kadite, gospodična, — je rečeno v letaku, če nečete izgubiti svežosti svoje polti, zlasti pa rdečkaste nadiha, ki je

tako všeč moškim in ki vam ga tako zavidajo vaše najboljšje prijateljice. Omožene žene pa svari liga, da kajja škoduje potomstvu. Tudi medicino kliče na pomoč, in opozarja na dejstvo, da je rak v ustni duplini pogosto pretirana kajja cigaret. Kajja baje uniči žensko mikavnost. Ženske, ki mnogo kade, postanejo po svojem vedenju in nekoliko tudi po zunanosti podobne moškim. Kadile naj bi samo stare ženske in še te bi pipe.

Abraham Lincoln je dejal, da je cigara »duhteč plevel«, ki dela na enem koncu ogenj, na drugem pa norca. Sviri je pred nikotinom moške, nikoli pa ni pomislil na to, da bodo začele strastno kaditi tudi ženske. V Ameriki kade študentke tudi na predavanjih na univerzah in za ligo proti kadilkam se prav nič ne zmenijo.

Slon in njegova psihologija

Nekaj zanimivosti o živalskih možganih — Primer izrednega slonovega spomina

Ali imajo sloni pamet, ali pa se o njih nezanesljivo pripoveduje to, kar v praksi ni bilo dokazano? Čujmo, kaj pripoveduje o tem cirkuški strokovnjaki. V cirku so sloni še vedno velika privlačnost. Zoolog čeni slonovo prebrisanost in izkušnje, ki jih ima ta debelokožec kot zanimiv ostanek iz davnih časov naše zemlje.

Človek, ki se ukvarja s sloni, ve, da se ne najdeja med njimi dva enakega značaja. Slon se tudi zelo hitro izpreminja. Zdjaj je dobre volje, miren in prijazen, naenkrat se pa njegovo razpoloženje izpremeni pod vplivom razočaranja ali bolečine. Slon se razjezi in postane nevaran. To pa se zgodi le, če koleba v razpoloženju, ali če prehaja njegova pamet v blaznost. V takih primerih izgubi smisel za pravico in brezpravje, ukoreninjeno v njem, kakor v nobeni drugi živali.

V nekem cirku so imeli indijskega slona, ki mu je bilo ime Tom. To je bil prvi slon, ki je znal balansirati na debelih vrvi. Pozimi, ko cirkus ni deloval, je bil Tom zaprt v svoji staji. Toda slon ne pozna nič lepšega in prijetnejšega od izprehoda. Tri dni je Tom pazil, kam obesa njegov čuvaj ključ od staje. Potlej ga je pa skozi okno snel, odklenil vrata in se klatil vso noč okrog. Od tistega dne je ključ pogosto izgubil in navadno so ga našli pod slonovo nogo. Slonu se je zdelo, da je tam ključ najbolj na varnem.

Iz Indije in Ceylona čitamo pogosto zelo zanimive zgodbe o maščevalnosti slonov in njihovem dobrem spominu, če gre za to, da se slon maščuje za brezpravje. Nasprotno pa mnogi evropski in ameriški dreserji slonov zanikajo, da bi se slon odlikoval s posebnim spominom. V tem pogledu imajo baje sloni enako lastno kakor človek, emi se spominjajo vsega, emi pa ničesar.

En slon je že čez osem dni pozabil, da ga je človek držal. Pač se je pa v nekem ameriškem mestu pripetilo nekaj izrednega. Cirkus je priredil predstavo sprevid svojih živali. V množici gledalcev je stal krojač, ki je zbedel mimoidečega slona z iglo v hobot. Ko je čez tri leta cirkus nastopal v tistem mestu, je slon potegnil s hobotom iz množice gledalcev svojega krojača in udaril trkrat z njim ob tla tako, da je pri pritč izdihnil.

Ta slon je imel torej izredno dober spomin.

Sloni imajo pa tudi humor in se radi uče stvari, ki jih veseli. V nekem evropskem cirku so imeli dolga leta slona Barnaya, ki ni nikoli delal nič drugega, nego nosil pri gradnji cirkuškega šotora material in pomagal prepeljavati vozove.

Pri večerni predstavi se je slišala godba tudi v stajo starega slona, in čuvaj je nekoga dne slučajno opazil, kako slon točno po taktu pieše. Nihče ni vedel, kdo ga je naučil piešati. Od tistega večera je slon nastopal tudi v maneži. Nekdo mu je podaril pihalno harmoniko in slon je navdušeno pihal na njo, kadar se je dolgočasil ali jezil. Zdelo se je, da se tako tolaži ali kratkocasi.

Poznavalci slonov so pa tudi pogosto opazili, da sloni na stara leta pozabijo vse, česar so se prej naučili in da niti pott domov ne najdejo več.

Moč človeškega pogleda

Da more osredotočen človeški pogled ukrotiti divjo zver je splošno znano. Pristaši telepatije trdijo, da vpliva človeški pogled magnetično tudi na daljavo in prisili recimo daleč od nas sedečega človeka, da se obrne proti nam. Prof. Titchener je skušal niti dokaz za to trditve in dognal je, da slon ne gre za pojave telepatije. Po večini smo vsi več ali manj nervozni in neprestani nemir nas sili zanimati se za vse, kar se godi okrog nas in za nami. V javnih lokalih ali v gledališču pred predstavo in v odmorih se ženske neprestano dotikajo svojih frizur, popravljajo si rese svojih oblek in se obračajo zroč čez ramena na svoje hrbte. Moški si popravljajo ovratnike, samoveznice, itd.

Te običajne kretnje smatrajo zagovorniki telepatije za pojave, povzročene po uprth pogledih zdaj sedečih ljudi. Pogosto obračanje glave človeka v množici ali na zborovanju bi se dalo tudi pojasniti z atavizmom, z znakom, ki se je pojavil pri prednikih in silil človeka, da je neprestano pazil, da ga kdo ne napade od zadaj. Posledica tega je, da pogosto obračamo glavo nazaj, ne da bi se tega zavedali, in samo družabna vzgoja zahteva od nas ali manj ta gon čuječnosti.

Obračanje glave torej sploh ni odvisno od privlačnosti pogleda drugega človeka. Povsem naravno si lahko tudi pojasnimo občutek utrujenosti in tesnobe, ki jo začutimo v nekaterih mišicah, če sedimo v

večji družbi in ki si ga marsikdo razlaga s telepatičnimi vplivi. Zadostuje recimo misliti intenzivno na bolečino, ki bi lahko nastala v tem ali onem delu našega telesa, pa že začutimo draženje ali utrujenje v mišicah dotičnega uda. Tako misli o vplivu telepatije sloveči strokovnjak prof. Titchener.

V kopalni obleki pri predavanju

Na razne prismoledje našletimo navadno samo v ameriških filmih. Toda tudi resnično življenje v Ameriki ne pogrša takih zgodb in prigod. Seveda so senzacija željnimi ameriškim novinarjem navadno dobrodošle, da poinjo z njimi stolpce svojih listov.

Eno takih prigod je doživela nedavno newyorška univerza. Slušaateljica etikete in logike Schafer Rhoda je prišla na predavanje gospodarstveni profesor je slušaateljica slika plašč in sedla v prvo klopi v moderni kopalni obleki. Pripomniti je treba, da je slušaateljica zelo mlada in lepa. Profesor je pa strog moralist in zato jo je takoj zapodil iz predavalnice. Slušaateljica je pa na hodniku izjavila svojim tovarišicam, da se bo pritožila na dekanat proti profesorjevemu staromodnim metodam. Dotični profesor je namreč med nekimi predavanjem primerjal ženske s čredo ovac. Ona je pa hotela s svojim nastopom dokazati, da je neustrašena nositeljica ženske individualnosti.

— Kaj pomeni ta ravna črta, zarisana v enaki razdalji od drevesa in zaključena v dolini sami na kraju, označenim s križcem.

— Mislim sem, — je odgovoril Herve, da kaže ta črta, zarisana po označbi markiza de Valcora ali po načrtu, ki ga je bil že izdelal pot proti iskani grobnici. Jaz in vi, oče moj, dobro veste, da je bilo treba najti grob... grob, ki je vanj morilec pravega markiza zakopal svojo žrtev in ki se je njegovo lego dobro zapomnil. Ta grob je bilo treba najti s pomočjo znakov. Zakaj? Kakšna previdnost je bila tu potrebna? Kakšna slutnja je govorila za to? To ni važno.

— Treba je bilo v prvi vrsti najti Indijance, ki so pomagali pri tem zločinskem delu, — je pripomnil menih. Zločinec gotovo ni delal brez pomoči.

— Kaj mislite, da sem zanemarljivo iskanje? — je odgovoril Herve živahno. — Toda kako naj bi bil dosegel pri tem cilj? Minilo je bilo že nad dvajset let. Cas je dolg, pragozd neskončen. Sicer pa noben Indijanec nikoli ne izda svoje tajne.

Menih je vprašal: Kako ste končno uresničili ta načrt, ki vam je označeval celo kraj, kjer je hotel Mathias Gael odkopati zemljo? Ta križec gotovo označuje zadnji cilj.

— Kako sem uresničil ta načrt? Morda dvomite o tem! — je vzkliknil Herve, zroč na mater in meniha. — Odšel sem s svojo četico odločnih mož v to dolino, ki je nudila s svojo divjo samoto pravi okvir za tako dramo. Tam sem že našel Mathiasa Guela z njegovimi ljudmi na delu.

— Evo tu je ta košček papirja — je dejal grof in ga razgrnil pred Eudoxijem in svojo materjo.

— To je načrt, — je dejal menih, — in zelo jasen je.

— Meni se zdi še jasnejši, — je pripomnil Herve, — ker poznam dolino, ki jo označuje ta krivulja. Ze nekaj časa se je potikal Mathias Gael po tej dolini med Renaudiosom, glavnim mestom Valcorije in prvimi grebeni And. To je ozka dolina, nekakšen prekop med gozdnim in gorskim pasom. Na eni strani segajo drevesa do roba. Na drugi strani pa stoji gole skale. V teh skalah se dvigajo na površje žile železnega sulfida, v obliki rdečih lis.

— Ah, tako je to — ga je prekinil Eudoxius. — Zdjaj pa že razumem, kaj pomenita na risbi besedi: krvav kamen.

Naziv je točen. Na tem mestu na belkasti skali se pozna nekakšna škrlatna sled, o kateri bi človek res mislil, da je velika mlaka krvi.

Na nasprotni strani doline pa stoji čudno drevo, sodeč po besedah in znamenju, ki jih gotovo tolmačim pravilno.

Herve se je znova lotil razlage:

— Da, tam stoji orjaško drevo. To je eucaliptus, tako staro in mogočno drevo, da zasluži svoj sloves, ki ga tudi uživa v tej deželi orjaške vegetacije, kjer pokriva včasih en sam bombažnik s svojo sencno dober hektar. Pogled nanj preseneti človeka tembolj, ker je naokrog zelenje zelo redko in kjer se komaj še drži v kamnitih tleh.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekljuti. izjave oeseda din 1.— davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej
Najmanjši znesek 8.— din

50 različnih modelov dvookolov
IZ LARNO METALURGIJSKIH OBLIKOV
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Grafolog
F.T. KARMAH
v LJUBLJANI
OBISKE SPREJEMA
OD 9-12, 3-7 URE
v HOTELU „SOČA“
SV. PETRA CESTA

ČEVLJE
v modi, kvaliteti in najnižji ceni vam nudi trgovina
»EDO« čevlji
Vošnjakova 2 (Gospodstvska c. št. 12) 1992

Poslužite se malih oglasov
v
»Slov. Narodu«
ki so najcenejši!

MEDJSKE TOPLICE
pri Zagorju
termalno kopalnišče in letovišče 28° C topla akvaterma, bazeni na prostem, dobra in cenena oskrba, krasni izleti, penzija din 50.— do 55.—, 33. L.

TRAJNA ONDULACIJA
v vseh modernih frizurah proti garanciji za ceno din 35 Vam napravi salon »PIRC«, Ljubljana, Florjanska 6. 2003

FOTO-AMATERSKA DELA
izvršuje strokovno, hitro in poceni foto-ateljé Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

50 PAR ENTLANJE
azuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din
»Julijana«, Gospodstvska c. 12 in Franciškanška ul. 3. 4. L.

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14

ZA WEEKEND
ležalne stole, otomane in drugo praktično opremo najceneje pri tapetništvu

Egon Zakrajšek
LJUBLJANA
Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

TRAJNO ONDULACIJO
s 6-mesečno garancijo, v modernih frizurah, Vam napravi s najnovjšim aparatom. Cene nizke. — »Salon Merlake«, Sv. Petra c. 76. 1373

VAŽNO ZA VSAKEGA
Sedanjji težki časi zahtevajo zdrave žilve, zato pridite k nam in pijte mleko, jogurt, smetano. — Zajtrk, večerja, mlečna hrana. — Se priporoča mlekarna »Drama«. 2009

KLISEJE
ENO VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očiščeno din 14.—, čehano in kemično očiščeno din 25.—, 35.—, 55.—. Belo in sivo gosje perje in puh dobite najugodnejše pri »LUNA« — Maribor, samo Glavni trg 24-a.
VZORCI BREZPLACNO!

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, šivalni stroji, prevozniki tricikli pnevmatike. — Ceniki franko!
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovška 4

Strojno podjetje
R. WILLMANN — Ljubljana
SLOMSKOVA UL. 3. TELEFON 20-55
Beneški jarmeniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. — Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. Transmisijski deli, kakor osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. — Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. — Elektro-tovorna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. — Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. — Ponudbe brezplačno, na željo strokovnjaški obisk.

T. KORN
JAVNA TRGOVSKA DRUŽBA
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA 8
Centralne kurjave
Prezračevalne naprave
Vodovodne inštalacije
Sanitarne opreme
Naprava strelovodov
Stavbno, galanterijsko in okrasno kleparstvo
Krovstvo

Vsak, kdor želi kupiti mlin, naj si ogleda na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 9. septembra t. l.

JELTOM MLINE
v pogonu

ki meljejo vsako žito in izdelujejo tudi najfinjšo pšenično moko. Kapaciteta JELTOM mlinov je cca. 150 kg na uro. Plansichter-cilinder presejaja 4 vrste moke naenkrat. — JELTOM mlin ima vključene vse stroje, ki so potrebni v mlinarski stroki.

IZDELAVA in SAMOPRODAJA pri tvrdki
Jelenc Adolf & Tomažin, Ljubljana
Celovška cesta 49
trgovina mlekarskih, gospodarskih, obrtnih, industrijskih strojev in mlinov.

V paviljonu »H« na velesejmu v Ljubljani bomo razstavljali tudi mlekarske in šivalne stroje ter elektromotorje. V delo, montažo in popravilo vzamemo vsak valjni mlin!

Vabilo
na redni občni zbor
OKRAJNE POSOJILNICE V ORMOŽU
reg. zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši v ponedeljek, dne 9. septembra 1940 ob 13.30 uri v zadrugi prostori.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo g. predsednika.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1939.
5. Sprememba pravil v smislu novega zadrugnega zakona.
6. Odobritev proračuna osebnih in materialnih izdatkov za leto 1941.

V smislu § 29 zadrugnih pravil se vrši v slučaju, da občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, ob 14. uri drugi občni zbor z istim dnevnim redom in v istih prostorih, ki bo sklepčen pri vsakem številu navzočih zadrugnikov.

Načelstvo

Rimske Toplice
JUGOSLOVANSKI GASTEIN

ZDRAVI ŽIVČNE BOLEZNI, GIHT, ISLIAS, ŽENSKÉ BOLEZNI ITD. — PAVSALNE KURE PO ZELO NIZKI CENI. — PROSEKTI SE DOBJO PRI RAVNATELSTVU RIMSKE TOPLICE.

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod
Dovonuje posojila na menice in vknjižbe.

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči
Mestna občina Ljubljanska.

Špedicijsko podjetje **TURK** Prosto javno skladišče
LJUBLJANA
prevzema

Ocarinjenje uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnosti zaračunavanja carine in vse informacije brezplačno.	Prevažanje vsakovrstnega blaga, kuriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po nizki ceni.	Vskladiščenje raznega blaga kakor tudi pohištva v lastnem, mestne trošarine in uvoznine prostem javnem skladišču. Oskrba inkasno povzetij

Vilharjeva c. št. 33 (nasproti nove carinarnice).
Telefon: 24-59

Masarykova c. št. 9 (nasproti tovornega kolodvora). — Telefon: 21-57

Kotnikova ul. št. 12 (nasproti mestne elektrarne). — Telefon: 30-73

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
Ljubljana, Prešernova ulica 50.

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana

Podružnica Beograd, Uzun Mirkova ul. 10 — Telefon 29-154
Brzojavni naslov: Kredit Beograd.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkasno menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

Najboljši vodnik po radijskem svetu je
„NAŠ VAL“

Oglašuj male oglase v Slovenski Narod ker so najcenejši!

Sporadi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!
UPRAVA: Ljubljana — Kraljeva ulica 5.

Zahvala

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki so našo predobro sestro, teto, svakinjo, gospo

Marijo Češnik
trgovko in hišno posestnico

pokropili in spremili na njeni poslednji poti.

Predvsem iskrena zahvala prečastiti duhovščini, čč. Marijinim sestram, vsem zastopnikom raznih korporacij, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov.

Bog povrni!

Zalujoči

P I V O

LEŽAK

in

BOK

iz

pivovarne UNION v Ljubljani

se najbolje priporoča

PORTLAND CEMENT

- je najpopolnejši in najbolj ekonomičen gradbeni material, ki ustreza vsem zahtevam
- moderne gradbene tehnike in omogoča
- izvajanje najdrznejših stavbnih konstrukcij in najraznovrstnejših izdelkov

CEMENT A. D.

LJUBLJANA — BEOGRAD — ZAGREB — SPLIT

Elektrotehnično podjetje
BOGATAJ IVAN
Kongresni trg 19, poleg aunske cerkve

Izvršuje vse električne inštalacije
in popravila. — Trgovina in zaloga
vseh vrst inštalacijskega materiala.
Strokovno in solidno delo, nizke cene!

ELEKTRARNA
VINKO MAJDIČ
KRANJ

Dobrna
pri Celju

je odlično zdravilišče za srčne, živčne
in ženske bolezni, počitka potrebne!

Od 1. maja do 30. junija in od 1. septembra do
15. oktobra 20-dnevno pavšalno zdravljenje (avto-
busna vožnja Celje—Dobrna in nazaj, stanovanje,
prvovrstna hrana, kopeli, zdravnik in vse takse)
za skupno ceno din 1.100.— do din 1450.— (trije
razredi za državne nameščenice itd.)

oziroma
din 1300.—, din 1500.— in din 1650.— trije razredi
za vse ostale. Na gornje cene se zaračuna 10% dra-
ginjske doklade. Prospekti na zahtevo!

NA DEBELO! NA DROBNO!

Vrvarske lastne izdelke
kupite najceneje in najboljše pri
PRVI KRANJSKI VRVARNI
IN TRGOVINI S KONOPNINO

Ivan
N. Adamič
Ljubljana, Sv. Petra c. 31. Telef. 2441
Maribor, Vetrinjska ul. št. 20
Telef. 2454
Celje, Kralja Petra c. št. 33

šlita
volna, afrik
bičevniki, biči
juta (Hessian)
blago za pohištvo
motvoz, platno (gradel)
nepremočljive konjske plachte
konopnene in gumijaste cevi
ribje in gugalne mreže vseh vrst itd.
predpražniki, kokosovi in drugi, kokosove preproge

PRVI KORAK
skozi šolska vrata
v čevljih

Roto

39

2404-61000
Elastični, kot pero lahki čevlji za
gimnastiko. Izdelani so iz tenkega
finega usnja.
Otroški . . . . . din 29.—
Ženski . . . . . din 39.—
Moški . . . . . din 49.—

99

0924-64658
Okusno izdelani dekliski čevlji iz
boksa, z usnjenimi podplati. Pri-
kladni za vsak štrpaci.

59

5461-44801
Otroški čevlji iz rjavega mehkega
usnja, široke in udobne oblike. Pod-
plati so iz usnja.

49

8222-48002
Evo, dobrih čevljev za dečke, ki
mного hodijo. Izdelani so iz močnega
boksa, z neraztrgljivimi podplati.
Od številke 27 do 30 din 49.—
Od številke 30.5 do 34 din 59.—
Od številke 34.5 do 39 din 69.—

129

2605-96130
Moderni ženski čevlji iz finega te-
lečjega boksa v modri barvi, z okra-
som preko narta in usnjenimi pod-
plati.

59

5851-64806
Čevlji iz laka, z usnjenimi trpež-
nimi podplati. Okusni in praktični.
Od številke 19 do 26 din 59.—
Od številke 27 do 30 din 79.—
Od številke 30.5 do 34 din 99.—

69

4425-6543
Okusni ženski čevlji iz črnega
diftina, okrašeni preko narta z
lakom.

149

0635-44775
Sportni čevlji, modernega kroja, iz
telečjega boksa, z jezikom preko
narta. Prikladni za šolo in sprehode.

79

6962-44621
Trpežni in močni deški čevlji iz
boksa, z usnjenimi podplati in
petami.
Od številke 27 do 30 din 79.—
Od številke 30.5 do 34 din 99.—
Od številke 34.5 do 39 din 129.—

79

4444-44603
Praktični in čvrsti dekliski čevlji na
zaponi iz boksa, z usnjenimi pod-
plati in petami.

129

9237-64625
Udobni trpežni moški čevlji iz črnega
boksa, z usnjenimi kovanimi podplati
in petami.

149

1934-44646
Zelo močni deški čevlji iz boksa, s
širokimi petami in prešitimi usnje-
nimi podplati.
Od številke 34.5 do 39 din 149.—

7

»NESTASKO«
Din 7., 8., 9.— in 10.—
Močne bambazašte nogavice za šol-
sko dečo.

199

9929-64629
Elegantni moški čevlji iz finega črne-
ga ali rjavega boksa, z usnjenimi
na rom šivanimi podplati in usnjeni-
mi petami.

NARODNA
TISKARNA
LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Najbolj razširjena revija po radijskem
svetu je
„Naš val“

PUH ODEJE SEVER RUDOLF ima v zalogi
Marijin trg 2.

STAVBNA DRUŽBA d. d.
LJUBLJANA

Pisarna: Tyrševa c. 17, tel. 20-46
Obratovališče: Šmartinska c. 32, tel. 23-93
Opekarna: Vič, Cesta dveh cesarjev 114, tel. 26-46

Ustanovljena 1873
Kot stavbno in tesarsko podjetje projektira in gradi visoke in talne zgradbe vseh vrst
Ima obsežen inventar, lastne delavnice in pomožne obrate

Opekarna na Viču
proizvaja prvovrstno zidno in strešno opeko
za lastno porabo in za prodajo

Kamnolom v Podpeči
dobavlja znani podpeški lomljenec za kamnoseška
in zidarska dela

kakor za obloge, ograje, arhitektonske opreme vrtov itd.

Trgovina s stavbnim materialom

Izključno zastopstvo tvrdke »SANA« d. d. iz Zagreba za prodajo mavca v vsej
Dravski banovini.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Pjotr-Rasputin**
Ravljien: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

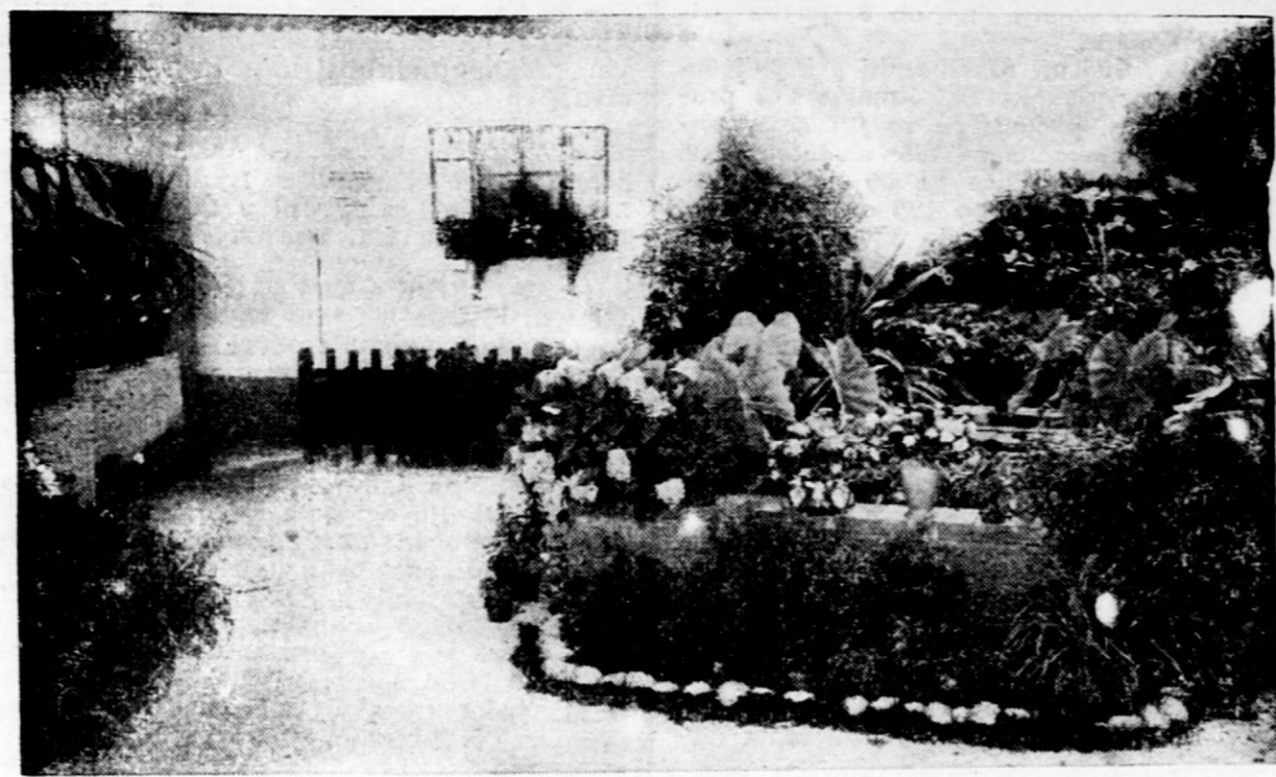
ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA * LJUBLJANA * GAJEVA ULICA 2 * TELEFON 21-75, 21-76, 21-77

Zopet so se odprla vrata našega velesejma

Danes dopoldne je bila v prisotnosti zastopnikov civilnih in vojaških oblasti svečano otvorjena jesenska prireditev Ljubljanskega velesejma

Razstava cvetja in povrtine bo na Ljubljanskem velesejmu od 31. avgustado 9. septembra

Ljubljana, 31. avgusta Današnja otvoritev velesejma je bila še tem radostnejši dogodek ker letos redne spomladne velesejmske prireditve ni bilo. Vsa naša javnost je pokazala po svojih številnih zastopnikih dopoldne na velesejmišču, da cenji prizadevanja tistih, ki so kljub vsem težavam omogočili sedanjo prireditev. Še nebo je bilo prirediteljem naklonjeno in med slovesnostjo pred uradnim poslopijem velesejma se je sonce razlilo na številno množico povabljenih gostov.

Sama slovesnost otvoritve je bila letos brez vsakega pompa; bila je tudi najbrž doslej najkrajša.

Zastopniki oblasti in drugi dostojanstveniki so se zbrali na velesejmu kmalu, da se je slovesnost lahko začela brez zamude ob 10. Kmalu po prihodu kraljevega zastopnika generala Ferda Janeža, ki ga je pozdravila godba, je stopil pred mikrofonom predsednik upravnega odbora ljubljanskega velesejma Avgust Praprotnik. Predvsem je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja generala Ferda Janeža, zastopnika vlade bana dr. M. Natlačena, knezoškota dr. G. Rozmana, komandanta divizijske oblasti div. generala D. Stefanoviča, načelnika ministrstva trgovine in industrije ki je zastopal trgovskega ministra. Trstenjaka, zastopnika vojnega ministra polkovnika A. Parčeta, zastopnika poštnega in finančnega ministrstva Žekoviča in Mozetiča, komandanta žandarmerije polkovnika Barleta, konzularni zbor, župana dr. J. Adlešiča, zastopnika zagrebške trgovinske zbornice podpredsednika Dragana Trstenjaka in tajnika Festiča ter številne zastopnike naših gospodarskih, kulturnih ustanov, organizacij itd.

Med številnimi odličnimi gosti je ob tej priliki zbudil posebno pozornost zastopnik poslanika SSSR Plotnikova Pavel Pravdin, ki mu je bila tudi poverjena naloga, da si ogleda našo velesejmsko prireditev.

Govor predsednika A. Praprotnika

Predsednik Praprotnik je orisal pomen sedanjega velesejma tako:

Letošnja pomlad razmere niso dopuščale, da odpremo naš Ljubljanski velesejme, ki je bil že popolnoma pripravljen. Danes smo v srečnem položaju da odpiramo jesensko razstavo Ljubljanskega velesejma, ki jo od početka imenujemo »Ljubljana v jeseni«. Odpiramo danes v nevspešnih časih Ljubljanskega velesejma. Dolgotrajna vojna, ki se vodi med največjimi vojaškimi in gospodarskimi silami, povzroča seveda v gospodarskem življenju, v trgovini, v obrti in v kmetijstvu velike motnje, kar je razumljivo, ker je vojna od početka segla v gospodarske temelje same. Proizvodnja in promet ne moreta več po normalnih ugaljenih potih in povzroča vojna tudi nevtrinalnim državam v jugovzhodnem delu Evrope silne težkoče in jih stavlja pred najtežje probleme. Od gospodarskih krogov se danes zahteva mnogo več nego kdaj prej. V produkciji, v trgovini in v prometu je treba reševati kompleksna vprašanja, ker niso prizadeti le gospodarski krogi kot taki, marveč je postalo gospodarstvo po svojih nalogah zadeva, ki prizadeva ne samo trgovca in producenta, marveč posredno in neposredno nas vse, saj so v vojni gospodarstvom tesno povezana prečta socialna vprašanja dalekosežne važnosti.

Naša država Jugoslavija hoče sredi vseh teh težav živeti in vztrajati. Vztrajati, delati in živeti, to je geslo in vodilo za nas vse. V nujni solidarnosti v teh izrednih prilikah izvršuj vsakdo svojo dolžnost v najpopolnejši meri. Gospodarskemu človeku pa sredi vojnega uničevanja pripada nad vse važna naloga, da vztraja pri svojem delu, da gradi dalje in ustvarja nove dobrine. Vse, kar je pozitivnega in konstruktivnega, je v tej dobi posebno dobrodošlo in važno. Med posebno važne ustanove in naprave spadajo darjane nepogrešno tudi velesejmi. Za našo gospodarsko življenje je dalekosežna važnost Ljubljanskega velesejma, ki nam daje sliko naše gospodarske sposobnosti in tvornosti, ki je pregledna revija gospodarske privravljenosti in zmognosti našega naroda. Ljubljanski velesejme kot predstavitev velikega dela naše gospodarske delavnosti in naše gospodarske stvarilnosti je znamenita afirmacija naše gospodarske volje in moči ter letošnji jesen zlasti tudi znamenita afirmacija naše kulturne prizadevnosti. Ljubljanski sejem je osobito v naših usodnih dneh važna manifestacija naše gospodarske in kulturne solidarnosti.

Letošnja prireditev Ljubljanskega velesejma, letošnja »Ljubljana v jeseni« je prireditev sredi uničevalne vojne. Navzlic vsem oviram smo si prizadežali izvesti pester, svojevrsten in mnogoličen spored, poučen in zanimiv po svojem sestavu za najširše

plasti prebivalstva. Industrija in obrt sta predstavljeni v splošnem oddelku

Specialna razstava je razstava pohištva in stanovanjske opreme s svojo dolgoletno tradicijo.

Posebne razstave so:

Razstava malega obrta in turizma, ki jo prireja Zveza za tujski promet v Ljubljani in Mariboru.

Razstava motornih in brezmotornih letal ter modelov, ki jo prireja Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani.

»Aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka«, organizirana od Zaščitnega urada mestnega poglavarstva v Ljubljani.

Razstava zobne tehnike, prirejane od Društva zobnih tehnikov v proslavo 30letnega jubileja.

»Naša vsakdanja prehrana«, ki je prireditev Zveze gospodinj.

»Razstava cvetja in zelenjave«, ki jo pri-

reja Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani.

»Razstava perutnine, golobov in kunccev«, ki jo prireja društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani ter

Razstava likovne umetnosti naših likovnih umetnikov.

Spoštovana gospoda! Izpolnjujem prijateljsko dolžnost, da se vam, ki naklonjeno, z dobrimi sveti in željami spremljate naše delo in prizadevanje, najiskrenejše zahvalim. Srečni smo, da ima naš velesejme toliko prijateljev in pospevalcev, saj vsi, ki nas veže ljubezen do te prelepe naše zemlje, vemo in čutimo, da je Ljubljanski velesejme s svojo gospodarsko-kulturno prireditvijo »Ljubljana v jeseni« naša, svojstvena in reprezentativna ustanova, ki služi koristno ne samo naši Sloveniji, marveč celi naši domovini.

Tekom zadnjega leta je moral sredi izrednih razmer tudi Ljubljanski sejem preko velikih nevspešnosti. Ali je bil na svojo srečo sredi teh skrbi deležen blagohotne naklonjenosti ter velike moralne in gnotne podpore od strani naših prvih gospod. Bodi mi dovoljeno, da se na tem mestu prav iskreno zahvalim gospodu dr. Marku Natlačenu, banu dravske banovine, in gospodu ministru dr. Mihi Kreku. Naša iskrena zahvala bodi izrečena mestni občini Ljubljani in njenemu predsedniku in županu gospodu Juru Adlešiču, saj smo pri njej našli veliko razumevanja in naklonjenosti ob pripravi načrtov, da preudromno času primerno Ljubljanski velesejme ter ga v bližnji bodočnosti pokažemo v novi moderni ureditvi. Pristno zahvalo izrekam vsem številnim strokovnjakom, ki odlično sodelujejo pri našem delu, ter našim dolgoletnim zvestim sodelavcem, številnim razstavljalcem ter našim nam vedno naklonjenim novinarjem.

Njemu velesejmu je pokrovitelj naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II., kateremu zaključimo v neomajni vdanosti: »Zivel«

Gospod ban, blagovolite odpreti našo letošnjo jesensko prireditev Ljubljanskega velesejma.

Predsednik je po svojem govoru nazdravil pokrovitelju velesejma Nj. Vel. kralju in godba je zaigrala himno, nakar je na-

prosil zastopnika vlade bana dr. M. Natlačena, da otvori velesejme. G. ban je pristopil k mikrofonom ter spregovoril.

Govor bana dr. Natlačena

Spoštovana gospoda! Razmere, v katerih živimo, gotovo niso niti malo ugodne za prireditev, kakršno danes na tem mestu začenjamo in nedvomno upravičeno lahko celo trdim, da se še nobena dosedanjih velesejmskih prireditev v Ljubljani ni pripravljala in vršila pod tako neugodnimi okolnostmi kakor sedanja. Toda navzlic vsemu: velesejmski prostori so zopet oživil, veselo vrvenje jih bo skoro napolnilo in letošnja prireditev se častno uvršča kot najnovejši, člen v dolgi niz dosedanjih velesejmskih prireditev.

Zaradi tega smo današnjega dneva tem oolj veseli, zaradi tega smo prirediteljem za njihov trud tem bolj hvaležni in zaradi tega je naše priznanje, ki jim ga za njihov uspeh izrekamo, tem bolj iskreno in pristno.

Ta prireditev bi mogla služiti nam in vsemu našem narodu kot bodrilen zgled, kaj premoremo z vztrajno delavnostjo, ki se ne da motiti po nobenih nevspešnostih, ki se ne da plašiti po nobenih ovirah, ki s svojo železno voljo, zaupačoč v samega sebe, premagava vse zapreke.

Ne jadicovanje in vzdihovanje, ne nerganje in godrnjanje, ne zabavljanje in brundanje — veselje do dela smotnega, ustvarjalčevega dela, zaupanje v lastno tvorno moč, zdrav optimizem, ki ne išče temnih senc, ampak sončnih potov, nam more lajšati težave sedanjega časa in nas popeljati iz teže sedanjosti v boljše bodočnost.

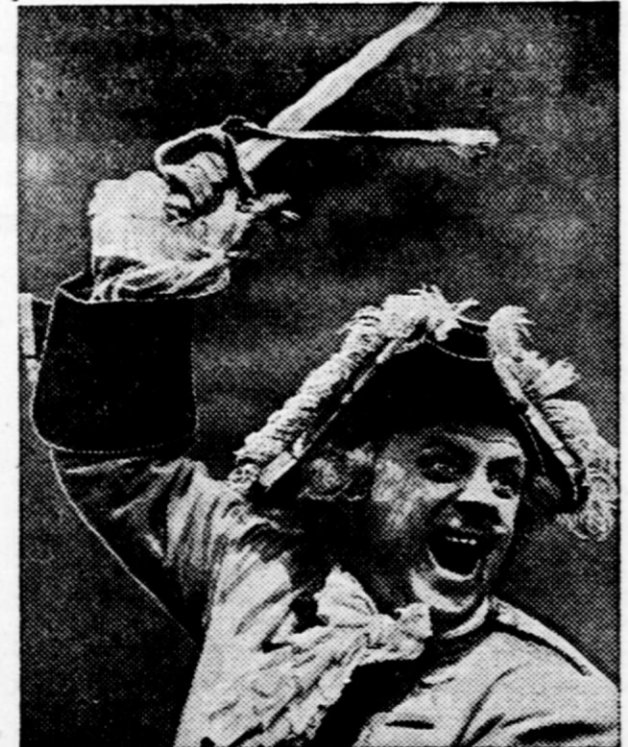
To nam govori in to nas učijo letošnja ljubljanska velesejmska prireditev, ki jo s tem odpiram.

Ko je ban proglasil, da je velesejme otvorjen, so povabljeni gostje pod vodstvom ravnatelja velesejma dr. M. Dularja ogledali z velikim zanimanjem številne razstave. Na posameznih posebno zanimivih in lepih razstavah, urejenih res z veliko ljubeznijo in skrbjo, so se zamudili dolgo. Vsi so se izražali s priznanjem o sedanji prireditvi.

Ruski film Peter Veliki

Če ima ruski film takšne igralce, kakršen je Simonov, bodo ustvarjene še velike umetnine

Ljubljana, 31. avgusta Zaradi reklame pač ni treba pisati o ruskih filmih vsaj ne o takšnem, kakršen je »Peter Veliki«, neprijazna kritika pa bi bila tudi spričo tega dela smešna, če že ne kaj drugega. Seveda pa moramo sprejemati tudi ruske filme kritično, čeprav so po vsem svetu na glasu kot najboljši. Najbrž ni naključje, da je ruska književnost na pravi svetovni višini — najbrž ji gre svetovno prvenstvo — ter da je tudi ruski film dober. V Rusiji je nekaj velikega, veličastnega — ne le v njenem zemeljskem prostornstvu.

Ruski igralec N. Simonov v vlogi carja Petra Velikega

Priznati moramo, da smo v Sloveniji videli še izredno malo ruskih filmov; že zaradi tega naše sodbe, dobre ali slabe, ne morejo pomeniti mnogo. Upamo pa vendar

lahko, da kljub vsem prebavnim težavam zaradi ogromne količine razne filmske plaže, producirane na »kulturnem zapadu«, ljudski okus se ni povsem pokvarjen. Ljudje bodo lahko presodili najbolje sami, kako je treba taksirati film, ki ga bodo drevi videli v »Maticici«.

O nobenem predmetu najbrž še ni bilo izrečeno toliko fraz kakor o umetnosti — tudi o filmski. Kaj vse je moralo pri nas veljati za filmsko umetnost! Ali se vam bo zdelo, da je to filmska umetnost? Ta — lahko bi rekli — filmski vihar, film, ki vam prikazuje življenje s tako številnimi registri učinkovitega izražanja: igralstvo, umetnostjo, sliko, zvokom — tako sugestivno preprečevalno?

Tu je človek, ki ga pozna zgodovina pod imenom Peter Veliki, upodobljen živ, ves človeški, prepoln neugane življenjske sile, diktator, ki diktira celo usodi in ki prav za prav diktira zgodovino, češ, takšna bodi in nič drugačna; takšnega Petra Velikega je opisal A. Tolstoj (roman je preveden tudi v slovenščino; zadnji del še ni napisan), vendar prihaja v film Petrova osebnost do mnogo učinkovitejšega izraza, njegova kipeča življenjska sila in zanos oblikovalca in dramatika v azijsko spanje pogreznjene Rusije. Če ima ruski film takšne igralce, kakršen je Simonov, bodo ustvarjene še velike umetnine. Režiser Petrov s svojimi pomočniki je ustvaril nekaj, česar še doslej menda ni mnogo filmskih režiserjev. Prizori iz vojne med Rusi in švedsi, dalje povenjen in številne druge epizode bodo marsikomu razodetje. Kakor je Peter Veliki odprl Rusiji oko v Evropo, tako nam je ta film odprl oko v zgodovino; s svojo preprečevalnostjo nas vprav potegne kakor vrtnec za seboj, da se vživimo v dejanje kakor začarani.

Ves film prevevata neki posebni zanos in življenjski optimizem, ki buči vero v bodočnost Rusije. Končno Peter napija bodočnosti ruske, nepremagljive flote in iz filma izzevni zanos novega patriotizma, ki se je razživel v zadnji dobi v SSSR.

Dva vlomilca pod ključem

Hitro pojasnjen roparski napad na Mirju

Ljubljana, 31. avgusta V gostilni »Pri starem mlinu« v Koleziji je pred dnevi posedel z Gizelo D. starejši, podjeten gospod. Prav dobro sta se zabavala, čeprav sta od nasprotne mize prežala nanju dva mladeniča, ki nista štedila z opazkami. Ko se ga starejši kavalir že precej nabral, ga je Gizela zapustila in se umaknila domov. Tedaj sta postala mladeniča še zgovornejša. Končno se je eden umaknil iz gostilne, pa se je kmalu vrnil, pomežiknil svojemu tovarišu in dejal gospodu, da ga Gizela čaka v sosedni ulici. Vrtoglavi kavalir je temu verjel in bil takoj pripravljen oditi z mladeničema, samo da se ponovno sestane z Gizelo. Mlada pokvarjenca sta ga vodila s seboj preko mostiča na Mirje, ko pa so prišli do precej samotnega kraja v Marmontovi ulici, ga je eden podrl, drugi pa mu je bliskoma posegel v žep in mu ukradel listnico s 1800 din. Napadenec se je seveda skušal braniti, a je bil preveč vinjen, tako da sta zlikovca hitro opravila svoj posel in že tudi izginila v temo.

Roparska napadala sta bila komaj 19letni krznarski vajenec Ivan P. stanujoč neke na Zaloški cesti in 21letni zidarski pomožnik Jože Z. Policija je oba dolgo iskala, končno pa je izsledila Ivana P. in ga aretirala v Mencingerjevi ulici. Z njim je bil aretiran tudi 22letni brezposelni sla-

ščičarski pomožnik Svojmír R., dočim drugega napadala še ni mogla prijeti, ker služijo vojake. Aretirani Svojmír je priznal, da sta z Ivanom P. nedavno vlomila v podstrežje Lozičeve gostilne v Koleziji, kjer sta ukradla dinamo svetilko, nekaj vreč in žepno uru. Ukradene predmete sta že naslednji dan prodala. Med zasliševanjem je Ivan P. brez oklevanja priznal tudi roparski napad na neznanega oboževalca Gizelo D., izjavil pa je, da je našel v listnici samo 1210 din, od katerih je takoj Jožetu Z. 100 din, za ostalo pa si je takoj naslednji dan po ropu kupil novo obleko.

Policija je nevarna mlada zlikovca, ki imata na vesti najbrž še več drugih grehov, izročila sodišču, Ivanovega pajdasa Jožeta Z. pa tudi čaka zaslišena kazen.

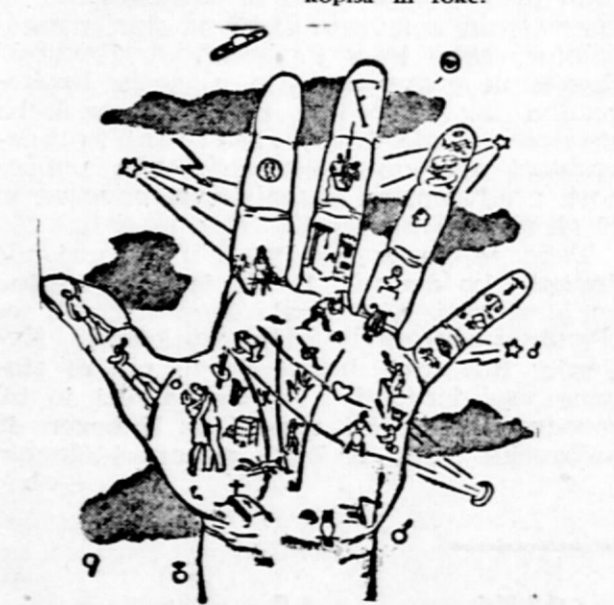
Iz Kamnika

— Vsako soboto ne, ampak danes, 31. avgusta zvečer, bomo imeli priliko videti igralce Narodnega gledališča v Ljubljani na odru Narodne čitalnice v Kamniku. Igrali bodo dr. Snuderlove »Lopovščine«. »Ako bi ne bile tako pristne, ne bi verjel, da so delo slovenskega avtorja, tako so te »Lopovščine« imenitne v vsakem oziru, tako je dejal nekdo po premieri v ljubljanskem Narodnem gledališču. Oglejmo si jih danes še mi in pokažimo, da znamo ceniti

trud naših igralcev, ki vršijo veliko kulturno nalogo s tem, da nudijo s svojimi gostovanji izven Ljubljane tudi širšim krogom vpogled v snovajce naših slovenskih dramatikov. Lopovščine so pa tako zanimivo iz življenja zajeto delo, da bi bilo res škoda, če bi jih človek ne videl.

F. T. Karmah v Ljubljani

Eksperimentalni psihograf F. T. Karmah je postal v kratkem času znan širokemu svetu. Analize tega sposobnega Slovence so žele v največjih mestih našega kontinenta odkriti priznanja. Karmah je pred kratkim izdal tudi knjigo »Naš život in okultne tajne, katera nas seznanja s tako malo raziskanimi in skrivnimi problemi človeškega življenja. F. T. Karmah se bo zadrževal za časa Velesejma v Ljubljani v hotelu »SOCA«, kjer bo sprejemal stranke in jim izdeloval analize rokopa in roke.

Dva vlomila

Ljubljana, 31. avgusta Včeraj ponoči je bil izvršen skrajno druzen vlom v trgovino z zlatino A. Božič na Bledu. Ponoči, ko je močno deževalo, je vlomilec izrezal v notranjih vratih, ki vodijo v lokal velik kos stekla z diamantom in nato skozi odprtno zlezel v trgovino. Vlomilec je moral biti strokovnjak, kajti izbral si je najboljšo in najdragocnejše kose z vdelanimi dragimi kamni. Ukradel je več prstanov, nekaj zapestnic in ur, dočim je manjvredno blago pustil v miru. Škoda zaradi vlomila znaša precej nad 100 tisoč din.

O vlomilo so bili takoj jutraj obveščeni blejski orožniki, ki so nemudoma pričeli z zasledovanjem druznih vlomilcev obenem pa je bila o vlomilo obveščena tudi ljubljanska policija. Na Bled se je včeraj popoldne odpeljal policijski daktiloskop g. Šubarevič.

ki je našel na pultu in na posameznih predmetih nekaj prstnih odtisov vlomilca. Za izsleditev druznih svetrodcev je razpisala oškodovana tvrdka 10.000 din nagrade.

Dol. Toplice, 29. avgusta. V sredo 28. t. m. je bilo v dopoldanskih urah vlomljeno v hišo posestnika Goršeta v Podturnu. Hiša stoji tik pod gozdom tako, da se od te strani ne vidi drugam kakor v gozd. Vsi prebivalci hiše so bili zunaj na delu, doma je bil edino starejši sin kamnosek, ki se je mudil v delavnici. Vlomilec se je neopaženo splazil k hiši in začel svoje delo s tem, da je razbil okno in se tihno splazil v hišo. V delavnici, ki je pod hišo, je starejši sin pač čul ropot, toda mislil je, a je kdo domačih prišel domov zato čudnemu razbijanju ni posvečal nobene pozornosti. Ko pa je čez nekaj časa šel v gornje prostore, je našel v sobi vse razmetano in prevrnjeno.

Takoj je spoznal, da je bil v hiši vlomilec, ki je tako neopaženo, kakor je prišel, tudi odšel. Odnesele je nekaj malega perila in vse kaže, da je iskal le denar, ki ga k sreči ni našel. Vlom je bil takoj naznanjen orožnikom v Dol. Toplicah, ki so šli takoj na lov za vlomilcem, ki pa ni pustil za seboj nobenega sledu. Izginil je najbrž v bližnji gozd, kjer se je lahko nemoteno skrjal in je le malo upanja, da bi prišel v roke pravice.

OBISKOVALCEM VELESEJMA se priporoča restavracija in kavarna **KERŠIČ** Celovška cesta v bližini velesejma, tel. 21-53 Domača hrana. Senčnat vrt. Dobra pijača. Milan Majcen, restavrateur

Alozij Potokar

Ljubljana, 31. avgusta Včeraj je umrl v 76. letu starosti g. Alozij Potokar, načelnik sekcije brzjojava in telefona v Ljubljani. Pokojnik je bil prvi ljubljancan, ki je svoje rodno mesto ljubljano nad vse, ter se je vse do zadnjih dni svojega neumornega življenja živo zanimal za napredek in procvet lepe bele Ljubljane. Po odlični položenju maturi na ljubljanskem učiteljskem in zrelostnem izpitu je postal učitelj in vršil kulturno poslanstvo med narodom potem pa je vstopil v poštno službo, kamor je bil sprejet 20. septembra 1892. Svoje službeno mesto v Trstu pa je kmalu zapustil ter nastopil službo v Ljubljani, kjer je služboval od 17. septembra 1924, torej le 15 dni manj kot 40 let. Znana je bila njegova vrednost v službi. Bil pa je tudi pravi oče in prijatelj podrejenemu osebju. Posebno delavci sekcije brzjojava in telefona bi večeli mnogo povedati o srčni dobroti pokojnega svojega šefa. Vedno in ob vsaki priliki je pokazal, da vidi v svojem delavcu človeka, ki zasluži, da se mu pomaga pri njegovem napornem delu ter mu da tudi zaslužno priznanje. Spoštovanja in naklonjenosti pa ni užival le pri svojih podrejenih, temveč tudi pri svojih tovariših, ki so v njem imeli iskrenega, značajnega in poštenega sodelavca. Cenili so pa pokojnega tudi predstojniki ter mu zaupali mnoga častna, a tudi odgovorna mesta. Pa tudi izven službe, iz katere je izstopil radi izgube vida, je bil skrajno delaven ter je mnoge ure svojega prostega časa posvetil delu. Prav posebno ljubezen pa je imel do slikanja. Izguba vida mu je onemogočila, da bi ustvaril večja dela, toda že iz del, ki jih je v prejšnjih letih ustvaril, se vidi, da je imel smisel in talent za to lepo umetnost. Svoji družini je bil izredno skrben rednik. Bil pa je tudi pravi narodnjak, ki se ni nikdar sramoval svojega materinega jezika, niti tedaj ne, ko je bilo nevarno javno izpovedovati pripadnost malemu, toda poštenemu narodu. Nad 50 let je bil narodnik »Slovenskega Naroda«, katerega so mu čitali redno vsak dan njegovi domači, ko tega ni mogel več sam. Naj bodo te skromne vrstice v slovo možu-poštenjaku, idealistu, ki ni nikdar silil v ospredje javnega življenja, je pa zato po svoji najboljši vesti služil svoji domovini!

Našim naročnikom

Zaradi podražitve papirja, tiskarske barve in drugih tiskarniških potrebščin kakor tudi zaradi zvišanja poštne smo bili prisiljeni s 1. septembrom malenkostno zvišati naročnino in sicer za 2 din. Naročnina za »Slovenski Narod« bo znašala torej odslej 14 din in bo v primeri z drugimi listi še vedno zelo nizka. Prepričani smo, da bodo naši naročniki to upoštevali in nam ostali zvesti, mi se bomo pa potrudili, da jih bomo zadovoljili v vsakem pogledu.

UPRAVA

